

Je čas akcije

MS ZK za Dolenjsko o delu komunistov regije — Boris Gabrič spet izvoljen za sekretarja

NOVO MESTO — Komunisti na Dolenjskem sicer obravnavajo vsa prečta vprašanja družbenopolitičnih, samoupravnih in gospodarskih razmer v regiji, tudi ugotavlja, kaj je v posameznem okolju narobe, toda ko je treba pomankljivosti in slabosti odpraviti, jim zmanjka moči. Vse to vpliva na prepočasno uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije. Zato so članj medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko na seji, ki je bila 19. junija v Novem mestu, v razpravi temeljito dopolnili poročilo o delovanju sveta in predlagali tudi dopolnitev metod dela. Na seji so za sekretarja sveta novo izvolili Borisa Gabriča.

Rezultati gospodarjenja se izboljšujejo, vendar težav ne zmanjka. Število izgubarjev je večje, najhuje je brčkone v IMV, slab pa je tudi v družbenih dejavnostih. Zlasti šolstvo in zdravstvo sta v težkem položaju, najbolj pa bodo v oči slab materialni položaj delavcev, zaposlenih v teh dejavnostih. Nemara bi se dejavnost komunistov lahko okrepila prav na teh področjih, pa tudi na področju energetike, prometa in agroživinstva. Tu manjka zlasti regijskega povezovanja in skupnega reševanja vprašanj. Zato se zastavlja vprašanje, kako delujejo komunisti v ostalih medobčinskih vodstvih družbenopolitičnih organizacij, zakaj ne deluje skupnost dolenjskih občin.

V razpravi so člani menili, da bo moral medobčinski svet v prihodnosti dopolniti svoje metode dela ter sprejeti konkretne programske usmeritve. Sprejete sklepe pa bo potrebno zapisati in potem tudi preverjati njihovo izvajanje. Do nekaterih vprašanj bo potrebno zavzeti ostreje stališče, terjati odgovornost za hitrejšo reševanje razmer. Zlasti kritično so spregovorili o Dolenjskem zdravstvenem centru, kjer pred leti zastavljeni cilji še zdaj niso uresničeni.

J. SIMČIČ

USPEŠEN NASTOP NAŠIH V FRANCIJI

NOVO MESTO — V ponedeljek popoldne so se v dvodnevne proslave 900-letnice kartuzijanskega samostana La grande Chartreuse v Franciji, nedaleč od znane zimsko-sportnega središča Grenoble vrnili Sentjernejski okteti, novomeška folklorna skupina Kres in delegacija novomeške občine. Obe kulturni skupini sta zastopali Jugoslavijo na velikem mednarodnem nastopu folklornih in pevskih skupin iz osem držav, kjer so danes kartuzijanski samostani. Pred tem so skupine nastopale tudi po okoliških krajih. Pred glavno prirediteljo je bilo veliko srečanje v Saint Laurent du Pontu, na katerem je tamkajšnji župan med drugim poudaril, naj bi tako prireditve simbolizirale zблиžanje in sodelovanje med narodi.

ŽIVJAV NAVDUŠIL IN RAZVESELIL — Več tisoč mladih iz vrtec in osnovnih šol se je prav na zadnji dan pouka, v petek popoldan, udeležilo velike otroške veselice na novomeškem stadionu. V tri ure trajajočem programu so nastopile ritmične skupine iz vrtec, in osnovnih šol, modelarji, taborniki, mladi gasilci, radioamaterji in drugi. Mnogi so se še posebej uspešno zabavali v nagradnih in šaljih igrah, medtem ko so jih njihovi starši počakali ob stojnicah z jedajo in pijačo. Za zabavo in ples sta poskrbela ansambel Rubin in Mateja Koležnik. (Foto: J. Pavlin)

Rezultati ne uspravajo

Metliko obiskal Franc Šetinc, predsednik RK SZDL

METLIKA — V sredo pretekli teden je obiskal metliško občino Franc Šetinc, predsednik republiške konference SZDL. Politični aktiv občine ga je seznanil z gospodarskimi razmerami in delom občinske konference Socialistične zveze, obiskal je največjo delovno organizacijo v občini — Beti, v Vinski kleti pa se je seznanil z razvojem kmetijstva in predvsem vinogradništva. Poleg tega si je ogledal vinograde in obiskal gradaško lovsko družino.

V metliški občini s 3.500 zaposlenimi, od tega je tretjina iz Hrvaške, odpade 80 odst. družbenega proizvoda na industrijo. Pomembno vlogo ima tudi kmetijstvo, s katerim se ukvarja 13 odst. prebivalcev. Poslovanje v prvem letošnjem četrtletju je bilo kljub povečani izgubi, ki je znašala 21 milijonov dinarjev, ugodno zlasti v nominalnih zneskih, izvoz pa je predstavljal kar desetino družbenega proizvoda. Čeprav v tekstilni industriji, ki v občini prevladuje, dosegajo zadovoljive rezultate, iščejo možnosti za razširjanje novih panog. Tako potekajo sedaj pogovori z ljubljanskim Agrostromem in IMP. Vsekakor pa bodo morali več storiti tudi na področju turizma.

Kot je samokritično ugotovil sekretar Socialistične zveze Toni Krašovec, se še pojavijo vprašanja, ki gredo mimo njih, vendar je SZDL postala mesto dogovarjanja za skupne akcije in je odzorna na družbene probleme.

Franc Šetinc je poudaril, da je zelo pozitivno, da v občini iščejo nove programe in da daje prvi vtis zelo optimistično podobo stanja. V političnem aktivu pa se boje, da ne bi prišlo do tega, da bi namenjali v občini več za obresti kot za osebne dohodke, težave se lahko pojavijo v transportni in gradbeni dejavnosti, vprašanja se zastavljajo ob tozdu IMV na Suhorju in tehnološki iztrošenosti v delovnih organizacijah, ki je že 80- do 90-odstotna ali pa so stroji celo odpisani.

B. M.

OBISK V BETI — Franc Šetinc, predsednik RK SZDL, je pretekli teden obiskal metliško občino, si ogledal tudi tovarno Beti (na fotografiji) in Vinsko klet ter se zanimal za uspehe in težave metliške industrije in kmetijstva. (Foto: M. Bezek)

V ČRNOMLJU ZBOR ŠOFERJEV IN AVTOMEHANIČEV

ČRNOMELJ — Ob dnevu šoferjev in avtomehaničev bo v soboto, 14. julija, v Črnomlju regijska proslava, ki se je bodo poleg dolenjskih šoferjev in avtomehaničev udeležile tudi delegacije vseh združenj šoferjev in avtomehaničev iz Slovenije. Udeleženci bodo pripravili sprevod v jurjevanjsko drago, kjer bo kulturni program, po končanem slavnostnem delu proslave pa družabno srečanje.

SREČANJE PREDVOJNIH KOMUNISTOV IN SPOMENIČARJEV

KRŠKO — Ob dnevu borca 4. julija je sekretar medobčinskega sveta ZK Posavje Valentin Dvojček povabil na razgovor o sedanjem gospodarskem položaju v regiji in o časih predvojnega delovanja komunistov obdobja NOB in vojne izgradnje sedem predvojnih komunistov in spomeničarjev iz Posavja. Na tovariško srečanje in pogovor, ki bo v ponedeljek, 2. julija, v Krškem je povabil tudi predsednike občinskih odborov ZZB NOV in občinskih komitejev ZK Posavja ter novinarje.

SPET RAZISKOVALNI TABOR

SUHOR — Od 1. do 8. julija 1984 bo na Suhorju v Beli krajini potekal mladinski raziskovalni tabor „Bela krajina 84“. Tabor bosta organizirali ZOTKS v okviru gibanja „Znanost mladini“ iz Ljubljane in občinska raziskovalna skupnost Metlika. Okrog trideset mladih raziskovalcev iz vse Slovenije bo pod vodstvom mentorjev raziskovalo območje KS Suhor.

Pomoč se ne konča v besedah

Skupnost dolenjskih občin podpira sanacijo IMV — Stečaj ni nikakršna rešitev — Brez IMV 1 ne more biti IMV 2 — Podpora predlogu MS ZSS za Dolenjsko

NOVO MESTO — Dolenjska odločno in nedvoumno podpira sanacijo IMV. Stečaj v nobenem primeru ne pride v poštev, špekulacije o tem so brez ekonomske utemeljitve. Gledano z narodnogospodarskega vidika bi bila to velika gospodarska napaka, zato velja napeti vse sile, da bi v naslednjih treh letih, ko bo IMV po sanacijskem programu še delala z izgubo, to največjo dolenjsko delovno organizacijo spravili k sebi, seveda ob največjih naporih nje same.

Takšno stališče je sprejela skupščina skupnosti dolenjskih občin 22. junija, ko se je seznanila s poročilom o uresničevanju sanacijskega razvojnega programa IMV. Zavrnila je tudi očitke, da regija zadosti ne podpira sanacije. Samo v obdobju od 1980 do 1983 je bila IMV oproščena nad 40 milijard starih dinarjev regijskih in občinskih družbenih obveznosti, in to dejstvo naj bi slovenska javnost bolj upoštevala, ko bo prek svojih delegatov 11. julija v republiški skupščini odločala, kaj bo z izgubarji, med katerimi je tudi IMV.

Industrija motornih vozil je lani in letos dosegla nekaj nespornih proizvodnih uspehov, o čemer smo več že poročali, vendar je ta čas v hujših težavah, kot je bila kdajkoli v zadnjih dveh letih. V negotovosti je program

V Trebnjem XVII. tabor in 7. salon

Jutri začetek likovnega tabora z udeleženci iz sedmih držav

TREBNJE — Na Čdrgi bodo jutri ob 18.30 odprli XVII. tabor likovnih samorastnikov, na katerem bo do 7. julija ustvarjalo trindevetdeset udeležencev — devetnajst slikarjev in štiri kiparji — iz sedmih držav: iz Jugoslavije, Belgije, Ekvadorja, Alžirije, Italije, ČSSR in Tunizije.

Letos bo na tej tradicionalni likovni prireditvi delalo nekaj manj slikarjev in kiparjev kot na prejšnjih taborih, saj je stabilizacija brčkone segla tudi na to področje, vseeno pa najavljena imena udeležencev zagotavljajo, da bo trebnjska galerija spet bogatejša za več kvalitetnejših del.

Iz stabilizacijskih razlogov bo tudi manj spremljajočih prirediteljev.

● V Trebnjem bodo 7. julija odprli 7. salon likovnih samorastnikov Jugoslavije, na katerem bo razstavljenih 90 del 39 avtorjev. Ta dan bo tudi skupna seja častnega odbora salona, ki mu predseduje Franc Šetinc, predsednik republiške konference SZDL, umetniškega sveta, organizacijskega odbora in žirije občinstva, na kateri bodo slikarjem in kiparjem razstavljalcem podelili nagrade 7. salona.

ditev. Omenimo lahko, da bodo v ponedeljek, 2. julija, v trebnjski Galeriji samorastnikov odkrili spominsko obeležje Romanu Ogriču, umrlemu članu CK ZKS in večletnemu podpredsedniku skupščine tabora.

IMV 1 (avtomobilska proizvodnja, nov tip osebnega avtomobila), o čemer se prav ta čas še dogovarjajo s predstavniki Renaulta, medtem ko naj

● Skupščina skupnosti dolenjskih občin je na petkovem zasedanju sprejela stališče do predloga smernic za dolgoročni razvoj Slovenije, nadalje do razvojnih možnosti drobnega gospodarstva in razvoja turizma in gostinstva v Beli krajini ter še nekatere druge zadeve, o katerih bomo še pisali. Sedež skupnosti je za prihodnje mandatno obdobje prenesla v Trebnje, novega predsednika in sekretarja pa bo izvolila naknadno.

bi IMV 2 in IMV 3 kmalu začela z redno proizvodnjo; IMV 3 (sodobnejša prikolica) predvidoma septembra letos, IMV 2 (velikoserijska proizvodnja rezervnih delov za Renault in

SPOROČILO BRALCEM

Ker Tiskarna Ljudske pravice 4. julija, na dan borca, ne bo delala, bo Dolenjski list izšel en dan kasneje, to je v petek, 6. julija. Naročnike in bralce prosimo za razumevanje.

UREDNIŠTVO DL

Poglavitno ostaja nedorečeno

Ni možno od zdravstvenih delavcev zahtevati vse za iste osebne dohodke — Če ni nujnega denarja, je nujen dogovor, katere pravice ukiniti

NOVO MESTO — 20. junija so se udeleženci medobčinskega posveta o trenutno najbolj aktualnih vprašanjih zdravstva razšli z domala enakimi ugotovitvami kot že nekajkrat poprej: stanje v dolenjskem zdravstvu je kritično, prizadevali si bomo...

Namen posveta je bil osvetliti osrednjo zdravstveno problematiko po občinah, ki v medobčinski zdravstveni skupnosti razen štirih dolenjskih občin zajema še Krško. Težave so domala povesod enake: občinske zdravstvene skupnosti nimajo dovolj denarja.

Materialni položaj je najbolj kritičen v novomeški bolnišnici, kjer materialni stroški v ceni usluge predstavljajo najvišjo postavko, občinske zdravstvene skupnosti pa lahko priznajo praktično le pol teh stroškov. Novomeška bolnišnica je že dolžna 40 milijonov dinarjev raznim dobaviteljem, koliko časa pa bodo ti še dobavljali hrano brez plačil in kaj bo potlej — o tem razen na splošno niso govorili. Nezačuden pojav je nizki osebni dohodki na med zdravstvenimi delavci dolenjske regije ni nič manjše kot drugod po Sloveniji.

Brigade bodo gradile vodovod

V nedeljo se je začela 6. republiška mladinska delovna akcija „Bela krajina 84“

LOKVE PRI ČRNOMLJU — Kot so poudarili na skupščini in na otvoritvi mladinske delovne akcije „Bela krajina 84“ ki se je začela minulo nedeljo, je ta za tamkajšnje kraje še kako potrebna. Ker je letos zaradi pomankanja finančnih sredstev ni bilo moč izpeljati v črnomljski občini, bodo vse brigade delale le v metliški občini. Prav gotovo pa bo akcija tudi prihodnjega leta, saj je bilo pred leti vloženega veliko dela, da so v Beli krajini s prostovoljnimi mladinskimi delovnimi sploščali.

Letos bo okrog 300 brigadirjev pomagalo prebivalcem metliške občine, da bodo prisli do zdrave pitne vode. Opravili bodo skoraj 31 tisoč učinkovitih delovnih ur, vrednost del pa bo znašala 13,57 milijona dinarjev. V prvi izmenici se je brigada iz Kočevlja in Bežigrada pridružila še tehnična enota Rdečega križa Slovenije, pomagali pa bodo pri gradnji 2.200 metrov vodovoda Dobravice — Geršiči. V drugi izmenici bodo brigadirji iz Ilirske Bistrice ter Cerknice, Vrhnike in Škofje Loke gradili višinski vodovod Drašiči — Brašljeva, dolg 1.685 metrov. Mladinci iz Brežic, Mozirja ter pionirska brigada iz Zasavja bodo rekonstruirali 2 kilometra vodovoda Rajkovič od Kuljavev proti Brezovici.

Če bodo vsi podpisniki samoupravnega sporazuma o medsebojnih obveznostih za izvedbo republiške MDA „Bela krajina 84“ izpolnili obveznosti, bodo zbrali za akcijo 3,47 milijona dinarjev, načrtujejo pa 4,19 milijonov dinarjev odhodkov. Glede

Skupščina skupnosti dolenjskih občin je podprla tudi znano zamisel medobčinskega sveta ZSS za Dolenjsko o solidarnostni pomoči dolenjskih delavcev IMV.

M. LEGAN

NI VSEENO, KDAJ KDO KOGA POZNA

BREŽICE — V občini ugotavljajo, da so precej odmaknjeni od dogajanja v IMV. Vidijo in kličejo jih samo takrat, ko je treba seči v sklad skupnih rezerv po denar.

Neinformiranost o problemih IMV velja tudi za medobčinsko gospodarsko zbornico. Njene možnosti za vplivanje na dogajanja v IMV so zaradi tega zelo majhne.

Ta nepovezanost z matično organizacijo moti zlasti komuniste, zato so na zadnji seji občinske konference ZK predlagali, da bi tudi v IMV vpeljali akcijske konference, na katerih bi se srečevali komunisti iz vseh tozdov. Nekatere delovne organizacije, kot na primer Trimo, so tovrstne konference sprejele za uspešno obliko dela in skupnega reševanja najbolj perečih problemov. Vsaj poskusiti velja, pa ne samo v IMV, ampak tudi drugod, kjer se ubadajo z izgubami. Razprave o preživetju niso dovolj, dopolniti jih morajo z načrti za razvoj.

BRIGADIRJI ZOPET V BELI KRAJINI — Z otvoritvijo v brigadiskem naselju v Lokvah pri Črnomlju se je v nedeljo začela RMDA „Bela krajina“. Akcijo je otvoril Bojan Žlendar, sekretar republiške konference ZSMS. (Foto: M. Bezek)

na to, da vsi izdatki še niso usklajeni, saj bo potrebno nekatere, kot so stroški hrane, vzdrževalnih del v naselju in daljših prevozov, še preveriti, bodo morali po sedanjih izračunih zagotoviti za belokranjsko akcijo še 700 tisoč do milijon dinarjev.

B. M.

Ob koncu tedna bo sončno in toplo.

SLOVESNO OB PREČENSKEM PRAZNIKU — Borci, krajanji in gostje so se v lepem številu udeležili odkritja spominskega parka z obeležjem v gozdu pri Češči vasi, odkritim v spomin na tragični dogodek pred 42 leti. (Foto: R. Bačer)

Odpri spominski park

V Prečni so častno krajanstvo podelili herojnji Albinci Mali, pri Češči vasi pa so odpri park

PREČNA — Za letošnji krajevni praznik so imeli v Prečni več prireditev, osrednja slovnost pa je bila v soboto, 23. junija, ob gozdu pri Češči vasi. Tu so odpri spominski park z obeležjem v spomin na tragični dogodek 16. junija 1942, ko je tu padlo 19 borcev tretje čete II. bataljona Krškega odreda.

Z imeni teh borcev so okrašena hrastova debelca v spominskem parku, medtem ko na 7 padlih domačinov v NOV spominja 7 zasajenih

brez. Na slavnosti je govoril Uroš Dular, predsednik novomeške občinske skupščine, kulturni program pa so izvajali učenci prečenske osnovne šole in člani KZD Prečna. Ob tej priložnosti je krajevna skupnost Prečna razglasila za častno občanko narodno herojnjo Albino Malijevo, rojeno v Češči vasi. Na slavnosti so seje sveta krajevne skupnosti pa so že dan poprej podelili letošnja krajevna priznanja OF in priznanja krajevne skupnosti. Krajevno priznanje OF so dobili Terezija Želko s Kuzarjevega kala 8, Marija Jakelj iz Prečne 44 in domače kulturno umetniško društvo. Priznanja krajevne skupnosti pa so bila podeljena Vinku Opalku iz Prečne, Francu Mesojedcu iz Češče vasi, Rudiju Šaliju iz Češče vasi in Francu Dularju ml. iz Prečne. R. B.

Sredi leta brez rdečih števil?

Z akcijske konference komunistov krške Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj — Kaj bo po 1. juliju? — Govoril tudi Miha Ravnik, sekretar predsedstva CK ZKS

KRŠKO — Zavoljo sprejetih administrativnih ukrepov in neizpolnjevanja dogovorov o ureditvi statusa proizvodnje časopisnega papirja v Jugoslaviji se je znašel kolektiv krške tovarne spet v težavnem položaju. Kljub temu da je v letošnjem prvem trimesečju za 5 odst. povečal proizvodnjo, za 4,5 odst. zvišal storilnost in za petino povečal skupni izvoz na konvertibilni trg v primerjavi z istim lanskim obdobjem, je zabeležil preko 180 milijonov dinarjev izgube.

Na akcijski konferenci komunistov največje jugoslovanske tovarne časopisnega papirja 19. junija v krškem Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja so ob večini od okoli 230 komunistov „Djuro Salaj“ sodelovali še sekretar predsedstva CK ZKS Miha Ravnik ter vodilni funkcionarji MS ZKS Posavja in občinskega komiteja ZK Krško. V odkriti, kritični razpravi so komunisti opozorili tudi na nekatere pomanjkljivosti v tovarni, s katerimi se bodo morali še odločneje spopasti. Med temi jo prevelika tozdrovska zaplankanost verjetno na prvem mestu. V tozdu Les se delavcem zdi nevdržno, da bi ob uvajanju računalnika v delovni organizaciji oni še zmeraj s kajlami in bati kalali les, a še to zmorejo le ob pomoči preko sto pogodbenih delavcev. Zato naj bo nalozba v ta tozdr prednostna.

To je le eden nazornih primerov, kako težko je v največjem posavskem delovnem kolektivu usklajevati interese ob vsakoltnem dejstvu, da jim navkljub povečevanju fizičnega obsega proizvodnje ostaja zelo malo sredstev za razširjeno reprodukcijo. Les, kemikalije, mazut, premog in električna energija so za krške papirničarje že zdaj za 38 do 85 odst. dražji. „Javno moramo povedati, da Djuro Salaj ne more zagotavljati, da bo v Jugoslaviji dovolj papirja, saj če ne bo drugače, bomo morali ves papir izvoziti,“ je poudaril glavni direktor Silvo Gorenc.

Letošnja velika izguba je povzročila precejšen nemir v kolektivu, saj je de-

IZVOZ ZAGOTAVLJA PROIZVODNJO — Sekretar predsedstva CK ZKS Miha Ravnik je komunistom krške tovarne „Djuro Salaj“ dejal, da je osnovno proizvodnja, ki pa jo bo v jugoslovanskem združenem delu zelo težko zagotavljati zaradi razmer in neustreznih odnosov. Pohvalil je prizadevanja kolektiva.

lavcem težko pojasniti, kako je to sploh mogoče, ko celo presegajo v tovarni in širše zastavljene cilje in usmeritve. Ob polletju pričakujejo rdeče številke le še v nekaterih tozdrh, bojijo pa se 1. julija, ko prične veljati zakon o prepovedi razpolaganja delovnih organizacij z delom dohodka za osebne dohodke v letu 1984.

PAVEL PERC

RAZSTAVLJALI BODO

SEVNICA — Obrtno združenje je na razširjeno sejo povabilo člane, ki se bodo tudi letos udeležili znanega sejma drobnega gospodarstva v Celju. Skušali bodo pridobiti še nove razstavljalce, da bi tako podprli to lepo prireditve.

Željo za sodelovanje z obrtniki sevniske občine kaže Beogradska banka iz Krškega. Družno so pregledali možnosti, ki jih s posojili ta banka omogoča obrtnikom. Sevničane je zanimalo tudi, kdaj bo ta banka v tem mestu odprla svojo agencijo. V banki o njej razmišljajo, pripravljenost morajo pokazati tudi na drugi strani.

Pri Pionirju le ni tako črno

V prvem polletju 1984 so bile skoro vse Pionirjeve zmogljivosti zasedene, kaže pa, da tudi druga polovica leta ne bo slabša — Finančni rezultati pešajo

NOVO MESTO — Splošno krizo pri gradbenikih zaradi izredno zmanjšanih investicij rešuje Pionir tako, da skuša dobiti nova dela v tujini, na domačem trgu pa preusmerja dejavnost v izvajanje zaključnih gradbenih del. Zaradi pomanjkanja dela doslej še nihče ni šel iz kolektiva!

Morebiti na nobenem področju konkurenca ni postala tako huda kot ravno v gradbeništvu. Ker so v nekate-

rih gradbenih kolektivih domala že brez dela, sprejemajo ponudbe pod nerealnimi pogoji. Investitorji pa tudi postavljajo vse težje zahteve: zelo kratke roke, fiksne cene in kreditiranje gradnje.

● Ob vsem tem na vseh gradbiščih primanjkuje cementa. Čeprav ima Pionir z anhovsko cementarno dolgoročne pogodbe, dobiva le 40 odst. pogodbenih količin. Tovarna Anhovo mora domala vse izvažati. Zaradi tega tudi več Pionirjevih gradbišč ne more več normalno delati.

Ne glede na vse težje razmere pa je pionirjevcem le uspelo v letošnjem prvem polletju zagotoviti delo, tako da so bile zmogljivosti zasedene z izjemo tozda montažnih železobetonskih konstrukcij. Ta tozda ima velike zmogljivosti za gradnjo industrijskih in kmetijskih objektov, ker pa tovrstnih naložb skoroda ni, proizvodnje ni možno prodati. Večja gradbena dela opravlja Pionir še vedno na več koncih države.

Kot izkušen in kvaliteten izvajalec turističnih objektov ima Pionir še vedno precej dela v Vrsarju, Novigradu in na Cresu, kjer gre za večje komplekse turističnih objektov. Samo pri turističnih objektih bodo leto izrižili 1,4 milijarde dinarjev.

V tujini so pionirjevci v prvih mesecih letos končali večje adaptacijsko delo v Moskvi, v Libiji pa imajo del za

10. SREČANJE POBRATENIH

KOČEVJE — Srečanje kočevskih prosvetnih delavcev s stanovskimi tovariši iz pobratene občine Dolina pri Trstu, pobratene mesta Škofja Loka in pobratene šole Križ na Hrvaškem je bilo 15. junija v Kočevju.

Goste so sprejeli najprej predstavniki kočevske šole in predsednik občinske izobraževalne skupnosti Pavel Vesel, ki je ob tej priložnosti poudaril pomen srečanja, prijateljstva ter izmenjave mnenj in izkušenj na področju vzgoje in izobraževanja mladine.

Nato so si gostje ogledali kemično tovarno Melamin, v Šeško- vemu domu pa najprej razpravo kočevskega slikarja Ivana Brudarja, nato jih je pozdravil podpredsednik občinskega izvršnega sveta Milan Golubič, v kulturnem programu pa so nastopili recitatorji, igralci, pevci, pesalci folklornih plesov in instrumentalisti. Za zaključek dneva prosvetnih delavcev je bilo popoldne v avli osnovne šole Zbora odposlancev še družabno srečanje.

V. ILC

Polom naših v Franciji

Žoga je okrogla, za naše nogometne pa je kar oglata. Že nekaj let naša nogometna državna reprezentanca ni dosegla pomembnejšega uspeha. Tudi klubi, ki igrajo na tekmovanjih pokalnih zmagovalcev ali državnih prvakov, se poslovljijo že po prvem ali drugem kolu. Kakšne so razmere v naši ligi, tudi približno vemo. Bolj kot igra in goli razvneajo navijaške strasti škandali in afere. Vendar je nogomet slej ko prej v Jugoslaviji najbolj priljubljen, najbolj množičen in zanj gre največ denarja. Toda rezultati so daleč od vloženih sredstev. Z malo bolj načrtnim delom, vzgojo mladih, s korektnim ligaškim tekmovanjem, kjer naj bi zmagovala znanje in ličnost, bi tudi pri nas lahko za nogomet prišlo lepše obdobje. Zato bi moral biti polom na evropskem nogometnem prvenstvu v Franciji, kjer so bili naši nogometni brez konkurence najslabši, predvsem alarm za resno, strokovno delo.

VELJKO SANČANIN, avtoprevoznik iz Trebnjega: „Naša ekipa ni bila uigrana, psihološko je bila slabo pripravljena. Ko naši dobijo prvi gol, se vdajo v usodo, čeprav bi se morali tedaj najbolj boriti. Že dolga leta spremljam nogomet in vse okoli njega, zato menim, da je prvenstvo v Franciji pokazalo pravo vrednost našega nogometa v celoti!“

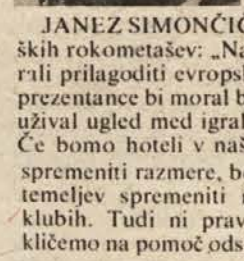

VLAĐO KRIŽAN, vodja razvoja v metliškem Metku: „Rezultati naše reprezentance na evropskem prvenstvu niso podoba resnične vrednosti našega nogometa. Z malo več sreče bi lahko bili boljši. Res je, da veliko denarja vlagamo v nogomet, vendar je ravnanje z njim v profesionalnih klubih vse prej kot odgovorno.“

NIKO MARJANOVIČ, zastopnik Triglava iz Novega mesta: „Sam sem bil nogometaš deset let. Zato sem tembolj pozorno spremljal prvenstvo v Franciji in še posebej nastope naših. Vesel sem bil zaradi napredka nogometa po svetu in razočaran zaradi naše igre. Mi vedno čakamo, da nam drugi vsilijo svojo igro, namesto da bi pokazali, kaj znamo. Seveda je v našem nogometu vse preveč kuhinje, kar tudi vpliva na rezultate.“

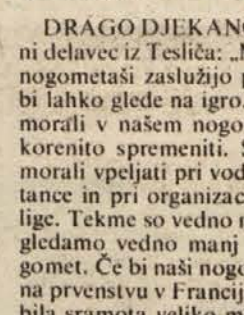
JANKO PERIČAK, referent nabave v črnomaljskem Beltu: „Že dolga leta naš nogomet ne daje tistega, kar od njega pričakujemo in vlagamo vanj. Igra naših reprezentantov je bila na prvenstvu pod vsako ravnilo. Sicer pa sem katastrofo pričakoval, saj ta šport spremljam dolga leta in približno vem, česa so zmožni naši nogometni. V Francijo nas je popeljala le sreča, ne pa kvaliteta. Bržkone je stanje našega nogometa podoba razmer v Jugoslaviji.“

JANEZ SIMONČIČ, trener sevnških rokometarjev: „Našo igro bi morali prilagoditi evropski. Na čelu reprezentance bi moral biti trener, ki bi užival ugled med igralci in v družbi. Če bomo hoteli v našem nogometu spremeniti razmere, bomo morali do temeljev spremeniti način dela po klubih. Tudi ni prav, da iz tujine kličemo na pomoč odslužene zvezde.“

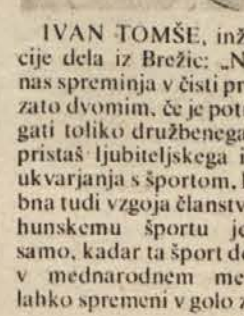
TOMISLAV KOKANOVIČ, vojak iz Ribnice: „Največ denarja vlagamo prav v nogomet, a so rezultati prav bedni. Po drugi strani pa ostali športi premorejo veliko manj denarja, a dosegajo boljše rezultate. Resda veliko denarja porabimo tudi za smučanje in košarkarje, toda smučarji so med našimi najboljšimi športniki, košarkarji pa imajo samo trenutne težave. Skratka, v našem nogometu je preveč denarja, pa premalo igre.“

DRAGO DJEKANOVIČ, gradbeni delavec iz Tesliča: „Mislim, da naši nogometni zaslužijo precej več, kot bi lahko glede na igro. Menim, da bi morali v našem nogometu marsikaj korenito spremeniti. Spremembe bi morali vpeljati pri vodenju reprezentance in pri organizaciji prve zvezne lige. Tekme so vedno manj zanimive, gledamo vedno manj kvaliteten nogomet. Če bi naši nogometni dosegli na prvenstvu v Franciji vsaj en gol, bi bila sramota veliko manjša.“

ALOJZ BAJT, prodajalec v kočevski Nami: „Glede na vlaganje v nogomet in na njegovo priljubljenost pri nas smo v Franciji dosegli odločno premalo. Preveč smo se zanašali na stare zvezde, namesto da bi dali priložnost mlajšim igralcem. Zdi se mi, da pri nas premalo denarja vlagamo v smučanje in druge množične športe, zlasti za šport v Sloveniji, kjer se obnašamo bolj stiskaško ali stabilizacijsko kot v drugih republikah.“

IVAN TOMŠE, inženir organizacije dela iz Brežic: „Nogomet se pri nas spreminja v čisti profesionalizem, zato dvomim, če je potrebno vanj vlagati toliko družbenega denarja. Sem pristaš ljubiteljskega in množičnega ukvarjanja s športom, kjer je pomembna tudi vzgoja članstva. Podpora vrhunskemu športu je opravičljiva samo, kadar ta šport dosega rezultate v mednarodnem merilu, sicer se lahko spremeni v golo zaslužkarstvo.“

ČETRTKOV INTERVJU

V Črnomlju še prostor

Zaradi premajhnega vpisa v črnomaljsko srednjo šolo tudi dijaški dom ni zaseden

ČRNOMELJ — Julija bo minilo 30 let, kar je bil v Črnomlju odprt dijaški dom, v katerem je našlo prostor 120 učencev. Prvo desetletje je bil povsem zaseden, potem pa so se začele težave z odvečnim prostorom. Kako so se znašli takrat, zlasti pa o tem kakšne rešitve iščejo danes, ko je v srednji šoli usmerjenega izobraževanja v Črnomlju, na katero je vezan dom, vse manj učencev iz Dolenjske, je povedala v.d. ravnateljica doma Vida Domjan.

— Če upoštevam le srednješolske, je naš dom polovično zaseden. V minulem šolskem letu jih je bilo 55, 24 pa je bilo učencev osnovne šole s prilagojenim programom Milke Šobar-Nataše. Zato smo že pred leti rešili problem nezasedenosti s tem, da smo 6 sob odstopili za učilnice osnovni šoli, dve pa vrtno za malo šolo.

Je zato vpis v dom omejen in kdo so v glavnem gojenci?

— Vpis nikoli ni bil omejen, saj je bilo, vsaj zadnja leta, vedno manj prijav, kot je prostora. Tudi za prihodnje šolsko leto se je doslej pripravilo le 10 učencev, 15 pa jih je odšlo, ker so končali šolanje. Gojenci so predvsem s Hrvaškega zlasti fantje, manj je deklet, ki pa so v večini primerov

učencev tekstilne šole v metliški Beti. Učencev družboslovne usmeritve je bilo v tem šolskem letu le 6 — to pa je posledica premajhnega vpisa Dolenjcev v črnomaljsko srednjo šolo, ki je sicer regijskega značaja.

Zadnje čase razmišljate o preureditvi doma.

— Sobe so sedaj razmeroma velike: vsaka ima po osem ležišč, opremljene pa so le z nočnimi omaričami in posteljami, omare pa so na hodnikih. Zato smo se odločili, da jih pregradimo, tako da bi bili v vsaki sobi le po štiri gojenci, imeli pa bi tudi dovolj prostora za učenje. Z adaptacijo bomo začeli prihodnje leto, odločili pa se še nisimo, ali naj pregradimo tudi bivše sobe, ki jih danes uporabljajo osnovnošolci za učilnice, kajti za učilnice potem ne bodo več primerne. Vprašanje pa je, če bomo dobili dovolj učencev, da bomo lahko napolnili sobe. Glede na usmeritve, ki jih ima sedaj črnomaljska srednja šola, je, po izkušnjah sodeč, to skoraj nemogoče, gotovo pa bi bil dom bolj poln, če bi odprli nove usmeritve in pritegnili več dijakov, kajti tudi srednja šola se sedaj ubada s preslabo zasedenostjo.

Dijaški dom je poleti, ko učenci odidejo na počitnice, zaprt. Ste razmišljali o tem, da bi tudi takrat koristno izrabili prostore?

— Doslej je bil dom poleti zaprt, postelje pa smo posodili v brigadirsko naselje. Vendar smo zadnje čase začeli razmišljati o tem, da bi ga tudi poleti odprli za prenočevanje, morda v okviru mladinskega turizma, seveda pa moramo prej preurediti sobe in urediti sanitarije. To prenočevanje bi nam poleg kosil za osnovno šolo Milke Šobar-Nataše in druge delovne organizacije, ki jih kuhamo sedaj, pomenilo pomemben vir zunanega dohodka.

M. BEZEK

Vida Domjan

Reorganizacije niso lek

Za enotnejšo solidarnost v zdravstvu

KRŠKO — Pred razpravo v slovenski skupščini je posavski medobčinski svet SZDL te dni pripravil posvet o zdravstveni in socialni politiki.

V Posavju imajo bridke izkušnje ob ponavljajočih se reorganizacijah v zdravstvu. Posledica tega je tudi raznolika navezanost vseh treh občin na različne bolnišnice. Sevnica je razcepjena med celjsko in novomeško, krška je usmerjena pretežno na novomeško, v Brežicah je podobno kot v sevniski, poleg tega, da imajo Brežičani še svojo bolnišnico.

Posavci so si enotni, da je treba zaustaviti padanje deleža narodnega dohodka za zdravstvo. Menijo, da bi se morali v republikli slednje dogovoriti za boljšo organizacijo z enotnejšim

financiranjem, saj niso zadovoljni z obstoječim načinom solidarnosti.

V posavskem zdravniškem društvu z zaskrbljenostjo ugotavljajo, da je odnos med zdravnikom in bolnikom hudo načet zaradi obilice administrativnih opravil. Zdravniki pogrešajo vrsto starih dobrih zdravil, pa tudi jasnih doktrinarskih navodil stroke.

Impoljski dom počitka se upravičeno poteguje za naslov medregijske ustanove, saj so oskrbovanci doma že iz več kot 30 slovenskih občin. Domovi so prisiljeni povečevati cene, čeprav plačilne sposobnosti pri uporabnikih niso zavidljive. V brežiški občini učitelji n. pr. ugotavljajo, da jim pokojnina ne zagotavlja niti bivanja v domovih.

A. ŽELEZNIK

Kmetijstvo

KILOGRAM PŠENICE BO 24 DIN

BEOGRAD — Zvezni sekretar za trg in splošne zadeve je minuli petek objavil tako težko pričakovano ceno pšenice. Osnovna cena bo 22 din za kilogram, k tej ceni pa bodo dodali tudi 2 din enotne premije za vso državo. Z enotno premijo naj bi preprečili preprodajanje tržnih presežkov. Vendar bodo po republikah in pokrajinah k tej enotni premiji dodali še dodatne spodbude v obliki gnojil in doplačil ter z davčnimi olajšavami. V Jugoslaviji naj bi letos pridelali 5 milijonov ton pšenice, odkupili pa 3,4 milijona ton. V Sloveniji pa se pripravljamo na odkup 75 tisoč ton tržnih presežkov pšenice. Vse odkupljene količine naj bi zadostovale za naše domače potrebe. (PO/DELU)

NATANČNI PODATKI O ZEMLJIŠČIH

KOČEVJE — Kategorizacija kmetijskih zemljišč v občini Kočevje, ki jo je opravil Geodetski zavod Slovenije ob sodelovanju Geodetske uprave Kočevja ter ostalih, je pokazala, da je v kočevski občini 62.162 hektarov gozdov, kar pomeni nekaj nad 80% vseh površin. Kvalitetnih kmetijskih zemljišč I., II. in III. kategorije je le nekaj nad 3000 ha, vsa ostala kmetijska zemljišča pa so manj kvalitetna. Iz podatkov izvedene kategorizacije je mogoče ugotoviti, da je na območju te občine le manjše število neobdelanih in slabo obdelanih kmetijskih zemljišč. Iz navedenega je mogoče ugotoviti, da podatki zemljiškega katastra iz predvojnih let ne dajajo prave podobe o kmetijskih zemljiščih. V. D.

Sejmišča

NOVO MESTO — Čeprav je bila cena pujskov enaka tisti iz prejšnjega tedna in je bila nizka, je bil promet majhen. Naprodaj je bilo 90 prašičkov, starih od 7 do 10 tednov, ter 161 prašičev, starih od 10 do 12 tednov. Prodanih je bilo le 85 živali, in sicer mlajše po 4.000 do 6.000 din, starejše pa po 6.000 do 7.500 din.

BREŽICE — Rejci so pripeljali 310 živali, starih do tri mesece, in 12 prašičev nad tri mesece starih. Prodan je bil 201 pujske, cena pa je bila za mlajše 250 din, za starejše pa 150 din za kilogram žive teže. P. PERC

Poudarek na živini, novih kulturah

Poleg tega bo črnomaljska kmetijska zadruga posebno pozornost posvetila usposabljanju ustreznih kadrov in razvoju belokranjskih kmetij — Komasacije

ČRNOMELJ — V črnomaljski kmetijski zadrugi ugotavljajo — take pa kažejo tudi rezultati — da sozd KIT, katerega član so, ni v celoti odigral svoje vloge. Pomanjkljivosti se kažejo zlasti v razvojni problematiki in združevanju ter skupnem vlaganju v proizvodne programe. Prav tako tudi organizacija zunanje trgovine ni dala ustreznih rezultatov. Vendar se v kmetijski zadrugi zavedajo, da nima pomembne vloge pri razvoju kmetijstva le povezava v SOZD, temveč tudi ustreznih kadri in razvojni programi.

Prav zaradi neustrezne kadrovske strukture so v kmetijski zadrugi prišli do spoznanja, da morajo začeti z načrtno študijsko politiko. Le s šolanimi kadri bodo lahko rešili tudi pogoste kadrovske težave, ki so pripeljale tako daleč, da celo kolektivni poslovodni organ, ki je začel voditi kmetijsko zadrugo leta 1982, ni bil popolno zaseden.

Razvojni programi kmetijske zadruge pa temeljijo na večji pridelavi mesa in mleka, torej živinoreji, za kar je potrebno zagotoviti dovolj lastne krme. To bo moč le s pridobivanjem novih kvalitetnih zemljišč, kar bo zahtevalo velika vlaganja v komasa-

cije, agromelioracije. Dolgoročno načrtujejo komasacije v Dragatušu,

IZGUBA PRI MLEKU

KOČEVJE — Pri Govedoreji Kočevje in Snežniku so v prvih petih mesecih letos hkrati pa imeli tudi preko 58,5 milijona dinarjev izgube. Proizvajalca sta že naslovila zahtevek za pokrivanje te izgube, in sicer za polovico izgube ali 29.261.000 din na republiški sklad za intervencije v kmetijstvu in porabi brane, preostalo polovico, skladno z odstotkom prodanega kočevskega mleka, na ustreznih sklad pri občini Kočevje (nad 15 odst.) 4.446.000 din, preostalih 24.814.000 din pa na SIS za preskrbo mesta Ljubljane.

BO ZAHTEVA SKUPŠČINA VEČ ZALEGLA?

BREŽICE — Delegati občinske skupščine so na zadnji seji z razočaranjem sprejeli ugotovitve, da vrsta delovnih organizacij ni pripravila rebalansa plana in programa ukrepov za poslovanje po sprostitvi cen. Na zahtevo izvršnega sveta so torej nekateri poživljali, zato jo zdaj zbori znova postavljajo prednje. Od delovnih kolektivov pričakujejo, da bodo ponovno pretresli poslovanje in poskusi potiti do rentabilne proizvodnje. Torej naj ne silijo za vsako ceno v nekaj, kar jim ne prinaša dohodka. Izvršnemu svetu pa je skupščina naročila, naj spremlja izgubarje in jo z njihovim položajem sproti seznanja. Vse delovne organizacije, ki bodo ob polletju imele izgubo, so dolžne takoj pripraviti sanacijske programe. KM

Živila vedno bolj zdrava

Še vedno pa prihaja tudi do pomanjkljivosti — Črnih zakolov več — Novi hlevi niso tehnično pregledani

RIBNICA — Higijensko oporečni živil v prodajalnah v ribniški občini inšpektorji skoraj več ne odkrijejo (zaradi boljših in večjih hladilnih naprav), zato pa so ugotovili nepravilnosti pri kategorizaciji mesa, se pravi, da so meso slabše kakovosti prodajali za boljše.

Do take prodaje je prihajalo zaradi neuskaljenih cen krmil, živine in mesa. Prav to je imelo za posledico tudi porast črnih zakolov, ugotavljajo poročilo

METLIKA — Metliška občina je še edina v Sloveniji, ki ni okužena s steklino. Vendar veterinarska inšpekcija ugotavlja, da se z razvojem ovčereje v občini kršijo nekateri zakoni, zato obstaja nevarnost razširitve kužnih bolezni. Prepočasni poteka tudi akcija izločanja kopitarjev, ki so okuženi z virusom anemije, prav tako pa niso dovolj kontrolirani novi nakupi. Problemi se porajajo pri večji prireji živine in pridobivanju mleka, saj je reprodukcija živali neustrezna. V inšpekcijski službi pa priznavajo, da zaradi pomanjkanja kadra niso dovolj nadzirali prometa z živalmi.

veterinarskega inšpektorja, ki ga je 21. in 22. junija obravnavala tudi občinska skupščina. Samo lani so živinorejci ribniške občine zaklali doma 450 do 500 goved, kar predstavlja 90 do 100 ton mesa, ki ga veterinarska služba ni pregledala. Hkrati so pri nekaterih govedih iz ribniške občine, zaklanih v klavnici, ugotovili ikričavost (vmesna faza pri razvoju trakulje). To pa je le ena od bolezni, ki se lahko širi z veterinarsko nepregledanim mesom.

Inšpektor nadalje ugotavlja, da tudi organizatorji veselice in drugih javnih prireditev ne upoštevajo dovolj higienskih predpisov.

Tudi v proizvodnji mleka je higiena boljša. Vedno bolj razširjena strojna molža pa je vzrok za porast vnetij vimen. Veterinarska služba je ugotovila porast mastitisov v hlevih z rešet-

IŠČEJO PASTIRJA OVAC

ČRNOMELJ — Tukajšnja kmetijska zadruga je načrtovala, da bo tudi letos dala na pašo na Topli vrh in Gače več kot 300 ovc svojih kooperantov, s tem pa ustanovila tudi pašno skupnost. Takšen način pašne se je namreč lani zelo dobro obnesel. Vendar letos kljub toliko razvpiti brezposelnosti še niso mogli dobiti resnega pastirja in ga še iščejo, saj za začetek pašne še vedno ni prepreno.

Petrovi vasi, Starem trgu in Dobljeh. Na področju poljedelstva pridvidevajo uvajanje novih kultur (soja, sirjenje tobaka, vrtnin, krompirja), zlasti pri vrtninah pa bo poudarek na proizvodnji osnovnih surovin za predelavo v Belsadu, kajti delež domačih surovin v tem tozdu Kolinske naj bi porasel od dosedanjih 10 na 30 do 40 odstotkov.

Seveda zahteva posebno pozornost razvoj belokranjskih kmetij, zlasti pravilno urejanje lastniških odnosov ter zagotavljanje potrebne delovne sile, saj uvajanje novih kultur, kot so vrtnine, zahteva veliko delovno intenzivnost.

M. BEZEK

SPOSOJENO TRNJE

— San Marino je že republika, a naše krajevne skupnosti še oklevajo. (Iz Ježa)

KDO JE KRIV ZA NAŠO IZGUBO?

BREŽICE — Tako je na zadnji seji občinskega komiteja ZKS vprašal direktor DO Slovin Brežice — Bizelsko Ivan Živič. V prvem trimesečju so imeli izgube za okoli 10 milijonov dinarjev. Kritično ost je naperil na to, kako je mogoče, da so v času zamrzitve cene materialu, ki ga potrebujejo za normalno proizvodnjo, lahko narasle od 17 do 300 odst. Nekdo je izigral položaj mimo vseh dogovorov, oni pa za to plačujejo ceno. Takih stvari pred kolektivom ni mogoče zagovarjati, še posebej ne, če si ta s pridnostjo in varčnostjo prizadeva za boljše gospodarjenje. Vendar ne gre le za preživetje kolektiva, ta se bo po Živičevem zagotovu do konca leta izkopal iz težav, ampak za nekaj sto kooperantov, ki živijo od vinogradništva.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Napake pri škropljenju vinogradov

Škropljenje je sedaj glavno vinogradnikovo delo. To delo je tudi glavna tema pogovorov med vinogradniki. Čeprav mislimo, da znamo škropiti, pri tem važnem opravilu delamo napake. Znana strokovnjakinja za varstvo rastlin inž. Miljeva Kačeva, s katero že vrsto le pregledujeva trsnice, očita trsničarjem, da ne znajo škropiti, in si večkrat naloži škropilnico na hrbet in trsničarjem praktično pokaže, kako je treba škropiti. Primer navajam zato, ker so trsničarji glede škropljenja bolj natančni in dosledni kot drugi vinogradniki, pa strokovnjak še vedno najde napake tudi pri njih.

Trt ne smemo prepleškati

Zmotno je mišljenje, da se mora poškropljen vinograd že od daleč opaziti. Pri opuščanju škropljenja iz modre galice uporabljamo za varstvo vinograda mnoga druga zaščitna sredstva, ki na trti niso tako vidna, kot je bilo škropivo, napravljeno iz raztopine galice in apna. Poleg tega danes za škropljenje vinogradov uporabljamo 90 odst. nahrbtnih motornih pršilnikov različnih znamk in izvedb. Razlika med navadno škropilnico in nahrbtnim motornim pršilnikom je v tem, da navadna škropilnica ustvarja kapljice z okrog 200 mikroni (tisočink mm), katerih pride na 1 cm² okrog 3200, pršilnik pa ustvarja kapljice s 50 mikroni, katerih pride na 1 cm² že 51000. Dejstvo pa je, da je učinek škropljenja boljši, če ustvarjamo drobne kapljice škropliva, to je, da trto meglimo. Trto je treba čim bolj enakomerno obdati s fino škropilno oblogo, ne pa tako, da škropivo z rastline odteka. Ravno pri tem pa vinogradniki pri uporabi nahrbtnih motornih pršilnikov grešijo. Gumb pri šobi pršilnika preveč odprejo in to na 4. čeprav zad-

ošča na 2,5 do največ na 3. Nekateri pretiravajo celo tako, da iz šobe snamejo razpršilno mrežico, da bolj polivajo in da se bo škropivo na trti od daleč videlo. Pri tem zvišujejo pritisk in kvarijo razpršilne naprave. Ob tako močni koncentraciji škropiva se listi trte prekrijejo s premočnim slojem škropiva. Tak premaz preprečuje osvetlitev lista in ovira temeljno delovanje lista, to je asimilacijo. S pretiranim premazom trte s škropivom tako nehoti oviramo razvoj trte in zmanjšujemo odstotek sladkorja v grozdju.

Količine škropiva

Pogoj za uspešnost vsakega škropljenja je, da na določeno površino porabimo zadostno količino škropiva. Navodila, ki so priložena sredstvom za varstvo rastlin, so programirana na navadne škropilnice. Tako računamo, da z navadno škropilnico za škropljenje 1 ha vinograda po cvetenju trte rabimo okrog 1500 litrov škropiva, kar pomeni, da pri koncentraciji 0,2% porabimo na 1 ha 3 kg sredstva. Za 10 arov vinograda bi porabili 150 litrov škropiva ali 0,3 kg sredstva. Če bi škropili z nahrbtnim motornim pršilcem, bi za 10 arov vinograda porabili na primer le 75 litrov škropiva, to je 0,4%, praktično pa prav tako 0,3 kg sredstva. Z napačno navedenim motornim pršilnikom pa vinogradniki po večini porabijo toliko škropiva, kot če bi škropili z navadno škropilnico. Razumljivo, da v tem primeru ni potrebno povečevati koncentracije škropilnega sredstva nad določeno mero. S to primerjavo hočem povedati, da je treba koncentracijo škropiva vedno usklajevati s količino porabljene vode za škropivo in da pri tem ne smemo pretiravati.

Vsakokrat, ko s škropljenjem prenehamo, je nujno škropilnico oprati s čisto vodo s pritiskom kot med samim škropljenjem in sicer premo toliko časa, dokler ne priteče iz škropilnice čista voda. DT

Z nožem zoper črne plemenjake

V Posavju kmetijska inšpekcija medobčinskega inšpektorata Krško ukrepa proti rejcem nepriznanih plemenjakov — Tako pripuščanje zmanjšuje dohodek kmetom

KRŠKO — Večjo živinorejsko proizvodnjo je moč doseči le s kakovostnimi plemenjaki, ki prenašajo lastnost za veliko prirejo mesa, mleka in volne na svoje potomstvo, seveda ob izdatni in pravilni prehrani živali.

Živinorejci v Posavju imajo v svojih vrstah tudi nekaj takih, ki neupoštevajo dosežkov znanosti in stroke, še več: v vzrejo nepriznanih plemenjakov iz različnih, neutemeljenih nagibov pravzaprav zavirajo razvoj živinoreje, zaradi manjšega dohodka pa so tudi sami prizadeti. Naposled se tudi ogibajo zakona o ukrepih v živinoreji, ki govori, da se smejo za oplojevanje uporabljati le odbrani in priznani plemenjaki. Iz letnega poročila kmetijske inšpekcije medobčinskega inšpektorata Krško je razvidno, da rejci za oplojevanje še vedno uporabljajo nepriznane plemenjake. Od leta 1976 do 1983 so zabeležili skupaj 369 takih primerov, od tega v brežiški občini 95, v krški 181 in v severniški 93.

Dohodek kmetom se lahko povečuje le, če bodo pripuščali krave pod kvalitetne bike tudi v odročnih krajih, kobilc pod žrebce noriške pasme in svinje pod priznane merjasce belih pasem. Proti rejcem, ki se ukvarjajo z rejo in pripuščanjem nepriznanih plemenjakov, ukrepamo skladno s predpisi. Večina rejcev je izvršila odrejene ukrepe inšpekcije in so sami odstranili nepriznane plemenjake. V nekaj primerih pa je moral kmetijska

inšpekcija naročiti kastracijo (rezanje) nepriznanih plemenjakov strokovni službi Posavskega veterinarskega zavoda Brežice. Čeprav je to nujen poseg, je vendarle zelo neprijeten za vse, za takega kršilca zakona pa je tudi dražji. Po pravilu morajo biti prisotni tudi miličniki, toda tedaj je, žal, vsako razburjanje rejcev odveč, so povedali v medobčinskem inšpektoratu v Krškem.

Stari lipi padli

Pristanek za njuno rušenje sta dali krajevni skupnosti

KOČEVJE, STARA CERKEV — Te dni sta na Kočevskem padli dve stoletni lipi, kar je povzročilo med občani negotovanje. Prva je padla v Kočevju pri upravni zgradbi Zidarja, druga pa v Gorenju pri Stari cerkvi, kjer je stala sredi ceste v novo naselje.

Ustno in pismeno je pri nas protestiral zaradi podrtje lipe v Gorenju Mirko Žagar iz Gorenja, ki je menil, da je bila lipa kulturni spomenik in je ne bi smeli podreti. Čeprav je stala sredi ceste, saj ima novo Gorenje še dve možni dostopni cesti. Opozoril je tudi, da po Kočevskem prehaleko padajo stoletna drevesa. Menil je, da bi morali načrtovalci načrte prilagoditi takim izostavljenim drevesom, saj delajo tako tudi v drugih državah. Za mnenje smo povprašali še nekaj prebivalcev Gorenja, ki stanujejo tam blizu. Ivan Stariš je dejal, da je bila lipa po prvem urbanističnem načrtu zaščitna, po drugem pa ne. Za njeno porušenje so bili dana vsa potrebna soglasja. Ko so avtomobili vozili mimo lipe,

so polomili vodovodne cevi, ki so bile pod cesto, in je bil ta del vasi dva meseca brez vode.

Za zadevo okoli obeh lip smo vprašali tudi Lada Gašparca, predstavnik občinskega vodstva SZDL, ki že dolgo let deluje tudi v organih KS Kočevje, hišo pa ima prav v Gorenju. Povedal je, da lipi nista padli zaradi samovolje tega ali onega, ampak po zakoniti poti, se pravi s pristankom samoupravnih organov KS Stara cerkev oz. KS Kočevje. Jedro lipe v Gorenju je bilo trhlo, rasla pa je sredi ceste. Upošteva jo okoliške stavbe, vodovod in vrtove, se ceste tudi ni dalo tako izpeljati, da bi bil varen vodovod in tudi promet. Skratka: drugačne rešitve ni bilo in lipa je morala pasti.

Lipa pri Zidarjevi upravni zgradbi v Kočevju pa je bila raščena iz dveh debel, ki sta bili v sredini trhli. Po sredini je tudi pokala in je bila že speta z obroči. Grozila je nevarnost, da bi se zgornji del lipe odlomil in padel na ljudi ali na avtomobile na parkirišču pod njo. Korenine lipe pa so zrahljale del temeljev stavbe SGP Zidar. Prav zato je KS Kočevje odobrila njen posek, vodstvo Zidarja pa je obljubilo, da bo tu zasadilo novo dreve in uredilo še zaščitni zeleni pas.

J. PRIMC

Kmetijski nasveti

Elektrika proti divjadi

Dolenjski list 14. junija: „Divjadi je odločno preveč. Dogovor izpred petih let, po katerem naj bi zmanjšali njen stalež, predvsem pa število jelenov in divjih prašičev, ni uresničeno. Divjadi je danes celo več, s tem pa škoda, ki jo povzroča kmetom. Njihov položaj je v tem pogledu vse težji...“

Te ugotovitve veljajo za območje Zveze lovskih družin Kočevje in nič čudnega ni, če J. L. iz Kočevja javno sprašuje, kateri tip električne ograje bi bil najbolj primeren za ograjitev večjega kosa zemlje delno za varstvo pred divjadjo, delno pa za pašo. Ker bo tudi za druge kmetovalce zanimivo (o nadležni divjadi poročamo tudi iz drugih območij, zlasti severniške občine) bo zanimivo priporočilo, ki so ga dali sodelavci Kmetijskega zavoda Ljubljana (povzemamo po Nedeljskem dnevniku).

Električne pastirje izdelujejo pri nas Iskra in nekateri zasebniki. Največji izbor ima Roman Gorjup iz Šmarce pri Kamniku, ki dela kar sedem raznih tipov električnih pastirjev. Prav te dni je iz njegove telavnice prišla tako imenovana močnostna serija pastirjev z oznakami HS 80, HS 80 super HS 80/100. To so ene od prvih električnih ograj brez izolatorjev v Evropi.

Za napeljavo žic zastopujejo količki iz trdega in suhega lesa (hrast, akacija, kostanj). Vanje na primernih razdaljah z motorno žago naredimo utor, skozi katere napeljemo žice, čez utor pa zabijemo sponke (žeblje v obliki črke U). S kolov moramo odstraniti lubje, ki je prav tako bolj prevodno kot les.

Ograje HS 80 — 100 imajo veliko izhodno moč, zato trave ni treba kositi, saj rastlinje zaradi močnih tokovnih sunkov sproti ovone in se posuši. Zato so te ograje primerne za večje površine (tudi za zaščito pred divjadjo), nastale pa so na pobudo strokovnjakov biotehniške fakultete, ki ugotavljajo, da so vse večje potrebe po ograjevanju velikih kompleksov za živinorejo, posebno razvijajočo se ovčerejo.

Delavkam izpolnjena želja

Ob 60-letnici Laboda so povsem prenovili menzo v Novem mestu, organizirajo prireditve z modnimi revijami, prvo srečanje vseh labodovcev pa bo 30. junija v Toplicah

NOVO MESTO — Novomeška tovarna Labod, ki v letu 1984 praznuje 60-letnico obstoja, je v jubilejnim letu uresničila dolgoletno željo zaposlenih: urediti menzo in lastno kuhinjo. Najodobnejša tovarniška restavracija je obratuje, ves kolektiv iz sedmih tozdov v šestih slovenskih občinah pa se bo prvič sešel 30. junija v Dol. Toplicah. Slavnostni govornik bo Marko Bulc, predsednik Gospodarske zbornice SR.

Že ob 50-letnici Laboda so želeli preurediti obrat družbene prehrane, ker pa so bili tedaj sredi večjih investicij v proizvodnji, je bila želja uresničena šele maja letos. Nekdanja Labodova menza, v kateri je bilo bolj kasarniško vzdušje, je zdaj eden najlepših gostinskih lokalov v vsem Novem mestu. Pri prenovi so z gospodarskimi prijemi prihranili veliko denarja, za kar ima zasluge prizadeti gradbeni odbor. Po 18 letih, kar je bila tovarna v Ločni zgrajena, so poskrbeli tudi za beljenje proizvodnih prostorov in zunanjo ureditev stavbe in njene okolice.

V adaptiranem obratu družbene prehrane imajo 140 sedežev, nova kuhinja pa bo lahko pripravljala 500 obrokov hrane na dan. Hrano so doslej dovažali od drugod, menjali so več dobaviteljev, vselej pa so si želeli lastne kuhinje. Ta bo začela obratovati 1. julija.

KUD OTOČEC ZA DAN BORCA

OTOČEC OB KRKI — Mešani pevski zbor KUD Otočec in ženski zbor iz Brusnic pripravljata v počastitev Dneva borca koncert v počastitev praznika Dneva borca. Prireditve bo v kulturnem domu v soboto, 30. junija, pričetek ob 19. uri. Po koncertu bo družabno srečanje.

Dada iz Ribje

Kadar streže ona, gre malica kot po tekočem traku

NOVO MESTO — Že dolgo je restavracija Pri vodnjaku ali "Ribja", kot jo najčešče imenujejo Novomeščani, eno najbolj priljubljenih shajlišč. K temu zagotovo dosti pripomore Slavka Markovič ali Dada, kot jo kličejo gosti.

Kadar je Dada pri dopoldanski malici, ki jo v tej restavraciji strežejo vsem, ki nimajo kako drugače organizirane prehrane, gre postrežba kot po tekočem traku. "Za mnoge goste že vnaprej vem, katero izmed malic si bodo izbrali, zato jim kar prinesem, še preden naročijo", pravi. Tak odnos v mnogočem pomeni dober tek ob malici, mnogi pa se tudi po zaslugi "hitre" Dade še pravočasno vrnejo na svoje delovno mesto.

Niso redki dnevi, ko mora postreči hkrati tudi po trideset gostov. Kadar je Dada, nihče ne nerga, saj

ve. da bo pri mizi, preden se bo pričel jeziti. "Izbrala sem si tak poklic, ki zahteva precejšnjo mero potrpežljivosti. Marsikatero grenko opazko in žalitev sem morala pogoltniti. Sedaj na take trenutke ne čakam več, raje sem sama priznana z gosti in jim postrežem, da so zadovoljni", pravi o svojih 16-letnih izkušnjah v gostinstvu. V restavraciji "Pri vodnjaku" ji teče že dvajseto leto, predem pa je bila zaposlena v rodnih Dolenjskih Toplicah in nekaj časa v Kranju. Poleg gostinske šole je končala ob delu tudi poslovodsko in je sedaj vodja izmene. "Natakarji poklic je v zadnjem času slabo cenjen. Delati je treba deljeno, pa tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih. Prav to je tudi vzrok, da si mnogi raje poiščejo drugo službo, čeprav največkrat za tanjšo kuverto. Jaz ne mislim tako. Tu bom ostala, dokler me bodo potrebovali," pravi vedno prijazna Dada.

J. PAVLIN

ANTON ZUPANČIČ — NAJBOLJŠI V GG

NOVO MESTO — Pri vsakoletni proglasitvi najboljšega delavca v Gozdnem gospodarstvu Novo mesto je po slovenskih gozdarskih merilih največ točk dosegel Anton Zupančič, voznik kamiona v tozdu Transport in gradnje. Novomeščani so ga predlagali tudi za kandidata v izbor za najboljšega delavca v gozdarstvu Slovenije. Zupančič je že 12 let voznik pri GG, predtem pa je šest let spravljal les s traktorjem. V okviru GG Novo mesto se je na drugo mesto pri izboru najboljšega delavca uvrstil Peter Djukič, lanskoletni prvak, tretji pa je Jože Muren iz Podturna.

Letos največji uspeh

Podelitev priznanj ob dnevu civilne zaščite

NOVO MESTO — V Domu JLA je bila 21. junija svečana in razširjena seja občinskega štaba civilne zaščite, na kateri so pregledali uspešnost dela v vrstah civilne zaščite novomeške občine, v kateri je kar 8400 prebivalcev občine. Glavni cilj občinskega štaba CZ je bilo usposabljanje članov ekip prve medicinske pomoči in ekip za radiološko-kemično zaščito. Samo v lanskem letu je bilo v občini usposobljenih 1500 ljudi.

PRIZNANJE OB PRAZNIKU CZ — Rozalija Henigman, tajnica štaba CZ v krajevni skupnosti Drska, je prejela zlato značko CZ za več kot 10-letno delo v civilni zaščiti.

Slavnostna seja je bila posvečena tudi 20. juniju, dnevu civilne zaščite. Zato je bila tu tudi priložnost za podelitev tradicionalnih priznanj ljudske obrambe, ki jih je posameznikom in organizacijam podelil občinski štab za civilno zaščito. Med priznanji, ki so jih

● Ob dnevu civilne zaščite je bila v prostorih slovenskega izvršnega sveta slovesnost, na kateri so podelili tudi deset zveznih plaket civilne zaščite. Med dobitniki iz Slovenije je občinski odbor RK Novo mesto.

prejeli najzaslužnejši iz krajevnih skupnosti, delovnih organizacij in društev, so štirim posameznikom podelili tudi zlato značko CZ. Prejeli so jo: poveljnik štaba CZ občine Novo mesto Janez Štrukelj, poveljnik štaba CZ SKS Ivan Tovišak, tajnica štaba CZ v krajevni skupnosti Rozalija Henigman Drska in Jure Dragovič kot referent za SLO in DS v DO Novole. Ob tej priložnosti je podpisal predsednik IS občinske skupščine Novo mesto Nace Štamcar podelil dve republiški priznanji CZ. Prejela sta ju: Franc Hribčnik, član občinskega štaba CZ, in

priložnost izkoristili za kar najboljše spoznavanje med seboj. R. B.

Kako leta 2000? Nosilci planiranja večnoma še „spijo“

NOVO MESTO — Javna razprava o smernicah za dolgoročni plan novomeške občine do leta 2000 teče do 10. julija. O tem razpravljajo najrazličnejši delegati, v delovnih organizacijah pa strokovni krogi in samoupravni organi ter družbenopolitične organizacije. O izhodiščih za sestavo dolgoročnega plana je 20. junija razpravljala tudi občinski sindikalni svet.

Smernice so seveda zelo načelne, ker je to le eden osnovnih dokumentov za sestavo družbenega plana, že zdaj pa se kažejo težave, ker nosilci planiranja ne izpolnjujejo svojih dolžnosti. Sindikati v novomeški občini se bodo zavzemali zlasti za to, da bodo smernice prežete z nadaljnjim razvojem samoupravljanja in da bo v njih pravi prikaz stanja brez prikrivanja dejstev. Prav tako po mnenju sindikata ne bi smeli dopustiti, da bi se razvoj industrije še kdaj gradil predvsem na niški osebni dohodki delavcev, medtem ko naj bi bil osnovni moto smernic naslanjanje na lastne sile.

V zvezi s to razpravo vodstvo občinskih sindikatov poziva vse osnovne organizacije sindikata, naj sodelujejo v javni razpravi, njihova dolžnost pa je v svoji delovni organizaciji tudi spodbuditi strokovne službe, da se bodo pravočasno vključile v tokove planiranja. Zamuda je že, do septembra pa še zadnji čas od nosilcev planiranja dobiti osnovne kazalce razvoja.

Bojan Pureber, načelnik štaba CZ pri SKS Novo mesto. J. P.

Strah pred slabšanjem razmer

Metliško gospodarstvo skrbi preskrba z repromaterialom, surovinami, rezervnimi deli, energijo in zapolnjevanjem obstoječih kapacitet

METLIKA — Čeprav je trimesečje prekratko za stvarnejšo podobo o gospodarjenju, je na osnovi četrtletnih rezultatov moč ugotoviti, da združeno delo v metliški občini uresničuje zahtevane cilje. Povečal se je fizični obseg proizvodnje, kar velja predvsem za Beti, Komet, kmetijski zadrugo, Mercator in Obrtno zadrugo, dohodek je za polovico večji kot v enakem obdobju lani, neto osebni dohodki pa so v primerjavi z lanskim obdobjem večji za 49 odst., a ne dosegajo rasti življenjskih stroškov in inflacije. Seveda brez težav ne gre. Tako se je stopnja rasti porabljenih sredstev v primerjavi z lanskim trimesečjem več kot podvojila, iz-

Premalo vedo o brigadah

„Zato se manj mladih odloča za delo v brigadirskih delovnih akcijah“ meni Milan Plesec

METLIKA — Leta 1982 je Milan Plesec, obratovni električar v metliškem Novoteksu, prvič odšel na mladinsko delovno akcijo, takole iz „firbea“, kot sam pravi. A že po prihodu metliške brigade „Janko Brodarič“ domov je vedel, da akcija „Kras 82“ ni bila zadnja. Ko je lani končal solanje, službe pa takoj ni dobil, je med počitnicami zopet postal brigadir zvezne akcije „Posočje 83“, zaupali pa so mu tudi nalogo namestnika komandanta za naselje in traso. „Čeprav nas je bilo le 33 namesto 40, smo presegli normo, sicer pa je

Kot noč in dan

Labodova delavka Marija Božič 13 let ni bila niti eno uro v bolniški

Kontrolorka gotovih izdelkov v novomeški Labodovi tovarni Marija Božič je pred 24 leti prišla v kolektiv. Ko je šla prvič v službo, je stopila skozi Labodova vrata v skromnih prostorih bivše Medicinske tovarne na Glavnem trgu. Prišla je kot mlado dekle s Tolstege vrha, ker pa je že nekaj znala šivati, je v prvem službenem dnevu naredila 7 srajc. Za tiste čase je bil to neverjeten uspeh! Samozavestna, vesela in nasmehljava Marija se prvih let pri Labo-

Marija Božič: „Koliko let med delom nismo poznale ne malice, ne kavic...“

du spominja takole: „Nismo poznale ne malice ne kavic, stroji so bili slabi, prostori tesni. Takrat smo morali biti tiho in delati. Danes? Kot noč in dan! Imamo vse, o čemer si včasih še sanjati nismo upale.“

Božičeva Marija pa skriva še svojevrsten rekord, posebno med zaposlenimi ženami. Pravi, da kar 13 let ni bila niti ene same ure v bolniški. Pa lahko človek toliko let vzdrži ritem proizvodnega traku?

„Saj imamo dopuste in možnost letovanja. Dokler Labod ni imel svojih prostorov in zgradb za letovanje, nisem vedela, kaj je dopust na morju. Zdaj hodim vsako drugo leto, ko pridem na vrsto. Tudi druge naše delavke hodijo na dopust. Kupili smo svoje hišice na Lošinj, apartmaje v Savudriji in nekaj prikolice. Sadovi dolgoletnih odrekaj se nam kažejo šele zdaj.“ R. BAČER

Solidarnost je

Akcija „enodnevni zaslugek za regrese in pomoč delavcem-izgubarem“ dobiva načelno podporo, toda...

NOVO MESTO — V novomeški občini zadnje dni na raznih posvetih in sestankih obravnavajo pobudo medobčinskega sindikalnega sveta za akcijo, v kateri naj bi po vsej Slovenii uvedli solidarnostni dan za izgubare, razen tega pa še na druge načine zanje združevali sredstva. Kakšno je vzdušje?

Solidarnost med delavci obstaja, saj zoper tako pobudo doslej ni bilo glasov, pač pa se povsod porajajo tehtni pomisleki in predlogi, kaj je potrebno narediti, da se bodo delovni ljudje za enodnevni zaslužek v korist izgubarem res zavestno odločili.

Ker je na Dolenjskem kajpada največji izgubar IMV, se pripombe zaposlenih v ostalih delovnih organizacijah nanašajo predvsem na razmere v tej delovni organizaciji. Povsod ugotavljajo, da so glede urejanja razmer od poslovnih do notranjih v IMV veliki premiki, obenem pa je tudi res, da je med več tisoč zaposlenimi v tej tovarni nekaj neodgovornih posameznikov, lenuhov in alkoholikov, ki jih pa tudi zunanje okolje pozna. Zadržati njih je dostikrat javnost nasploh nastrojena proti kolektiv, k temu pa prispevajo še razmere iz bližnje preteklosti.

Delavci novomeškega združenega dela se zavedajo pomena solidarnostne akcije, želijo pa pred odločitvijo o udarniškem dnevu za izgubare črno na belem, kaj sploh v IMV bo, potrjen sanacijski program in poročilo, kaj so znotraj IMV sami naredili za sanacijo.

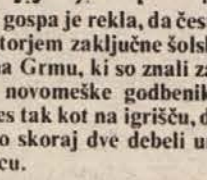
Na zbere delavcev, kjer se bodo odločali o akciji, bo potrebno priti z dobri mi gradivi, z natančnejšimi podatki o nizkih osebnih dohodkih v IMV, kajti v občini je še več delovnih organizacij, ki ne izkazujejo niti tolikšnega poprečja, kot ga ima kolektiv, za katerega naj bi en dan pristojno delali.

Priprave za to solidarnostno akcijo so stele v vseh družbenopolitičnih organizacijah, predlagajo, naj bi trajala do septembra, zbrana sredstva pa naj bi zbirali na posebnem žiro računu pri medobčinskem sindikalnem svetu. V izgubarskih delovnih organizacijah pa zdajšnjih predlogih solidarnostno zbrane denarja ne bi smeli porabiti drugače kot za regrese in socialne pomoči delavcem z nizkimi osebnimi dohodki. R. BAČER

NASADI — Odkar so menda v bližini Birčne vasi kriminalisti odkrili manjši nasad indijske konoplje, iz katere je mogoče pridobiti hašiš in marihuano (verjetno je bila tudi posejana v ta nemene), prebivalci tega prizadega naselja nimajo miru pred radovedneži in šalivci. Ničesar krivim krajanom pravijo „farmarji“, čeprav jih večina navadno, kaj šele indijske konoplje nikoli v življenju še videla ni.

PREDLOGI — Tisti, ki so pred dnevi videli Krko teči v modri barvi, predlagajo, naj tisti, ki spušča v vodo barve, v prihodnje seže po zeleni barvi in lestvici. Bo Krka vsaj zelena kot nekdanj, da o skoraj zanesljivi pohvali olepševalnega društva niti ne govorimo.

PROMETNI ZNAK ZA SMRAD? — Občani, ki se vsak dan vozijo ali hodijo mimo ločenske čistilne naprave, bodo bojda podpisali petico, ki bo od republiškega sekretariata za promet in zveze zahtevala, naj uvede prometni znak za smrad.

Ena gospa je rekla, da čestita organizatorjem zaključne šolske proslave na Grmu, ki so znali za sodelujoče novomeške godbenike poiskati res tak kot na igrišču, da so se ti lahko skoraj dve debeli uri cvrli na soncu.

PRODAJALKA SE MARTRA

Saj se moram jaz tudi martrat, se ponosna na svojo duhovitost odreže prodajalka novomeške ribarnice, (v Kandiji) ko kljub kupčevemu pomisleku zmeče v plastično vrečko kar žive postvri. Briga jo, če mora on v vznemirjenih gibajočim tovorom na obljudo no ulico, briga jo, če so na svetu društva zoper mučenje živali. Ribata tako in tako ne more zavpiti...

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 14. do 20. junija so v novomeški porodnišnici rodile: Ljubica Sopič s Sopič vrha — Andželko, Zdenka Blatnik iz Budganje vasi — Mitja, Bernarda Sever iz Biča — Klemena, Marija Doberdrug s Kuzarjevoga kala — Boštjana, Milena Pribičič iz Kostanjka — Sabino, Mihaela Metelko s Kuzarjevoga kala — Milana, Milena Bajuk z Radovice — Suzano, Darinka Golob z Rateža — Petra, Anica Gobec iz Prečca — Branka, Zvonka Zupelj iz Rosalnic — Bojana, Zdenka Vrtin iz Kanjarice — Tadejo, Dušana Tucakov iz Črnomlja — Slavico, Nevenka Juzbašič iz Vinice — Sandro, Silva Per z Velikega Slatnika — Zvonko, Majda Povše iz Črnomlja — Žano, Katarina Špehar iz Damlja — Gregorja, Ida Kastelic iz Šmihela pri Žužemberku — Rafaela, Antonija Smerke iz Mirne peči — Suzano, Majda Pirman iz Krškega — Mateja, Antonija Saje iz Sentjurja — Agato, Hilda Mavrič iz Kržiža — Martino, Nevenka Pucelj iz Tomažje vasi — Jasmino, Jožica Novine iz Praprčca — Tanjo, Stanislava Tkalič iz Jankovičev — Aleša, Nada Kukina — Turkovič iz Metlike — dečka, Mira Levstik iz Krškega — deklico in Pavlina Kržiž iz Hrastovice — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Smiljana Kuhar s Ceste herojev 20 — Manuelo in Amira Zagrijača iz Ulice talcev 1 — Aido. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

UČENKE SREDNJE ŠOLE TEKSTILNE USMERITVE so imele v Kulturnem domu Edvarda Kardaža letošnji zadnji kulturni dan. Najprej so poslušale predavanja Likovna umetnost Bele krajine in Etnografske značilnosti Bele krajine. Predavatelj sta bila Andreja Brancelj in Andrej Dular. Nato so se predstavili učenci družboslovne in kovinarske usmeritve iz Črnomlja z ljubezensko poezijo, gledališka skupina osnovne šole iz Črnomlja pa je zaigrala komedijo Obtoženi tovariš Volk. Učence je še posebej navdušila kantavtorica Mateja Koležnik.

NEKAJ ZADNJIH LET JE GOSTIŠČE VESELICA bolj živahno kot živelo, zdaj pa ima spet veliko obiskovalcev. K temu je nekaj pripomogel asfalt, ki so ga položili vse do vrat, gostišče so prenovili in kar je najvažnejše: strežno osebje je mikavno, prijazno in gosta ne pusti dolgo čakati. Na Veselici dobite poleg pijače tudi kaj za pod zob, od tod je lep razgled po Beli krajini, in kar tudi ni za v koš; ko ste na Veselici, niste vsem na očeh.

TOLE NAJ PREBEREJO MLADI, a tudi ne več rosno mladi, ki bi se radi priključili metliški mestni godbi. Za učenje so na razpolago: dve pozavnici, dva tenorja, dva baritona, klarinet in piccolo. Natančnejša navodila lahko dobite na vsaki vaji godbe, lahko pa se javite na razpis za vpis v glasbeno šolo, oddelek Metlika.

SPOSOJENO TRNJE

● Uspešno opravljen vozniški izpit še ne jamči — da ne boš „zafural“ podjetja.

Milan Plesec: „Pri evidentiranju brigadirjev bi morali namestiti več pozornosti dijakom.“

M. BEZEK

B. M.

KRESNICKE PREGNAL DEŽ — Resnica je, da so se člani kulturno-umetniškega društva Miran Jarc iz Črnomlja močno potrudili, da bi na kresni noči preteklo soboto ponudili obiskovalcem jurjevanjske drage čimboljši kulturni program ter poskrbeli za dobro počutje.

JE BILO PRETOPLJO? — Kdo so leta 1981 v Dragatušu odprli prenovljen kulturni dom, so kupili tudi nove termoakumulacijske peči. Do doma bi morali napeljati le nov prikluček z močnejšim električnim tokom, pa bi se lahko greti.

Ribniški zobotrebnici

ŠOLARJI RAZSTAVLJALI — Ob zaključku šolskega leta je bila od 18. do 26. junija v prostorih doma JLA v Ribnici razstava likovnih in drugih izdelkov učencev osnovne šole.

MANJ POŽAROV — VEČJA ŠKODA — Lani je bilo v občini le 9 požarov, leto prej pa 14 — Lanski požari so izbruhli v raznih objektih, zato je tudi škoda precejšnja, saj znaša blizu 6 milijonov dinarjev.

VEŠ ŠTEVILKO KOLES? — Lani je bilo v občini Ribnica prijavljenih miličnikom 43 tatvin koles, le pet oškodovancev pa je lahko miličnikom povedalo tudi številko svojega kolesa.

— Zákaj raje ukradeš avto kot kolo? — Ker so pač taki predpisi, da se tatvina kolesa obravnava kot tatvina, če zmakneš avto, pa pravijo, da si si ga le sposodil, oz. da gre le za odzvem (in ne krajo) motornega vozila.

Drobne iz Kočevja

BOJ ZA DENAR — Burno je bil obravnavan finančni načrt kulturne skupnosti občine Kočevje, saj bi vsaka organizacija rada čimveč denarja.

KAVA KOPNI — Tudi v domačih 'žezlnih rezervah' kava hitro kopni, v trgovinah pa je sploh ni.

— Včasih so pri občinski skupščini neporočeni dajali nasvete bodočim zakoncem, pa smo jih kritizirali. — Zdjaj na neporočeni moški dajejo navodila za sveti zakon, pa nihče ničesar ne pripomi.

Trebanjske iveri

PEVCI SO SE SPOMNILI TOVARISA — Ko se je pevski zbor Svoboda z Mirne vračal iz Šentvida, kjer se je udeležil največje slovenske pevske manifestacije, je obiskal tudi svojega pevca Antona Velikonjo.

Zastarela oprema ni kos trgu

Vse večji razkorak med opremo semiške Iskre in svetovnimi proizvajalci kondenzatorjev — Težave pri uvozu — Kljub temu morajo biti konkurenčni

SEMIČ — Za semiško Iskro je značilna izrazito naročniška proizvodnja, torej izključno proizvodnja za znanega kupca, kar pomeni, da morajo strogo slediti proizvodnemu oz. prodajnemu programu.

V Iskri sicer imajo v investicijskem programu opremo za uporabo izolacijskih materialov, debelih 2 mikrometra, kar pomeni tudi manjše kondenzatorje, a administrativni ukrepi zavlačujejo realizacijo.

Iskrina proizvodnja je v primerjavi s svetovnimi proizvajalci kondenzatorjev skoraj v celoti maloserijska, kar poleg zastarele opreme še zmanjšuje produktivnost.

Pomoč obrtnikov

Zahvala vsem, ki so pomagali dolensjkemu društvu za cerebralno paralizo

ČRNOMELJ — Konec preteklega leta je bilo v Novem mestu ustanovljeno dolensko društvo za cerebralno paralizo, v katerega so včlanjeni prizadeti otroci in njihovi starši iz vse Dolenjske.

Črnomaljski darovalci, ki so priskočili na pomoč, so: Janec Lozar, Jože Skubic, Rade Janoš, Stane Jevšeček, Leopold Korevec, Katarina Štefanič, Janko Papež, Ivan Englaro, Stane Švajger, Nace Karin, Dušan Majerle, Alojz Perušič, Franc Strugar, Stanko Agrič, Tone Jaksša, Bogdan Busič, Andrej Einzidler, Andrej Frankovič, Niko Vrlinič, Lovro Rems, Franc Vlahovič, Miro Šujica, Janko Rudman, Anton Gimpelj, samopostrežna Pod lipo, Sonja Tajner, Jože Primec, Pavle Šenica, Franc Popit in Miro Majerle.

Spet oživelo upanje za IGK

V Industriji gradbene keramike na Račjem selu ne bodo ustavili proizvodnje — Ugodnejše cene za ploščice in za plin — Do konca leta dolgoročni sanacijski program

RAČJE SELO — Tako rekoč v nekaj tednih so se razmere za Industrijo gradbene keramike z Račjega sela tako spremenile, da ta hip nič več ne razmišlja o ustavitvi proizvodnje.

Glede na takšne okoliščine je centralni delavski svet lesnega kombinata Novoles pretekli teden sprejel sklep, da proizvodnjo nadaljuje. Razmere so se za IGK izboljšale tudi zaradi sodelovanja splošnega združenja rudnikov in industrije nekovin Slovenije ter republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo.

USTANOVLJENA OBRITNA ZADRUGA

TREBNJE — 20. junija je bila v Trebnjem ustanovljena obrtna zadruga Trebnje. Na ustanovni skupščini je bilo okoli 30 obrtnikov ali petina vseh članov trebanjskega obrtnega združenja.

Vzhodu, kjer prodajajo izdelke po nekajkrat višjih cenah kot doma. Čeprav bi bilo moč na klirinški trg izvoz tudi podvojiti, ga zaenkrat vrednostno in količinsko omejujejo zaradi uvoznih težav in pretapljanja valat.

NOVA ORGANIZACIJA ZK

KOČEVJE — V krajevni skupnosti Kočevje so pred kratkim ustanovili triakejske konference ZK, in sicer za Center I, II in III ter še svet ZK v krajevni skupnosti, ki usklajuje njihovo delo.

PODRAŽITVE Z ZAMUDO

RIBNICA — Poročali smo o predlogu dopolnilnih ukrepov za urednjevanje dolgoročne stabilizacije gospodarstva v ribniški občini.

Petdeset let razumevanja

Zlata poroka pri Jonkejevih v Dolu ob Kolpi

DOL OB KOLPI — V krogu svojih najdražjih — treh sinov in hčerke, zakoncev in 6 vnukov — sta te dni Jožefa in Karel Jonke praznovala zlato poroko.

Skupaj z ženo, 71-letno Jožefo, rada pripovedujeta, kako so včasih potekale na vasi poroke, ki so bolje držale od današnjih.

V kratkem o samoprispevku

Na zborih občanov bodo razpravljali, kaj se bo dalo z zbranim denarjem narediti v tem srednjeročnem obdobju

RIBNICA — Na bližnjih zborih občanov bodo v ribniški občini med drugim razpravljali o zaščitenih kmetijah in odnosu do sprejetega samoprispevka.

Med občani in v vodstvih je namreč tako vdušje, naj bi samoprispevek ostal višji, kot je bil izglasovan. Že pred zbori občanov pa bodo pripravili oceno, kaj se bo dalo z zbranim samoprispevkom narediti.

LE S SKUPNIMI MOČMI BO ŠLO

KOČEVJE — Na posvetu individualnih poslovnih organov delovnih organizacij kočevske občine, ki ga je vodil predsednik izvršnega sveta Stane Letonja, so obravnavali program ukrepov in aktivnosti po uveljavitvi odmrznitve cen in o naloga dolgoročne programa gospodarske stabilizacije.

Presenečenje

Obrambna vaja dveh občin v različnih republikah

Marija Hozjan

Dolgčas? Kje pa!

Tako odgovarja Marija Hozjan, ki je vzljubila samoto na Planini

PLANINA — Življenje na Planini, v vasi ali bolje zaselku pod Mirno goro, je bilo nekaj živahnega kot le kaj.

Neukročene cene

Preko njih krademo dohodek drug drugemu

RIBNICA — Nihče se ne drži odobrenih cen, vsak izsiljuje višje, a nihče ni zaradi tega kaznovan.

Najmlajši brez strehe nad glavo

V trebanjskem otroškem vrtcu zmanjkalo prostora v jasliah

TREBNJE — Delegati skupščine skupnosti otroškega varstva se ne udeležujejo sej, skupnosti primanjkuje denarja že za redno dejavnost.

Posavje praznuje z letalci

1. julija bo 40-letnica ustanovitve Druge eskadrilje, ki jo je nasledila enota v Cerkljah - Slovesnosti dva dni - Sodelujejo domicilne posavske občine

BREŽICE - CERKLJE OB KRKI - Danes se bodo v Brežicah začele prireditve v počastitev jubileja Druge eskadrilje NOV Jugoslavije, ustanovljene 1. julija pred 40 leti.

Drevi ob 18.30 bodo v Domu JLA v Brežicah odprli fotografsko razstavo iz življenja in dela enote ter razstavo, ki jo je v spomin na ustanovitev Druge eskadrilje pripravil Muzej letalstva iz Zemuna.

Jutri, 29. junija dopoldne, se bodo pripadniki enote skupaj z borci postrojili na letališču v Cerkljah, kjer bodo

odkrili pomnik Druge eskadrilje. Po slovesnosti se bodo pripadniki enote, borci in predstavniki domicilnih občin zbrali na tovariskem srečanju. Na njem bodo letalci veterani obujali spomine na mnoge dogodke iz viharnih vojnih dni, ko se je rojevalo naše vojno letalstvo.

Slovesnosti za obletnico Druge eskadrilje bodo hkrati praznik za občane posavskih občin, saj so tudi oni ponosni na to, da imajo v svoji sredi enoti, ki črpa pogum in borbenost iz tradicij Druge eskadrilje NOVJ.

Na jutrišnji slovesnosti bodo razglasili tudi najboljšega pilota in najboljšega tehnika enote. Naslov najboljšega pilota leta bodo podelili kapitanu Marku Bukovcu, najboljše-

ga tehnika pa zastavniku I. reda Milivoju Vasiću. Kulturni program za ta dan so pripravili pionirji in mladinci domicilnih posavskih občin.

J. T.

PO TREZNEM RAZMISLEKU PREDNOST DRUGI CESTI

ČATEŽ OB SAVI - Nekaj let stara želja krajanov po dograditvi ceste Sobenja vas - Globočice se bo v kratkem uresničila. Ta tisoč dvestvo metrov dolg odsek bo povezal občinskih cest Dvorce - Sobenja vas in Sobenja vas - Globočice, kar bo omogočilo krajanom boljše prometno povezavo, zlasti za šolsko mladino in za zaposlene prebivalce.

Bodo poroke poslej samo še v Brežicah?

O tem bodo občani še razpravljali

BREŽICE - Sklepanje zakonskih zvez so v nekaterih okoljskih matičnih uradnih že opustili in usmerili ženin in neveste v poročno sobo občinske skupščine v Brežicah.

Res je tudi, da niti občinski središče še nima take poročne sobe, kot bi pričakovali. Vendar vseeno ni tako vsakdanja kot uradni prostori v krajevnih skupnostih.

V kratkem bo v razpravi predlog, da bi iz vseh matičnih uradov prenesli poroke. Edino smotno je, da se v občini za poroke uredi en prostor, zato najbrž niti v Piščah niti v Arčičah in na Bizeljskem ne bodo nasprotovali ukinitvi porok na njihovih uradih.

88 LET VLADIMIRA ŠTOVIČKA

KRŠKO - V torek, 26. junija, je praznovati akademski kipar in medaljer Vladimira Štovička 88. rojstni dan. Voščila prijateljev in znancev ter občudovalcev njegove bogate umetniške ustvarjalnosti so se tokrat zila v eno samo željo: pr dobro zdravju, ki si ga tudi slavljence najbolj želi.

Letos mu je v veliko zadovoljenje uspeh njegove razstave v Beogradu, kamor je aprila poslal 90 medij, plaket in plastičnih figur. Pogreša jih, ker sta dom in atelje prazna brez njih, je pa tudi vesel, saj so mu sporočili, da je bila razstava zares enkratna.

J. T.

PRVI KRAJEVNI PRAZNIK KS PODOBOČJE

PODOBOČJE - V spomin na ustanovitev prvega odbora OF praznujejo krajin Podbočja letos prvi krajevni praznik. V nedeljo so se pomerili športniki v košarki za pokal KS, v petek, 29. junija ob 19. pa bodo v osnovni šoli odprli dokumentarno zbirko iz NOB - s posebnim poudarkom na delovanju Gorjanskega bataljona, po katerem se imenuje tukajšnja osnovna šola.

BOJKOT DELEGATOV

BOŠTANJ - Odkar imamo delegatski sistem, se še ni primerilo, da boštanjska delegacija za zbor krajevnih skupnosti ne bi bila sklepna. To se je prvič zgodilo v ponedeljek, 25. junija, ko ob 20. uri, pa tudi uredi kasneje, ni bilo na spregled niti enega delegata.

NOVO VODSTVO V LISCI

SEVNICA - Kot smo poročali, je bil dosednji glavni direktor Lisce Valentin Dvojmoč izvoljen za sekretarja medobčinskega sveta ZK za Posavje. Osrednji delavski svet tega največjega sevniškega kolektiva je za vršilca dolžnosti direktorja delovne organizacije te dni imenoval Štefana Senico, dosednjega direktorja tozda Blagovni promet.

Nadur manj, a še preveč

Lani po pogodbah o delu opravljenih 174.626 ur, samo nadur pa je bilo okoli 500.000!

KRŠKO - Brezposelnost je mogoče omiliti tudi z omejevanjem pogodbenega dela in dela nad polnim delovnim časom. V krški občini je bilo lani opravljenih na osnovi pogodb o delu 174.626 ur, od tega odpade na gospodarstvo 164.000 opravljenih ur.

Največ pogodbenega dela so imeli v M-Agrokombinatu, zlasti v tozdu Sadjarstvu. V tej delovni organizaciji so za sezonska dela sklenili pogodbe o delu kar s 630. pretežno brezposelnimi osebami. Ti delavci so opravili okoli

136.000 ur, to je 7.200 ur več kot predlani.

Največji delež pogodb v industriji so pri krški občinski skupnosti za zaposlovanje zaznali v nuklearni, senovskem rudniku in Žitu-Imperialu. Skupno je bilo tako v industriji opravljenih okoli 10.000 ur, v družbenih dejavnostih pa 11.000 pogodbenih ur.

Drugačnja je podoba pri delu preko polnega časa, ki smo ga prej imenovali kar - nadure. 5.581 delavec je lani v združenem delu krške občine opravilo 498.084 nadur, kar je 13.290 nadur manj kot leto poprej. Preko 90 odst. nadurnega dela odpade na gospodarstvo, znotraj tega pa je število nadur poraslo glede na leto 1982 za 32 odst. ali 67.000 ur v industriji in za 166 odst. oz. 7320 nadur v kmetijstvu.

Nepotrebni?

Za desetletnico sami

SEVNICA - Tukajšnje društvo invalidov obhaja desetletnico. Proslavi jubileja so se odpovedali, spomnili so se ga delovno na nedavnem občnem zboru in v svojem ciklostiliranem glasilu. Nekaj ustanovnih članov je v tem času preminilo. Vseh deset let načeljuje društvu predsednik Franci Zvegljič.

KNJIGA ZA DELO - Predsednik Franci Zvegljič je članom odbora podelil knjige. Prejel jo je tudi olimpijec Martin Gorenc.

hitektonskih ovir. Kar pogledamo, v kateri urad v Sevnici lahko pride invalid vozičkar. Pri nekaterih novogradnjah smo opozarjali. Dvomim, da bo tak invalid lahko prišel do novega bazena.

Od ustanovitve sem gojijo razna srečanja, izlete in športna tekmovanja invalidov. Kljub pomanjkanju denarja so sodelovali pri gradnji avtomatskega strelišča za zračno puško v Boštanju. Večkratni uspešni udeleženci olimpiad invalidov Tine Gorenc iz Hudega Brezja še vedno opozarja na nujnost športnega udejstvovanja invalidov. Ne zaradi rezultatov, temveč za boljše telesno počutje. Kakšno bo drugo desetletje sevniškega društva invalidov? Radi bi več sodelovanja, za kar na zadnji skupščini od vabljivih gostov niti eden ni dal primernega zgleda.

A. Ž.

BRANILI SVOJE BARVE

VRŠAC - Konec tedna je bila v tem banatskem mestu Kopitariada. Športno srečanje delavcev teh tovarn Jugoslavije. Na pot je odšel poln avtobus športnikov iz sevniške Kopitarne. Svoje barve so zastopali kar dobro, saj so na kraju s Tvinom celo delili prvo mesto.

PREDNOST DOMAČINOM - V krški Galeriji so 22. junija odprli razstavo akademske slikarke Martine Koritnik - Fajt (druga z leve). 37-letna umetnica je je rodila v Stari vasi pri Krškem, kot likovna pedagoginja pa poučuje v osnovni šoli Podbočje.

KONCERT BOŠTANJSKIH FANTOV

SEVNICA - V soboto ob 20. uri bo oktet Boštanski fantje v Lutrovski kleti pripravil celovečerni koncert. Na nedavnem jubilejnem nastopu v Boštanju ob 20-letnici so občinstvu predstavili le pol sporeda.

Delavci stiskajo, kaj pa drugi?

S starimi stroji je težko biti konkurenčen v tujini - Manipulacije z devizami - Prihranki ob manjših izostankih z dela - Grajan devizni sistem

SEVNICA - Tik pred razpravo v slovenski skupščini so o paketu razbremenitve gospodarstva spregovorili na ločeni seji delegati zbora združenega dela.

Sevniški program omogoča okrog 10 milijonov dinarjev prihrankov, vendar pa trezni gospodarstveniki v isti sapi pristavljajo, da do razbremenitve sploh ne bo prišlo, ker bo prizadevanja izničilo divjanje cen. V občini je namreč večina predelovalna industrija, ki nima vpliva na cene energije in drugih surovin.

Kjub vsem je mogoče še kje kaj prihraniti. Nadaljnje akcije je vredna ugotovitev, da od 4.285 delavcev v vseh kolektivih občine seštevek po urah da le 4.173 delavec. Kar 112 je torej vsak dan odsotnih. Lansko poprečje je znašalo 91. Če vzamemo podatek iz lanskih zaključnih računov je vsakdo ustvaril 170 tisočakov dohodka. Preprost račun pove, da ji 112 delavci na dan ta izpad vletu dni narastel kar na 20 milijonov dinarjev.

Seveda ni prav, da bi vedno varčevali le "spodaj", kot so opozorili dele-

gati iz Jutranjke. Tožijo tudi zaradi visoke režije na vseh ravneh. Opozarjajo, kakšne napore morajo vlagati, ko njihovi stari stroji zmorejo le po 2.500 obvodov na minuto, medtem ko jih sodobni elektronski tudi po 8.000. Samo elektronski stroj za krojenje stane 70 milijonov dinarjev. Domači dobavitelj strojev določa pogoje, kot se mu zljubi, medtem ko Japonci jamčijo ob kratkih dobavnih rokih ceno celo leto.

V Lisci grajajo novi devizni sistem. Ko nekaj izvozis, dobiš dinarsko po-

tivrednost, ko potrebuješ devize moraš zanje odšteti več. Menijo, da jim administracija ne bi smela še bolj mešati štrn, da bi lahko več naredili.

V Kopitarni se lahko pohvaljajo, da zunaj prodajajo dražje kot doma, imajo pa težave zaradi premajhnih zmogljivosti sušilnic. Tuja naročila imajo izredno kratke dobavne roke. V zagatah je sevniška trgovina. Je vsa rešitev v skrajšanju odpiralnega časa ali celo odpravi sedanjega neprekinjenega delovnega časa? O tem in zakaj ni sprememb po integraciji, se bomo morali pogovarjati še na komiteju za gospodarsko-upravne zadeve.

A. ŽELEZNIK

Vendarle več brigadirjev

Sevničani v Brkine, iz Šentvida v Loko

SEVNICA - Medtem ko je bilo minuli teden za sevniško brigado, ki je v nedeljo krenila v Brkine, znanih le 16 imen, so minuli četrtek spisek že dopolnili na 36 brigadirjev.

Sežana? V Podgradu bodo urejali pašnike za ovčerejo. Letos nameravajo Bistričani na ta način urediti pet novih pašnikov.

Sekretarka OK ZSMS Estera Savič-Bizjak je bila zadovoljna z dodatno aktivnostjo, s pomočjo katere so se le približali dokaj popolnemu sestavu brigade. Večina brigadirjev je srednješolcev, starostna sestava je letos boljša. Medtem ko je znašala povprečna starost brigadirjev za to uveljavljeno komaj okrog 16 let, je letos vendarle 17 let.

In kaj bodo ti brigadirji delali na območju občin Hirska Bistrica in

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 9. do 16. junija so v brežiški porodnišnici rodile: Silva Požgaj iz Malega Lipovca - Aleša, Ivančica, Medved iz Vel. Rakovice - dečka, Marjanca Hostnik iz Vel. Doline - Jerneja, Marjana Klobasa iz Dobrave - deklico, Marija Radojič iz Krškega - Mateja, Nevenka Jovanovič iz Krškega - Darjana, Višnja Vrtičnik iz Brežic - Danijela, Nada Jakolič iz Kraja Donjega - dečka, Snežana Bukvič iz Samobora - Igorja, Ana Proševc iz Podvinja - deklico, Darinka Gajski iz Male Doline - dečka, Marica Božinovič iz Brežic - Mata in Nevenka Šipek iz Brežic - Ana. Čestitamo!

Krške novice

POPRAVILO TUDI BARVNE TELEVIZORJE - V teh časih, ko v trgovinah največkrat ne dobiš tistega, kar nujno potrebuješ, ampak manj iskano blago, se podobno dogaja tudi v različnih servisih. In če je tu tuintam še tako drobna pomanjkljivost, ki pomeni napredek, je pomembna za ljudi in je vredno nanjo opozoriti. Zvedeli smo, da v mnogih RTV servisih nimajo katodnih cevi za barvne televizorje, pri RTV mehaniki Zlatku Šepetavcu v Krškem pa jih imajo, in sicer za televizorje Gorenja.

BODO PREVOZI ŠE UDOBNEJSI? - V javni razpravi je občinski odlok o avtobusnih prevozi. Ljudje bi radi, da bi avtobusi pogosteje vozili, zlasti v oddaljene kraje, prevozniki - poglaviti v krški občini je celjski Izletnik - pa imajo seveda tudi ekonomski račun. Prav bi bilo, da bi našli skupni jezik vsaj tam, kjer je preko 20 zainteresiranih delavcev - vozačev, in da Izletnik ne bi prepustil potnikom v krški občini le v glavnem rabljenih avtobusov, kot se pritožujejo nekateri, ki jim gre že za večjo udobnost...

BAZEN OŽIVLJA - Čeprav v okolici Celuloze zrak ni ravno najboljši, ob tamkajšnjem plavalnem bazenu zadnje dni ne manjka plavalcev PK Celulozar in drugih kopalcev. Očitno se pričenja sezona...

Sevniški paberki

NAMESTO NA SEJO DOMOV? - Člani občinskega sindikalnega sveta so se morali v petek raziti zaradi nesklepnosti. Sklic so vsiceno skušali rešiti, saj so do sklepnosti manjkali le trije delegati. Telefonirali so v kolektive, odkoder ni bilo članov na sejo. Tam so odgovorili, da so delegati odšli. Kje so se med potjo izgubili, naj bi ugotovile disciplinske komisije. Očitno so si namreč na račun te seje skrajšali delovnik, zakaj do 14. ure je manjkala še ena ura.

UREJENA OKOLICA - Zadnji dan potka je bila na osnovni šoli "Ana Gale" manjša slovesnost. Predsednik turističnega društva inž. Stane Kočevar je šoli podelil zlati znak društva za res lepo urejeno okolico šole. Pri društvu spremljajo tudi nekatero druge posnemanja vredne primere.

GORELA NEMARNOST - Konec tedna je v Jugotranju odbitela gasilska cisterna. Na srečo ni bilo treba posredovati, na strehi se je namreč vnel le lesni prah. Ker čistilnih naprav še ni, da bi prah lahko prestrezali, se bodo v bodoče lahko izgubili takim nevarnostim, če bodo površine, kjer se prah odlaga, čistili.

Denarni načrt sprejet z molkom

Novomeška kulturna skupnost se je morala odreči sedmini potrebne vsote — Novi predsednik skupščine je Roman Čelesnik — Najkrajša seja

NOVO MESTO — Od vseh sisov družbenih dejavnosti v novomeški občini je letos gmotno najbolj prizadeta kulturna skupnost, saj so škarje višje sile najgloblje zarezale v njeno eksistenčno osnovo. Dogovorjeni delitveni ključ ji je namenil slabih 64 milijonov dinarjev ali dobro sedmino manj, kot so kazale na podlagi lanske vrednosti programa izračunane potrebe. Omenimo naj, da je samo ta skupnost potegnila krajši konec s tem, da je v primerjavi z lansko realizacijo že vnaprej padla globoko pod 100 odst. Vsi drugi sivi so smeli vrednost letošnjih programov povečati od 18 do skoraj 45 odst.

Finančni program kulturne skupnosti sicer predvideva nekaj več kot 65 milijonov dinarjev, vendar je treba upoštevati, da je tej vsoti prišteti lani neporabljeni znesek. Iz tega programa je tudi razvidno, da je tretjina letošnjih prihodkov rezervirana za tako imenovano investicijsko vzdrževanje oziroma za ureditev Jakčevega doma, ki naj bi ga sredi julija vsaj simbolično odprli. Preostala sredstva pa bodo komajda zadoščala za preživetje kulturnih dejavnosti na poklicnem in ljubiteljskem področju. Mnogi so namreč dobili občutno manj, kot so pričakovali.

Delegatom obeh zborov skupščine, ki so bili že prej seznanjeni z razmerami pri sestavi finančnega načrta, na (sklepni) seji v torek prejšnji teden ni preostalo drugega, kot da sprejmejo ta dokument. Izglasovali pa so ga skoraj molče, brez bistvenih pripomb. Sploh je bilo za to sejo značilno, da je pote-

kla malone brez razprave, če ne upoštevamo uvodnih in dodatnih pojasnil k posameznim točkam dnevnega reda. Na ta način, se pravi tudi brez

Poleti brez filmskega gledališča

V Novem mestu poslej tudi poletna matineja

NOVO MESTO — S poletjem se bo v filmskem sporedu tukajšnjega Doma kulture marsikaj spremenilo. Julija in avgusta ne bo filmskega gledališča. Začasno ukinitve so narekovali predvsem finančni razlogi, npr. velika podražitev prevoza po železnici. Poletni tudi ne bo filmov za mladino, ki so jih do zdaj predvajali ob sobotah. Bodo pa vpeljali novo poletno matinejo z izbranimi filmi. Ta bo ob sredo ob 10. uri.

Čeprav ne bo filmskega gledališča, bo vodstvo kina poskrbelo, da obiskovalci vsekone ne bodo prikrajšani za kvalitetne predstave. Vrsta kvalitetnih filmov, tako ob objavljanju, bo v okviru rednega programa. Novo je to, da že z današnjim dnem uvajajo nov urnik filmskih predstav. Od danes se predstave začnejo uro kasneje, torej prva ob 18., druga pa ob 20. uri.

Za jesensko sezono se že zdaj temeljito pripravljajo. Na željo večine gledalcev, ki obiskujejo filmsko gledališče, bodo predstave tega gledališča predstavili s srede na četrte. Že septembra bo v tem gledališču veljal takle „vozni red“: ob 13. uri bodo predstave za mladino, ob 19. ali 20. uri pa za druge obiskovalce.

Vodstvo kina Doma kulture naproša ljubitelje filmov, da mu sporoče, kaj mislijo o filmskem programu in kako bi ga kazalo še izboljšati.

AŽBETOVA PLAKETA LIKOVNI AKADEMIJI

LJUBLJANA — Včeraj so tu podelili Ažbetovo priznanje. Ažbetovo plaketo, ki je najvišje priznanje Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Zdrženja likovnih skupin Slovenije, so podelili Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani za njeno izjemno uspešno delo na področju razvijanja likovne kulture.

Nepozaben večer v Novem mestu

Koncert naših rojakov iz Švedske in švedskega zbora v Domu kulture

NOVO MESTO — V ponedeljek, 18. junija, smo v Domu kulture doživeli nenavadno topel, predvsem pa drugačen nastop treh pevskih zborov, kot smo ga bili vajeni doslej. Peli so nam gostje iz Švedske — točneje iz Goeteborga — mešani pevski zbor Allegro, mešani pevski zbor „France Prešeren“, ki ga sestavljajo naši rojaki, živci v Goeteborgu, in gostitelji obeh zborov — mešani pevski zbor tovarne zdravil Krka.

Oba gostujoča zbora sta nastopila že v soboto zvečer v Šentvidu v okviru prireditve 15. tabora pevskih zborov. V nedeljo se je zbor „France Prešeren“ udeležil tudi dopoldanske prireditve šentvidskega pevškega tabora, kjer so nastopili tretjič na tej naši množični manifestaciji zborovskega petja. In kot rečeno, smo jih v ponedeljek poslušali tudi v Novem mestu.

Zbor Allegro, ki je nastopil po uvodnih dveh pesmih zbora Krke, s katerima so izrekli dobrodošlico gostom, sestavlja 30 pevcev starejše generacije. Vodi jih prof. Guenther Kress, vsestranski glasbenik in dirigent avstrijskega rodu. Program je obsegal 6 pesmi, ki so nas s svojo švedsko melodijo popeljale po tej deželi, bogati z gozdovi, morjem in dolgo zimo. Njihovo kultivirano petje nam je odkrilo in približalo deželo, ki jo malo poznamo. Pesmi so bile po značaju raznolike: od melanholičnega opisa prebujanja narave spomladi do živahnega oponašanja pitječega petja v gozdu in plesnega vzdušja ob praznovanju enkonvoja, njihovega nacionalnega praznika. Poslušalci, pretežno pevci dolenskih zborov, so v polni dvorani zbrano sledili nastopu in burno pozdravljali izvedbo vsake pesmi.

Še toplejši je bil sprejem naših rojakov, ki so se priklučili švedskemu zboru in skupno zapeli dve pesmi. Posebno buren aplavz je doživela izvedba pesmi Luna sije, ki so jo peli izmenično v slovenskem in švedskem jeziku in zadnjo kitico hirali v obeh jezikih.

Kulturno-umetniško društvo „France Prešeren“ iz Goeteborga vključuje različne dejavnosti, med njimi tudi mešani pevski zbor, ki ga sestavlja 20 pevcev. Tudi ta zbor vodi dirigent prof. G. Kress. Ko so ostali na odru naši rojaki in zapeli slovenske pesmi Zdravico, Po jezeru, Po Koroškem in

dalmatinsko A ča, je bilo v njihovem petju čutiti ljubezen do petja slovenskih pesmi. Željo po ohranjanju vezi med staro in novo domovino in predanost slovenski narodnosti. Med nastopom slovenskega zbora smo pri sluhili tudi recitaciji čustveno obarvane pesmi o mornarju, ki jo je napisal naš rojak Silvo Čok. Njegova nova domovina — tako nam je v pesmi razodel — je le otoček sredi morja, kamor so ga zanesli valovi življenja, njegove misli pa se vračajo pogosto v rojstni kraj.

Ob koncu so se našim rojakom priključili še pevci zbora Krka in pod vodstvom prof. Mira Kokola skupno zapeli tri slovenske ljudske pesmi: Sroč pa dau je slanica padla, Pleničke je prala in Dil, dil, dudu. Zdržena zbora sta zvenela polno, dolgotrajni aplavz pa je potrjeval navdušenje poslušalcev.

Pesmi obeh gostujočih zborov je napovedovala in prisrčno povezovala članica zbora Nevenka Ušaj, uvodne besede in zahvalo gostujočima zboroma pa je izrekla Staša Vovk. Gostje so prejeli spominska darila z željo, da bi postala srečanja tradicionalna. Prav tako je prejel Krkin zbor simbolično darilo — zastavico švedskega zbora v spomin na njihov prvi obisk v Sloveniji.

TEA MARN

PRVIČ V MENTORJU
NOVO MESTO — Milena Medic, članica novomeškega literarnega kluba „Dragotin Kette“, katere pesmi smo do zdaj brali v Pesniškem listu, ki ga izdaja ta klub, pa v glasilu Novolasa, kjer je za poslena, se je prebila v republiško revijo. Dve njeni pesmi (Stavasta žena in Pravičena žena) sta objavljeni v četrti številki letošnjega letnika mentorske revije „Mentor“. Kritiki so njene objavljene verzne ugodno ocenili.

Sami zatajili pri merilih

Delegati izrekli grajo komisiji šolnikov — Le-ta sploh ni dala pripomb

SEVNICA — Usklajevanje stališč v delegatskih klopeh ni vedno lahko, če tudi so vanj vključeni ljudje, katerim bi to po izobrazbi prisojalo. Ne gre namreč, da bi eni le rušili, kar bi drugi zgradili. V skupščini izobraznevalne skupnosti se je pred enim letom zataknilo pri merilih denarja osnovnim šolam v občini. Časi proračunske delitve so minili, zato so pripravili širša merila. Da bi zadevi prišli do dna, so takrat pri sevniskem šolskem centru zadolžili skupno izvajalcev, torej šolnikov, da bi ta merila izdelali.

Številne pripombe ta čas vseeno presenečajo. Odveč je pričakovati, da bodo šolnikom dale „vate!“ za delitev denarja šivilje iz Lisce. Uvodoma omenjena komisija, imenovana pred letom dni, odboru za menjavo dela ni posredovala ene samcete pripombe, čeprav so v njej sedeli tudi šolniki iz „prizadetih“ šol. Zato je kar prav, da jim je tokratni sestav izvajalcev, torej tudi šolnikov, izrekel grajo.

Leto je minilo, v sredo, 20. junija, pa so imeli ta merila pred seboj delegati obeh zborov skupščine izobraznevalne skupnosti. Drug za drugim so se priiglašali k besedi učitelji in tožili, kaj vse v gradivu manjka. Da so prizadete male šole, je bilo slišati, potem pa, kaj je z nadštevilnimi razredi, kaj je težko delovno mesto. Iz ene šole je prišla celo pripomba o „nevarni taktiki“, ki da bo že prinesla hude posledice...

Skupščina izobraznevalne skupnosti se je ponovno znašla v nezavidljivem položaju. Če namreč niso za nova in širša merila, bi pač morali deliti po starim. V tem, že skorajda „pat“ položaju je predsedstvo skušalo stvar rešiti tako, da je otipalo „puls“, kaj bi se zgodilo, če bi zadevo vseeno dali na glasovanje. Izkazalo se je, da bi ob pripombi, da bodo merila vseeno še dograjevali, le izglasovali. In soglasno so zanje tudi dvignili roke.

A. ŽELEZNIK

Malo drugačnosti

V Kočevju razstavlja Janez Knez iz Trbovelj

KOČEVJE — Slikarska razstava Boštjana Koširja v tukajšnjem Likovnem salonu se je iztekla. Od srede prejšnjega teden so v tem edinem kočevskem razstavišču na ogled slike akademskega slikarja Janeza Kneza, likovnega pedagoga na trboveljski osnovni šoli.

V nasprotju z drugimi revirskimi slikarji, ki so izoblikovali tako imenovani industrijski pejzaž, je Knezova pozornost obrnjena drugam: v iskanje novih elementov, barvnih nians, estetike in še česa, kar potrebuje za samopotrpitev abstraktno ubrane lastne poti.

Janez Mesesnel je zapisal, da so Knezove slike nekakšni migetavi mozaike, s katerimi skuša nekaj povedati, vendar pa to ni niti literatura niti anekdota, marveč „skupček nostalgčnih vzdusij in razpoloženj“, ki se skoz oči slikarjevo optiko prevažajo v občutljiva, globoko osebna izpovedovanja.

Razstava, ki vnaša nekaj drugačnosti v sam razstavni salon kakor tudi v likovno življenje tega mesta ob Rinži, vsekakor zasluži pozoren pogled. Odprta bo do 1. julija.

Ustvarjanje skoz igro

METLIKA — Kvaliteta, prijetnost, zanimivost so navadno tiste poglavitne lastnosti, po katerih si zapomnimo posamezno razstavo. Predvsem prijetnost in prisrčnost pa sta bili osnovni značilnosti razstave, ki smo si jo prejšnji teden lahko ogledali v metliškem Ganglovem razstavišču. S svojimi izdelki so se tokrat predstavili otroci metliškega otroškega vrta.

Zabe z izbuljenimi očmi, kokušice, hiše in rožice pa ljudje ter tudi povsem nepredstavljivi motivi — vse to v najrazličnejših tehnikah — je začelvo tako, kot lahko zaživijo le otroške risbe in slike. Ne obremenjujejo jih prav nobena kompozicijska načela in nič ni narobe, ko opazimo, da so bile otrokom zanimive le toliko časa, dokler so se z njimi igrali. Verjetno pa risbam in slikam prav to daje tisto izvirnost, ki ne zna biti hinavska, kot ne znajo biti hinavski vsi ti naši mladi ustvarjalci.

Pohvaliti je treba tudi postavitev in koncept razstave, pri katerem so vzgojiteljice in mentorice otrok upoštevale razvojno preglednost. Priložnost, po stopnjah spoznati likovne potenciale otrok od drugega do šestega leta starosti, je bila na ta način dobro izkoriščena.

Za vsa prizadevanja, da bi v svojih varovancih vzbudile tiste prve občutke po nečem lepem in naredile z njimi tudi prve korake v natančno in vztrajno delo, za vse to zaslužijo vzgojiteljice nedvomno veliko priznanje. Še toliko bolj, ker se v bistvu v njihovih rokah oblikujejo poznejše celovite osebnosti. In ko se nam v mislih še vedno prikazuje prijetna razstava, z veseljem ugotavljamo, da se tudi v bodoče ne bi smeli bati za našo umetnost in njene ljubitelje.

Na koncu še ena, povsem obratna pripomba. Razstava, o kateri je govor, je bila v letošnjem letu res šele tretja v Ganglovem razstavišču, ni pa rečeno, da jih še nekaj ne bo sledilo. V letu 1982 je bilo v omejenem razstavnem prostoru devet občasnih razstav, od tega pet likovnih, v letu 1983 pa osem razstav, od tega prav tako pet likovnih.

Toliko le v pojasnilo, da bratci Razmerij ne bi preveč resno jemali napačnih podatkov v članku Prostitucija na kulturni način (Razmerja 9/1984).

ANDREJA BRANCEJ

NOVO MESTO — Z lansko otvoritvijo prenovljenega Doma kulture so se znatno izboljšale razmere za delovanje kulturnega društva „Dušan Jereb“. Še več, po četrtoletnem čakaniu so prišle do primernih prostorov za vaje vse društvene skupine oziroma sekcije. Gledališka skupina te možnosti tudi koristno izrablja, med drugim ugotavljajo, da že dolgo ni premogla toliko aktivnih članov. Če bi ta skupina imela dobrega stalnega režiserja, bi lahko že kaj kmalu govorili o ponovnem vzpo-

Kako naprej?

KD Dušan Jereb: v novo sezono pripravljani

nu novomeškega gledališkega amaterizma. Povsem drugačno usodo pa doživlja moški pevski zbor kot najstarejša sekcija tega društva. Zbor, ki mu že nekaj let grozi razsulo, poskušajo ohraniti pri življenju z najrazličnejšimi akcijami, o čemer smo že pisali. Daljši premor doživlja revijski orkester kot najmlajša sekcija jerebovcov, medtem ko je lutkarstvo, ki je svoj čas lepo obetalo, že zamrlo.

O vsem tem je tekla beseda na nedavni seji izvršnega odbora dru-

Sami zatajili pri merilih

Delegati izrekli grajo komisiji šolnikov — Le-ta sploh ni dala pripomb

SEVNICA — Usklajevanje stališč v delegatskih klopeh ni vedno lahko, če tudi so vanj vključeni ljudje, katerim bi to po izobrazbi prisojalo. Ne gre namreč, da bi eni le rušili, kar bi drugi zgradili. V skupščini izobraznevalne skupnosti se je pred enim letom zataknilo pri merilih denarja osnovnim šolam v občini. Časi proračunske delitve so minili, zato so pripravili širša merila. Da bi zadevi prišli do dna, so takrat pri sevniskem šolskem centru zadolžili skupno izvajalcev, torej šolnikov, da bi ta merila izdelali.

Številne pripombe ta čas vseeno presenečajo. Odveč je pričakovati, da bodo šolnikom dale „vate!“ za delitev denarja šivilje iz Lisce. Uvodoma omenjena komisija, imenovana pred letom dni, odboru za menjavo dela ni posredovala ene samcete pripombe, čeprav so v njej sedeli tudi šolniki iz „prizadetih“ šol. Zato je kar prav, da jim je tokratni sestav izvajalcev, torej tudi šolnikov, izrekel grajo.

Leto je minilo, v sredo, 20. junija, pa so imeli ta merila pred seboj delegati obeh zborov skupščine izobraznevalne skupnosti. Drug za drugim so se priiglašali k besedi učitelji in tožili, kaj vse v gradivu manjka. Da so prizadete male šole, je bilo slišati, potem pa, kaj je z nadštevilnimi razredi, kaj je težko delovno mesto. Iz ene šole je prišla celo pripomba o „nevarni taktiki“, ki da bo že prinesla hude posledice...

Skupščina izobraznevalne skupnosti se je ponovno znašla v nezavidljivem položaju. Če namreč niso za nova in širša merila, bi pač morali deliti po starim. V tem, že skorajda „pat“ položaju je predsedstvo skušalo stvar rešiti tako, da je otipalo „puls“, kaj bi se zgodilo, če bi zadevo vseeno dali na glasovanje. Izkazalo se je, da bi ob pripombi, da bodo merila vseeno še dograjevali, le izglasovali. In soglasno so zanje tudi dvignili roke.

A. ŽELEZNIK

Malo drugačnosti

V Kočevju razstavlja Janez Knez iz Trbovelj

KOČEVJE — Slikarska razstava Boštjana Koširja v tukajšnjem Likovnem salonu se je iztekla. Od srede prejšnjega teden so v tem edinem kočevskem razstavišču na ogled slike akademskega slikarja Janeza Kneza, likovnega pedagoga na trboveljski osnovni šoli.

V nasprotju z drugimi revirskimi slikarji, ki so izoblikovali tako imenovani industrijski pejzaž, je Knezova pozornost obrnjena drugam: v iskanje novih elementov, barvnih nians, estetike in še česa, kar potrebuje za samopotrpitev abstraktno ubrane lastne poti.

Janez Mesesnel je zapisal, da so Knezove slike nekakšni migetavi mozaike, s katerimi skuša nekaj povedati, vendar pa to ni niti literatura niti anekdota, marveč „skupček nostalgčnih vzdusij in razpoloženj“, ki se skoz oči slikarjevo optiko prevažajo v občutljiva, globoko osebna izpovedovanja.

Razstava, ki vnaša nekaj drugačnosti v sam razstavni salon kakor tudi v likovno življenje tega mesta ob Rinži, vsekakor zasluži pozoren pogled. Odprta bo do 1. julija.

POLETNI SEMINARJI

RADENCI — Tu bodo od 8. do 14. julija potekali seminarji, ki jih ZKO in Združenje gledaliških in lutkovnih skupin Slovenije pripravljata za ljubiteljske gledališke in lutkovne ustvarjalce, učitelje umetnostne vzgoje in mentorje kulturnih dejavnosti na osnovnih in srednjih šolah.

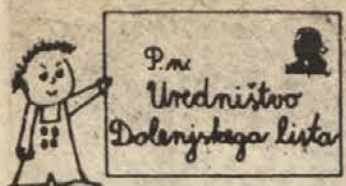
Mihelčičeva „Bela krajina“

V obeh zvezkih je enajst skladb za harmoniko

ČRNOMELJ — Znani belokranjski glasbenik Silvester Mihelčič ml., ravnatelj tukajšnje glasbene šole, je naposled dočkal izid skladb za harmoniko, ki mu jih je pod naslovom „Bela krajina“ v dveh zvezkih izdala Državna založba Slovenije. Objavljenih je deset Mihelčičevih priredb belokranjskih pesmi in kol za harmoniko, ki jim je avtor dodal še eno svojo izvirno skladbo.

Mihelčič, ki že od leta 1968 zbira narodne motive svoje belokranjske dežele, pravi: „Skladbe, ki sem jim dal skupen naslov „Bela krajina“, so pravzaprav moji spomini na mladost, na prva srečanja z belokranjsko motiviko, le da sem jih zapisal šele zdaj. Kdor jih bo vzel v roke, bo spoznal preprosto narodno pesem, ki je nisem obdelal preveč zahtevno, tako da je uporabna za vse učence glasbenih šol, ljubitelje, pa tudi tiste, ki bi radi šele spoznali našo melodiko.“

I. Z.

KOLESARSKI IZPITI

V začetku junija se je 30 učencev naše šole udeležilo prometnega tekmovanja. Najprej so pisali teste, in kdor ga ni uspešno opravil, ni smel voziti kolesa. Kljub temu da so imeli tremo, je 25 učencev uspešno opravilo izpit. Dobili so prometne izkaznice, z njimi pa se lahko vključijo v promet kot kolesarji.

VESNA BEGIČ, 8.a
COŠ Semič

VSI NA IZLETIH

Vsi učenci naše šole smo imeli proti koncu šolskega leta poučne izlete. Prvošolci so šli v Ljubljano, drugošolci so obiskali Bazo 20, Dolenjske in Šmarješke Toplice, tretješolci pa Taborsko jamo in Bazo 20. Učenci 4. razredov so imeli v Pulju šolo v naravi, učenci 5. razredov so obiskali Logarsko dolino, šestih pa Predjamski grad, Postojno, Cerkljansko jezero, Rakov Škocjan. Sedmošolci so si ogledali CEIje, muzej revolucije in rimsko nekropolo, osmošolci pa so odšli v Bosno, po poteh revolucije.

MILKA POČ, 8.a
COŠ Semič

SLOVO OD SODELAVCEV

SEVNICA — Zadnji šolski dan je bil reš zadnji za prosvetne delavce, ki odhajajo v pokoj in so jim stanovski tovariši priredili slovesnost. Na sevnški osnovni šoli "Savo Kladičnik" sta se ob koncu tega šolskega leta upokojila prof. Viktor Krenčič, znan tudi kot dolgoletni pevovodja in kulturni delavec, ter Pavla Milostova. Na isti slovesnosti so se spomnili tudi mlajših. Medaljo dela s srebrnim vencem je prejela prof. Romana Ivačič.

Kos za amaterizem še stanjššan

Do objektivne ocene razmer v ZKO Črnomelj je še daleč

V Dolenjskem listu 21. junija 1984 Vida Šutej komentira novinarjevo poročilo o konferenci ZKO Črnomelj, ki je bila 8. junija 1984, in v nadaljevanju očita predsedniku in tajniku „da na konferenci ni bilo mogoče dobiti podatkov o tem, katerim društvom so bila v prvem trimesečju nakazana sredstva in prav tako ne, za koga so bila planirana“. Dalje trdi, da v „IO niso skupno planirali niti niso bili obveščeni.“

Dušan Stijepić

KOČEVJE — Pred kratkim smo se na kočevskem pokopališču za vedno poslovili od Dušana Stijepića, znanega kočevskega družbenopolitičnega delavca in upokojenega podpolkovnika JLA.

Dušan se je rodil 1924 v Prijedorju v Bosni. Že 1941 je bil interniran z očetom, bratoma in sestro v ustaškem

Dušan Stijepić

taborišču Caprag na Hrvaškem. V partizane je odšel maja 1942 in bil v raznih bojnih enotah, največ v 6. in 12. krajiški brigadi. Bil je med osvoboditelji Beograda, konec vojne pa je dočakal v Mariboru kot poročnik. Med vojno so mu ustrelili dva brata.

Na naše območje je prišel službovat najprej leta 1953 v enoto JLA v Ribnici, leta 1956 pa v Kočevje, kjer je služboval najprej na vojnem odseku, nato pa na drugih vojnih dolžnostih in je bil med drugim tudi ustanovitelj kočevske teritorialne obrambe. Prav na tej dolžnosti je delal tudi še po upokojitvi leta 1968.

Zelo prizadevno je deloval v raznih družbenopolitičnih organizacijah, bil je tudi odlični predavatelj vojaških vsečin in zelo prizadeven pri prenašanju tradicij NOB na mladi rod. Bil je vedno pripravljen pomagati sočloveku, razumeval je, dober tovariš, zato je bil spoštovan in vsi smo ga imeli radi. Za svoje delo je prejel vrsto priznanj, diplom, pohval in odlikovanj.

V imenu ZZB NOV se je na pokopališču od njega poslovil Nace Karničnik, v imenu zelene brigatovščine predsednik LD Kočevje Ivan Prezelj, častno salvo pa mu je za slovo izstrelil vod vojakov iz ribniške enote.

Iskra ob Kolpi

Najbolj poštene volitve — Jarm o kulturni dediščini

OSILNICA — Nekoliko za zamudo je izšla druga številka glasila OO ZSM Osilnica „Iskra ob Kolpi“, v katerem je več zanimivih sestavkov, omenimo naj le nekatere. Ivo Stanič je napisal novemu glasilu na pot med drugim, naj bi se glasilo ne spremenilo v politično politiziranje, golo informiranje ali lažno in neobvezujoče hvalisanje.

Stane Jarm je napisal sestavek „O kulturni dediščini“, v katerem je med drugim zapisal, da je ta del Slovenije etnografsko premalo raziskan. Spominja nas, da so že pred več kot sto leti Osilničani znali najti denar, da so naročili tri oltarne slike pri takrat najimennejšem slikarju Juriju Šubicu in da sta dve izmed njih danes v Narodni galeriji v Ljubljani, a se še vedno ne ve, kako so odšle iz Osilnice.

Mladinci poročajo, kaj vse so naredili in česa (iz svojega načrta) niso. Zanimivo je tudi, kako so volili novo vodstvo svoje organizacije; predlagali so le dolžnosti, brez imen (ker je prvotni predlog z imeni propadel), in potem je bil na posamezno dolžnost izvoljen tisti, za katerega se je tajno izjavilo več na sestanku prisotnih mladincev.

Objavljeni govor predstavnika krajevne konferenca ZSM Hrvaške Plešci bi lahko vsaj poslovenili, če ne tudi skrajšali. Zanimiv je tudi razgovor z najstarejšo krajanko Amalijo Kovač iz Padovega in spomin Jožeta Štrunca na prvo tekmovalno kajak vožnjo po deroči Kolpi.

J. P.

OBISK LENDAJSKIH LUTKARJEV

S prijeto igrico „Zlato jabolko“, ki so jo napisali sami po ljudski pravljici o lepi Mankici, so nas obiskali lutkarji iz Lendave, ki se ukvarjajo z lutkami amatersko in vlagajo v svoje delo veliko truda in ljubezni. Tudi lutke in sceno so igralci izdelali sami in ko so lutke oživele v njihovih rokah, je to vzbudilo spontano ploskanje v dvorani.

SUZANA MOLAN, 7. a
OŠ Artiče

pisma in odmevi

AVTOBUS KI GA NI

Na informacijah novomeškega poštnega podjetja potniku po telefonu prijazno povedo, da se lahko ob delavnikih ob 20.30 odpelje z novomeške avtobusne postaje vse do Brežic. Tako piše tudi na dopoljenem voznem redu, izobeščenem v Novem mestu, zato si ni težko predstavljati, kako se je počutil potnik (očito ni bil prvi, upajmo, da po tej informaciji vsaj zadnji!), ki je zaman čakal na omenjeni zadnji avtobus za Brežice, ko mu je šofer Gorjanec povedal, da že štiri mesece avtobus ne vozi do Brežic, ampak le do Šentjerneja...

ODSTOPILI NAGRADE

V sklad za drage medicinske instrumente so prispevali: konferenca osnovnih organizacij sindikata IMV Novo mesto — prispevek: 50.000; dr. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto — namesto honorarja 543.50 din; Josip Franc iz Novega mesta — 13.720 din; Danilo Kovačič iz Novega mesta 4.900 din; Stanko Vavpotič iz Novega mesta 4.900 din; Franc Ivnik iz Novega mesta 7.840 din; Nežka Godler iz Novega mesta 2.940 din; Alojz Gotlib iz Otočca 11.760 din, Franc Segedin iz Novega mesta 8.860 din — vsi namesto nagrad funkcionarjem, ter sodelavci kirurškega oddelka bolnice Novo mesto — 4.000 din — cvetja na grob pokojne mame primarija dr. Toneta Šavlja. Vsem darovalcem se za prispevke zahvaljujemo!

Občinski odbor RK
Novo mesto

TELEVIZIJSKI SPORED

29. VI. petek

17.55 — 24.00 TELETEKST
18.15 ČEZ TRI GORE: MARIBORSKI OKTET
18.45 MODRO POLETJE, španska mladinska nanizanka
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNİK
19.55 VREME
20.00 MODROST TELESA, angleška dokumentarna serija
20.55 NE PREZRITE
21.10 MARLOWE, angleška nadaljevanka
Philip Marlowe je popularen detektivski lik Chandlerjevih romanov in je prvi postal filmski junak že leta 1945, ko ga je igral Dick Powell, nato so ga

upodobili še drugi zvezdniki, kot so Humphrey Bogart, Robert Montgomery, George Montgomery, Elliot Gould in drugi. V tej nadaljevanki igra Marlowa odlični Powers Booth, ki se ga spominjamo iz TV filma Tragedija v Gvajani in iz nadaljevanke Skag. V petih epizodah angleške serije, posnete v Los Angelesu in okolici, bomo pričeli zapletenim dogodkom, ki je razvozlava Marlowe.
22.05 DNEVNİK
22.20 CESTNA ZAPORA, ameriški film
To je pripoved o vozniku tovornjaka, ki na vožnji, nekakšnem begu, prepušče dobršen del Amerike, se srečuje z najrazličnejšimi avirami in ljudmi in na tej vožnji, polni nevarnosti, postaja domala narodni junak. Film ne izstopa iz serije podobno zasnovanih filmov, čeprav je v nekaterih elementih in socialnih poudarkih svež in zaradi tega zanimiv.

2
17.40 Test — 17.55 Dnevnik — 18.15 Majske igre — 18.45 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Koncert jugoslovanskih opernih prvakov — 20.45 Poročila — 20.50 Krljeza v video medijih: Proti drugi obali (dokumentarna serija) — 21.45 Sončni zahod (jugoslovanski film)

ZAGREB 1

17.50 Video strani — 18.00 Poročila — 18.05 TV koledar — 18.15 Majske igre: Lena mačka — 18.45 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Park avenija 79 (ameriška nadaljevanka) — 21.25 Samo spomin (za bavnoglasbena oddaja) — 22.10 Dnevnik — 22.25 Gost urednik: Čedo Pajič, predsednik RK SZDL Hrvaške

30. VI. sobota

15.05 — 23.15 TELETEKST
15.20 POROČILA
15.25 CICIBAN, DOBER DAN; SOLINE
15.40 ZGODBA O POLUHCU; POLUHEC IN RAZBOJNIKI
15.55 ZGODBE IZ NEPRIČAVE, otroška serija
16.25 MODROST TELESA: TEŽKO DIHANJE, angleška dokumentarna serija
17.15 ŽENSKA ZA PUL TOM, češko-slovaška nadaljevanka
Razgibana, humorno obarvana nadaljevanka prikazuje življenje in delovanje osebe v majhni samopostrežni trgovini in njihovo zasebno življenje. Problemi so večših zelo resni, največkrat pa precej smešni. Ena glavnih oseb v nadaljevanju je prikupna ločenka z dvema otrokoma. Serija ima dvajset

epizod in vsaka se dogaja v enem mesecu leta.
18.00 DOKUMENTAREC MESECA: KOLIZEJ, ponovitev
18.45 ČUDEŽI NARAVE: PELIKANI, kanadska poljudnoznanstvena serija
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNİK
19.55 VREME
20.00 HAZARDER KENNY ROGERS, ameriški film
Kenny Rogers je eden glavnih predstavnikov country glasbe, vendar v tem westernu poje samo na začetku in na koncu, sicer pa igra izkušnega kvartopirca in pretepača. Fant je pošten in skupaj s prijateljem opravi stolporumpiranih meščakov, na čelu z možakarjem, ki mu je pred časom zapeljal ženo. Tu TV film je boljši kot cela vrsta „pravih“ kinematografskih westernov in je le čas, ki je tej zvrsti nenaklonjen, kriv za relativno anonimnost tega dobrega westerna.

21.40 ZRCALO TEDNA
22.00 POP DELAVNICA, glasbena oddaja
23.10 POROČILA

2
16.40 Test — 16.55 Menihovo pokrivalo (sovjetski film) — Po Titovih poteh — 19.00 Slovenska ljudska glasbila in godci: Violinske citre — 19.30 Dnevnik — 20.00 V družbi z... (zabavnoglasbena oddaja) — 20.30 Feljton — 21.15 Poročila — 21.20 športna sobota — 21.45 Kdo je ubil Kennedyja (kanadski dokumentarni film) — 22.40 Poezija

ZAGREB 1

16.20 Zabavni koledar — 17.30 Sedem TV dni — 18.00 Poročila — 18.05 TV koledar — 18.15 Mladi koncert — 18.30 To je to (dokumentarna oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Jane Eyre (ameriški film) — 21.45 Dnevnik — 22.00 Za konec tedna

1. VII. nedelja

1
8.50 — 13.00 TELETEKST
9.05 POROČILA
9.10 ŽIV ŽAV, otroška matineja
10.00 MODRO PLETJE, ponovitev španske mladinske nanizanke
10.25 VELIKO MESTO, nadaljevanka
11.45 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
14.40 — 22.30 TELETEKST
14.55 POROČILA
15.00 TACEN: MEDNARODNO TEKMOVANJE V KAJAKU IN KANU

17.00 LETNIKI 1960 — 1970
V drugem delu oddaje o generaciji, rojeni v desetletju 1960 — 70, posneti maja v Novem mestu, se bomo srečali s prizadevanji in hotenji mladih po čim bolj izviren, novem, drugačnem preživljanju časa po šoli, službi. Taki poskusi so, kot vedno, naleteli na različne odmeve, zlasti v zvezi s Krkinim klubom, ki deluje v središču mesta.
18.00 VELIKO AMERIŠKO LEPOPOTNO TEKMOVANJE, ameriški film
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNİK
19.55 VREME

20.00 P. Prličko — A. Rusi: KOMEDIJANTI, nadaljevanka
21.25 SLOVENCJI V ZAMEJSTVU
21.55 ŠPORTNI PREGLED
22.25 POROČILA

2. VII. ponedeljek

1
17.55 — 22.50 TELETEKST
18.10 POROČILA
18.15 ZGODBE IZ NEPRIČAVE, otroška serija

18.45 VAM, glasba za mlade
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNİK
19.55 VREME
20.00 Drago Jančar: DISIDENT ARNOŽ IN NJEGOVI, posnetek predstave SNG Drama iz Ljubljane
22.35 DNEVNİK

2
18.00 Dnevnik — 18.15 Zgodbe o pradeklici — 18.30 Rdeča kapica — 18.45 Za soncem — 19.00 Športna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Raziskovanja — 20.50 Poročila — 20.55 Zabavnoglasbena oddaja — 21.45 Dinastija (ameriška nadaljevanka)

3. VII. torek

1
17.35 — 22.45 TELETEKST
17.50 POROČILA
17.55 ZGODBE O POLUHCU: KAKO JE POLUHEC PREMAGAL STEP.

18.45 FESTIVAL FOLKLORE BITOLA 83
18.45 PISANI SVET: PALČKI NI MAJO POJMA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNİK
19.55 VREME

20.00 Sigrig Undset: JENNY, norveška nadaljevanka
21.30 AMERIŠKI SLOVENCJI GREENSBURGU, reportaža ob 22. konvenciji Slovenske narodne poklopne jednote
22.00 DNEVNİK
22.15 JULIJA (Nadežda Pavlova) baletu Romeo in Julija S. Prokofjeva

4. VII. sreda

1
8.40 — 12.05 TELETEKST
8.55 POROČILA
9.00 ZVOKI Z OSVOBOJENEGA OZEMLJA, glasbena oddaja
9.30 AKCIJA, slovenski film
10.50 PROSLAVA OB DNEVU BORCA, prenos iz Maribora
12.00 POROČILA
15.25 — 22.10 TELETEKST
15.40 POROČILA
15.45 ETOSHA, KRAJ-SUHE VODE, poljudnoznanstveni film
16.40 REVOLUCIJA IN GLASBA — R. Gobeč: JELENOV ŽLEB, kantata za zbor in orkester
17.00 CYRANO DE BERGERAC,

ameriški film
Film je posnet po znani mojstrovini Edmonda Rostanda, ki je zlasti v Franciji del železnega gledališkega repertoarja. Jose Ferrer je izvrsten interpret in je za vlogo Cyranoja zaslužen dobiteljski Oscar.
18.45 ČAS, KI ŽIVI: PISEC MONOGRAFIJE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNİK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: POHUJŠANJE, jugoslovanski film
Srbija leta 1944, na pragu svobode. Partizanska vojska osvobodi manjši rudnik in pri tem zajame Evo, v vojvodini rojeno Nemko, ki prevaja za Nemce. V zaporu jo stražijo mladi skojevci, med njimi tudi Miloš, ki ga,

neizkušena, Eva premami in skupaj zbežita. Vprašanje Miloševe moralne in objektivne krivde je osrednja tema filma.
21.20 REVOLUCIJA IN GLASBA: TABORIŠČE RAVENSBRUECK, pesna upodobitev
22.05 POROČILA

2
9.55 Poročila — 10.05 Pojo naj ljudje — 10.55 Proslava rezervnih vojaških starešin (iz Brezovice na Kosovu) — 15.45 Dnevnik — 16.00 Praznično popoldne — 18.30 Tito na Visu — 19.30 Dnevnik — 20.00 Daleč bomo šli (zabavnoglasbena oddaja) — 20.30 Iz muzeja 4. julij — 21.40 Vstaja in morje (prenos festivala iz Splita) — 22.40 Dnevnik

Turizem na suhorobarskem

V ribniški občini je veliko zanimivosti za turiste, prenočitvenih zmogljivosti zanje pa je premalo

Članek pod tem naslovom je pred kratkim izšel v Dnevniku. Turistični delavci so na sestanku ugotovili, da je v občini malo prenočišč in da zato večdnevni obisk ribniške občine ni možen, saj ne morejo prenočiti niti avtobusa turistov. Zato so se odločili, da bodo pospeševali enodnevni izletniški turizem. Zanimivosti je namreč na tem območju dovolj in bi bilo možno organizirati enodnevnne izlete tudi samo za ribniško občino.

Kosler, Peter Kosler je izdelal prvi Zemljevid slovenskih delov in pokrajin. Blizu vasi Zlebič sta dva ponora potoka Tržišče in vanju odteka ob visokih vodah tudi odvisna voda Bistrice. V vasi Breg pa še vedno stoji le ena stena nekdanjega mogočnega gradu Willingrain.

Veliko zanimivosti je v Ribnici in o njih je bilo že dovolj napisanega. Le pol kilometra v stran je Hrovača, rojstna vas znanega slovenskega jezikoslovca Stanislava Škrabca.

Andrej Arko

zakaj vaš otrok ni bil sprejet v vrtec

Vsako leto okoli 700 staršev v novomeški občini zaprosi za sprejem svojih otrok v vrtec. Prošnje obravnava posebna komisija, ki pa glede na število prostih mest lahko ugodi komaj dobri polovici prosilcev. Letos na primer je bilo 655 prošelj, sprejeli so 354 malčkov, zavrnjen pa je bil 301. Starši otrok, ki so bili zavrnjeni, imajo možnost pritožbe, obravnava jo druga komisija. Veliko pa se ne da storiti, kdor s pritožbo uspe, lahko računa le na morebitno izpraznjeno mesto v vrtcu. Teh pa ni veliko. Zanimivo je, da se zavrnjeni prosilci možnosti pritožbe ne poslužujejo najraje ali množično. Bolj jim je všeč stranska in že vnaprej na neuspeh obsojena pot. Sprejem v vrtec skušajo doseči z intervencijami pri ravnateljici vrtcev ter predsedniku ali članih komisij. Zato javnosti ne bi bilo odveč pojasniti, kako in po kakšnih merilih sprejemajo otroke v vzgojnovarstveno ustanovo in s kakšnimi težavami se komisija za sprejem srečuje pri svojem delu.

Prvo vodilo komisije je, da prav vsak otrok potrebuje predšolsko vzgojo v vrtcu. Če je prostih mest v določeni starostni skupini dovolj, sprejmejo vse otroke, prošnje s podatki o socialnem in materialnem položaju in zdravju družine pač ni treba tehtati in primerjati. Žal so primeri, da je ta ali ona starostna skupina nezasedena, zelo redki. Takrat je za sprejem odločilen tisti člen pravilnika, ki določa, da imajo prednost vzgojno, materialno in socialno ogroženi otroci, otroci, ki jim je zaradi motenj v telesnem ali duševnem razvoju te-

ba posvetiti posebno skrb, ter taki otroci, ki so jim odložili obiskovanje pouka v prvem razredu. Pravilnik nadalje pravi, da imajo ob enakih pogojih prednost otroci, ki dalj časa čakajo na sprejem, na hitrejši ali takojšen sprejem pa lahko računajo tudi otroci študentov in dijakov, posvojeni otroci, dvojčki in otroci iz družin, v katerih je veliko otrok. Samohranilke po pravilniku nimajo izrecne prednosti, vendar jim komisija večinoma ustreže. Posebno poglavje so otroci zaposlenih v delovnih organizacijah, ki namenajo za gradnjo vrtcev več denarja, kot je običajno. Ta podjetja si s tem pridobijo razpolagalno pravico na določeno število mest v vrtcu. Če ta mesta niso zasedena z otroki delavcev podjetij — financerjev, so na voljo drugim prosilcem. Eno od temeljnih določil pravilnika je tudi, da so v vrtec lahko sprejeti samo otroci zaposlenih staršev. Tako na kratko pravilnik.

Poglejmo si zdaj nekaj najbolj pogostih zapletov in nesporazumov. Recimo ob določilu o obvezni zaposlenosti obeh staršev. V Novo mesto se s trebihom za kruhom priselilo veliko ljudi. Posebno ženske iz drugih republik se težko zaposle. Če ni dela, ni vrtca — če ni vrtca, je težko sploh iskati delo. Priseljenci skoraj nikogar ne poznajo, zasebne torej varuške praktično ne pridejo v poštev. Precej nezaposlenih je zlasti med ženami vojaških oseb. In potem se rojevajo nevarne govornice o nacionalistično nastrojenih komisijah za sprejem. Resnica pa je ravno nasprotna. Odstotek neslovenskih otrok, sprejetih v vrtec, je večji,

kot je delež neslovenskega prebivalstva v novomeški občini. Pač zato, ker se komisija ravna predvsem po določilu o materialno in socialno ogroženih otrocih. Teh pa je med priseljenci nadpovprečno veliko.

Veliko hude krvi povzročajo tudi razporejanje otrok v starostne skupine. Vzemimo banalen primer. En sosed je bogat, drugi pa reven. Bolje situirani ima enega otroka, revež dva. V vrtec je bil sprejet bogatov otrok. Vik in krik, vendar je vse potekalo po pravici. Edinec bogatejšega sosedja je bil pač v starostni skupini, v kateri je nekaj mest ostalo celo nezasedenih, medtem ko sta bila zavrnjena otroka v starostnih skupinah, v kateri so lahko sprejeli komaj tretjino ali še manj prosilcev, seveda socialno in materialno še bolj ogroženih kot otroka našega jeznega sosedja.

Veliko razburjenja povzročajo tudi samohranilke. Te po pravilniku nimajo izrecne prednosti, vendar je treba upoštevati tudi druge člene. Komisija je samohranilkam naklonjena, to je prav in človeško, vendar le v primerih, ko gre za resnično samohranilstvo, ne pa za tako imenovano koruzništvo, s katerim ne tako redki izsiljujejo solidarnostna stanovanja, vrtece in boljše službe.

Velikokrat se je treba sporeči tudi ob tako imenovanih kadrovskih sprejemih. Pri tem nimamo v mislih podjetij, ki so zakupila določeno število mest v vrtcih in imajo s tem popolno pravico razvrščanja po svoji volji in potrebah, ampak za kadre, ki jih potrebuje

mesto ali občina. Če pridejo ti ljudje od drugod in če so jih prosili, naj pridejo, jim komisija lahko da določeno prednost. Tako ravna povsod. Je že tako, da mesto bolj potrebuje vrhunskega pravnika kot povprečnega inkasanta televizijske naročnine.

Nedvomno bi lahko komisija za sprejem delala veliko bolje in predvsem bolj pravično, če bi imela več podatkov o prosilcih. Skoraj praviloma pa se dogaja, da ravno tisti, ki bi imeli sicer po pravilniku največ možnosti za sprejem, najbolj nepopolno izpolnijo prijavitni list za sprejem otroka v vrtec. Prijava brez podatkov nima nobene teže, sprejemna komisija ni ugankarski klub. Najbolj nepopolni in pičli podatki prihajajo iz družin, ki so v vseh pogledih najbolj ogrožene in pri katerih so vprašljivi temeljna kultura, prosvetljenost in celo pismenost. Ob negativnem odgovoru sprejemne komisije je reakcija iz teh slojev prebivalstva nadvse burna, s čimer pa seveda nihče ne trdi, da podobno vehementno ne reagirajo tudi srednje in visoko izobraženi prosilci. Najbolj prefinjene oblike groženj in poskusov izsiljevanj prihajajo ravno iz vrst tako imenovane inteligence. Člani komisije bi imeli veliko povedati, toda to je že druga, za časnik neprimerna zgodba.

MARJAN BAUER

KAKO ZAVRŽEŠ 238 LET

Novomeške gimnazije ni več. Uradno je je bilo konec z zadnjimi maturami v dolgi zgodovini slovenskega šolstva, neuradno pa s poslednjim „Gaudeamus igitur“, zapetim ob Kettejevem vodnjaku. Že precej časa smo vedeli, da se ji čas izteka, navsezadnje so znamenito maturantsko pesem nekoliko po svoje podajali celo nadobudni mojstri kuhalic, vendar je slovo kljub temu polno spominov, nostalgije in začudenja. Od danes naprej je vse usmerjeno.

Nimamo več šole, ki je na ozemlju današnje Slovenije zavzemala, takoj za nekdanjo ljubljansko klasično gimnazijo, drugo mesto po starosti, novomeški gimnaziji ni uspelo dočakati 8. avgusta letos, ko bi praznovala 238-letnico ustanovitve. V spomin na dan, ko je cesarica Marija Terezija na Dunaju podpisala in

izdala temeljno listino, v kateri med drugim apelira na gosposko (oblasti), naj gimnazijo „ščitijo in obravnavajo v najmilostnejših privilegijih“. Zgodovinski dogodek, ki ni bil pomemben samo za naše mesto in Dolenjsko, ampak za ves slovenski narod.

Dr. France Hočevar je ob 225-letnici novomeške gimnazije — bilo je bleščeče slavje brez slutnje bližajočega se konca — zapisal, da obdobje delovanja novomeške ustanove sovpača z odločilnimi časi v življenju slovenskega naroda. Naša gimnazija je spremljala in spodbujala prebujanje našega človeka in slovenstva, zraven je bila ob dozorevanju, ljudski revoluciji in graditvi samoupravne socialistične družbe.

Po letu 1848, pomladi narodov, je bila novomeška gimnazija med

sedmimi osemrazrednimi gimnazijami na vsem slovenskem narodnostnem ozemlju, profesorji novomeške šole so se v revolucijskem letu 1848 z eno samo izjemo izrekli za slovenščino kot učni jezik, čeprav je kasneje obveljalo drugače.

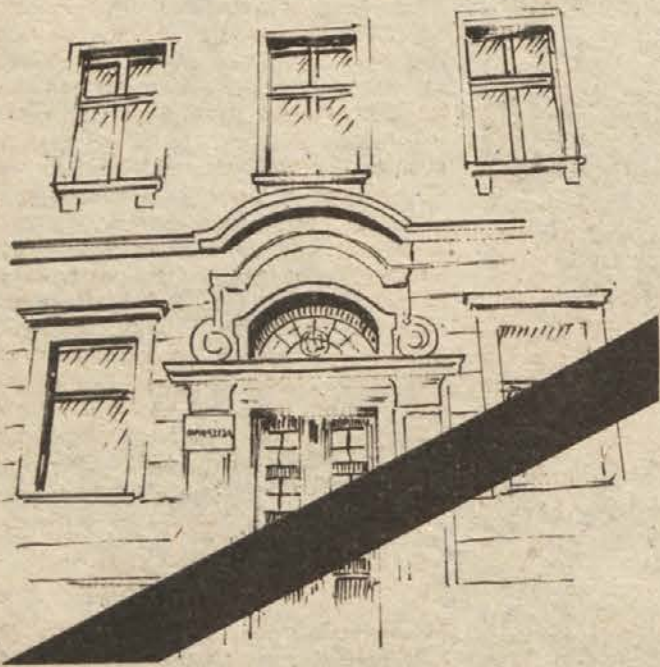
Nekoliko kasneje je ravnatelj p. Bernard Vovk s pravičnim potegovanjem za časopisno rabo slovenskih krajevnih imen vzbudil vihar, ki bi kmalu odnesel novomeško gimnazijo. Za rešitev svoje gimnazije so bili Novomeščani pripravljani iti celo k cesarju, vendar na srečo ni bilo potrebno. Novomeška gimnazija je svetel primer enačitve pouka slovenščine in nacionalnega vprašanja.

Leta 1912 so sezidali gimnazijsko poslopje, kakršnega poznamo sodobniki, še prej so šolske oblasti, ki v vseh časih in režimih v malenkostih tako smešno capljajo za napredkom, prepovedale obiskovanje kinopredstav. Prva vojna je pokosila veliko dijakov, med njimi tudi obetajočega pesnika in slikarja Jožeta Cvelbarja. Petega novembra 1918, po prevratu in ustanovitvi kraljevine SHS, se je celoten gimnazijski profesorski zbor izjavil za narodno vlado Slovenije v Ljubljani. Ali pa 1. december 1941, ko je bil zaradi domoljubnosti izključen 201 dijak. Zanje je Osvobodilna fronta organizirala ilegalno gimnazijo.

V takšnem pisanju, kot je pričujoče, je praktično nemogoče izbrati najpomembnejše točke iz zgodovine ustanove, ki je delovala 238 let. Poleg tega je najvažnejše poslanstvo šole pouk, ta pa teče brez zunanjih manifestacij, kot vsaka stvar, ki deluje dobro in zanesljivo.

Hotel sem samo povedati, da smo se nekako prehitro, preobleče, zviška in morda nerazsodno poslovili od šole, ki je imela za nekatere samo to napako, da sploh ni bila slaba.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

politika in predsednika vlade lorda Randolpha Churchilla. Napitek zmešajo iz bourbona, vermutha, bittra. V mešanici plava rezina limone.

V seznamu ameriških mest so tudi naslednji kraji: Accident (Nesrečen primer), Mexican Hat (Mehiški klobuk) Nine Times (Devetkrat), Ninety-Six (Devetinšestdeset), Sleeper (Speči) Burnt Corn (Zažgana koroza) in še bi se kaj našlo.

Goby je najmanjša riba na svetu. Odrasli primerki so dolgi samo 6 mm. Johnu Parkinsu je kljub temu uspelo eno od teh ribic ujeti na trnek lastne proizvodnje. Za vabo mu je služila komarjeva glava. Parkins je seveda Američan.

Leta 1978 so v Nemčiji obsodili na 10 let zapore Hansa Hermanna Weyerja, ki

Številni sesalci imajo v penisu koščeno tkivo, ki olajšuje erekcijo. Med primati in zvermi tega pripomočka nimata samo človek in hijena, erekcijo dosemeta zgolj s pomočjo krvnega pritiska.

V antičnih časih Evropa ni poznala podgane. Črna podgana je prišla v Evropo iz Azije šele v 15. stoletju, njena siva sestra pa nekaj prej.

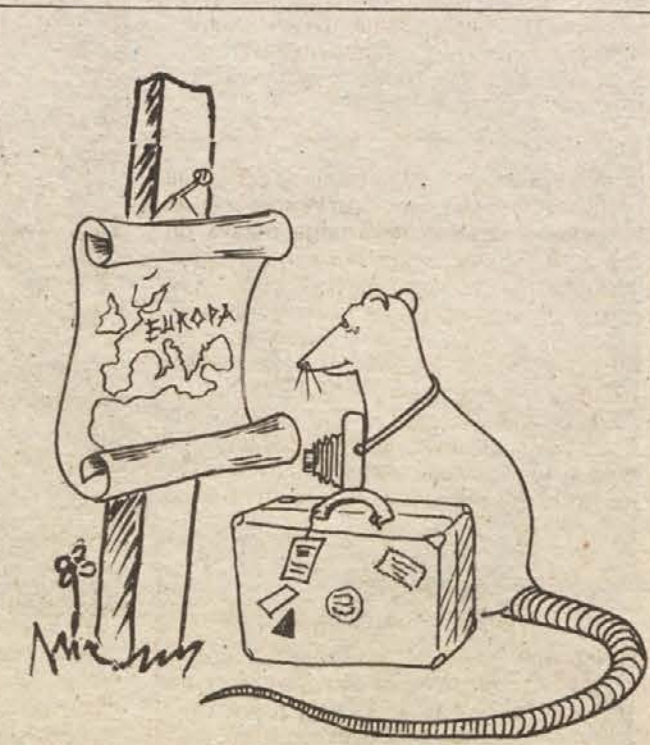
Leta 1698 je kitajski budistični menih Juen Tong počepnil in zavzel položaj, ki se mu je zdel najbolj primeren za meditiranje. V tem položaju je, ne da bi se enkrat samkrat dvignil, vztrajal 62 let, do smrti, ki ga je obiskala v 84. letu. Tonga so balzamirali v čepečem položaju. Njegova mumija je na ogled v Samostanu devetih pagod v Kunmingu.

Eñemu od v Ameriki najbolj priljubljenih koktajlov je ime „manhattan“. Izmisli si ga je in v Ameriko izvozila lady Churchill, mama Winstonona Churchilla, ameriška lepota, ki se je dala zapeljati in poročiti od britanskega

je v svoji karieri prevaranta zaslužil 10 milijonov mark. Glavna dejavnost je bila prodaja lažnih diplom. Med drugim je Weyer prodal 350 lažnih doktorskih naslovov, 80 diplomatskih diplom, 76 plemiških naslovov in 125 potrdil o odlikovanjih z ordeni vred.

Najdražji rabljeni avto v zgodovini je rolls-royce (model phantom), ki je bil nekdanja last nizozemske kraljice. Leta 1974 so ga na licitaciji prodali za 280.000 dolarjev. To je za 100.000 dolarjev večja cena, kot jo je dosegel mercedes (na šest koles), s katerim se je vozil Adolf Hitler.

Papiga ne samo da zna oponašati ljudsko govorico, je tudi edina ptica, ki lahko premika zgornji in spodnji del kljuna. Druge ptice lahko „gibljen“ samo z enim ali drugim.

VOJAŠKI KOTIČEK

HELIKOPTERSKI DESANT

intervalih, kar je seveda odvisno od velikosti vkrcevališča. Potem se helikopterji razporede in poletje proti mestu desanta.

Prvi oddelek helikopterjev je oborožen z raketami, to je udarni oddelek, ki glede na taktično zamisel in dejansko situacijo čisti teren in z ognjem nevtralizira cilj. Od vrste terena je potem seveda odvisen način desantiranja: bodo helikopterji pristali posamezno ali v skupini, bodo pripadnike desanta spustili iz lebdečega položaja s pomočjo lestve ali jeklene vrvi itd. Kadar je prostor za pristajanje omejen, pristanejo le helikopterji, ki prevažajo tehniko in opremo, medtem ko drugi desantirajo iz lebdečega položaja. Kadar pa je desantni prostor pokrit z vodo, blatom ali precej poraščen, desantirajo vojaki izključno iz lebdečega helikopterja, ki v takšnem primeru pristane le izjemoma, ponoči pa le na vnaprej označenem zemljišču.

Kot zanimivost velja poudariti, da je hoja v helikopterju med letenjem prepovedana, da ne bi porušili ravnovesja aparata in pilotu otežili upravljanja. Pripadniki desantne enote morajo biti seznanjeni, kako se v helikopter vstopa in izstopa v vseh možnih primerih. Vedeti morajo tudi, kje ob helikopterju so nevarna mesta. To je predvsem območje ob rotorju na repu helikopterja. Nepredvidnost lahko velja življenje, poškodoval pa bi se tudi krak vijaka.

Bojna tehnika in oprema morata ustrezati predpisom, ki so veljavni za zračni transport. Strelivo, opremo in druga sredstva običajno prevažajo v tovarniških zavojih s točno označenima težo in težiščem. Tehniko na kolesih prevažajo v voznom stanju ali razstavljeno, samohodno tehniko vkrčujejo s pomočjo njenega pogona, ostalo pa s pomočjo helikopterjevega dvigala ali s posebnimi pripravami, ki so prirejene za vkrčevanje helikopterjev. Ves tovor in tehniko morajo nujno pritrčiti, privezati z vrmi ali mrežami.

Evakuacijo ranjencev in bolnikov izvajajo načeloma po evakuaciji bojne tehnike in opreme ali vzporedno z njo, če tega seveda ne narede helikopterji, ki so posebej namenjeni za te naloge (sanitetni helikopterji).

Klasični padalski desant zahteva na primer precej visoko stopnjo usposobljenosti, pa tudi nekaj več časa za zbiranje vojakov, opreme ter orožja. Helikopterji pa pri spustu omogočijo, da se vojaki takoj zberejo na mestu desanta, izkrcane enote se lahko takoj poženejo v boj in po zaključku ene operacije dejstvujejo tudi v drugih smereh in novih operacijah.

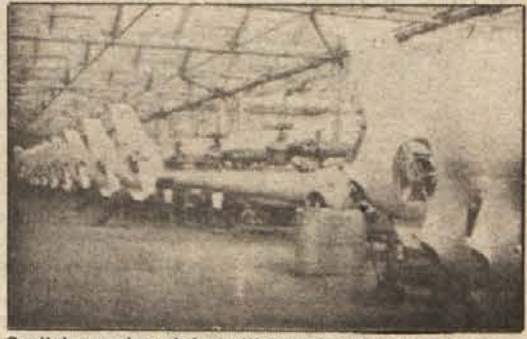
Že prvi helikopterski desant — izvedel ga je ameriški mornariško-desantni pehotni polk na Koreji leta 1951 s helikopterji S-55 — je pokazal prednost helikopterja v določenih situacijah pred drugimi desantnimi sredstvi, kot so letala, jadralna letala in padalci.

Helikopterska enota prihaja v brišočem letu in takoj sledi vkrčevanje. V primeru, da je helikopterjev več, vzletajo hkrati ali v vkrcevalnih

Desantirati je moč praktično na vsakem zemljišču. Če že ni moč pristati s helikopterjem, se lahko izkrcuje tudi iz lebdečega helikopterja s pomočjo lestve ali jeklene vrvi dvigala. Izredne helikopterjeve lastnosti omogočajo zračni desant tudi tam, kjer bi ga drugače le težko pričakovali, na primer v neposredni bližini zaledja ali na težko dosegljivih, a za boj pomembnih točkah. Tako je helikopterski desant postal udarna sila v rokah poveljnikov kopenske vojske, pripravljene, da nenadoma in močno udari tam, kjer branilec najmanj pričakuje.

Sodobna vojna zahteva med drugim tudi nenadno infiltracijo sil v nasprotnikovo zaledje, kar lahko učinkovito izvedejo s pomočjo helikopterskega desanta po poprejšnjem dogovoru med helikopterskimi in desantnimi enotami. Pri tem je pomembno vedeti, da so za desant, posebno za pristajanje helikopterjev, primerne vse ravne površine, nagnjene največ do 5 stopinj in velike 50 krat 50 metrov ali pa 160 krat 120 metrov v obliki elipse za oddelek helikopterjev.

Vkrcevalno — izkrcevalni prostor je najbolje zaščititi in maskirati, tako da nasprotnikovo izvidovanje in odkrivanje ne bi desantnim enotam preprečilo nenadnega in prikrita prihoda. Enota, ki desantira, je razporejena po skupinah: pehotni bataljon na dveh ali treh mestih, ki so oddaljena 3 do 5 km in maskirana na izhodiščnih rajonih 100 do 150 metrov od helikopterjev.

Serijska proizvodnja helikopterjev Gazela SA 341 v tovarni Soko v Mostarju.

Helikopterski desanti so postali osnovna vrsta taktičnih desantov nasploh. Poleg strelnega orožja vključujejo tudi minomete in drugo artilerijsko orožje, ki jih je moč brez težav in hitro vkrcevati v helikopterje in prepeljati na nove bojne položaje.

OB DOLENJSKEM KROMPIRJU POGANJA TUDI CVETJE ZLA

V krajšem razdobju so na Dolenjskem odkrili nekaj nasadov indijske konoplje (cannabis indica), ki so jo gojili mladi domačini. Domala vsakomur je znano, da je iz indijske konoplje mogoče pridobiti marihuano in hašiš, mamili, ki sta danes v svetu najbolj razširjeni. Nasadi indijske konoplje na Dolenjskem so samo zunanji znak in dokaz, da naša deželica v svetovni plimi narkomanije in tabletomanije ni več idiličen otoček miru. Na območju novomeškega temeljnega sodišča je bilo lani podanih 8 ovad po členih 245 in 246 kazenskega zakona SFRJ, ki obravnava naupravičeno proizvodnjo in promet z mamili in omogočanje uživanja mamil. Letos so bile podane 3 ovadbe po teh členih. Statistika ne pove, koliko oseb je kršilo zakon.

Na novomeški upravi za notranje zadeve, ki je seznanjena z obsegom tega družbeno, socialno in zdravstveno izredno nevarnega pojava pri nas, trdijo, da na Dolenjskem še ni tipične trgovine z mamili ter da večinoma vedo za uživalce oziroma odvisneže od mamil in drugih podobnih snovi. Posebej je seveda treba poudariti, da so policijske oblasti po zakonu dolžne predvsem odkrivati razpečevalce mamil in psihotropnih substanc ter tiste, ki druge napeljujejo k uživanju. Samo uživanje mamil po našem zakonu ni kaznivo, uživalec oziroma odvisnež se sreča z zakonom šele takrat, ko zaradi uživanja

BESEDA NARKOMANIJA

Beseda narkomanija v svojem temelju pomeni odvisnost od narkotikov. Izraz ni najbolje izbran, okoli njega nastajajo precejšnji nesporazumi, število njegovih nasprotnikov je večje od pristašev. Nekateri predlagajo, naj bi uživanje te ali one snovi in uživalce označevali po medikamentu, po katerem se sega. Na primer odvisnost od morfija, odvisnost od hašiša. Manjša stopnja bi bila navada na morfij, hašiš itd.

mamil stori kaznivo dejanje. Šele takrat mu sme sodišče izreči obvezno zdravljenje. Predstavniki novomeške uprave za notranje zadeve za javnost niso želeli dati podatka, koliko uživalcev mamil in psihotropnih substanc je na območju širše Dolenjske, povedali pa so, da gre v veliki večini primerov za uživanje marihuane, hašiša in drugih psihedelikov, med katerimi je najbolj znan LSD. So tudi nekateri znaki, da so si posamezniki vbrizgavali heroin, ve se tudi za dolenjsko ceno doze (8000 do 9000 din), dokazov v pravnem pomenu besede pa o tem še ni. Neizpodbitno novomeško dejstvo sta torej predvsem marihuana in hašiš. Po izjavi preiskovalcev je konspiracija v dolenjskih krogih uživalcev ali odvisnežev od mamil in psihotropnih supstanc zelo velika.

Z navzočnostjo mamil in vsega, kar gre z njimi, se srečujejo tudi dolenjske zdravstvene oblasti. Nevropsihiater dr. Emil Lučev iz Novega mesta je povedal, da se k zdravnikom zateka vse več predvsem mladih pacientov, ki so se doma na pamet naučili znakov in težav, značilnih za nekatere bolezni, ki jih lajšajo zdravila z narkotičnim učinkom. S takimi prevarami skušajo priti do narkotikov, ki jih vsebujejo nekatera zdravila. Presenetljivo je, kako odlično namišljeni bolniki obvladajo diagnostiko. V naglici dokaj zlahka pretentajo predvsem zdravnike splošne prakse. Dr. Lučev je rekel, da se v dokaj dolgem obdobju spominja enega samega primera, ko je pacient izjavil, da potrebuje to in to zdravilo zato, ker je pač odvisen od njega, vsi drugi odvisneži so prihajali s krinkami te ali one nevrološke ali psihološke težave.

Ker so mamila in psihotropne snovi na Dolenjskem očitno dobila domovinsko pravico, je čas za širšo razčlenitev pojma odvisnosti od mamil in psihotropnih snovi, javnost pa je treba seznaniti tudi s škodljivimi učinki najpogostejših mamil, v dolenjskem primeru marihuane in hašiša.

Kot je povedal dr. Emil Lučev, razlikujemo pri tako imenovanem narkomanu ali tabletomanu dve odvisnosti, psihično in fizično. Psihična odvisnost se kaže kot nesposobnost posameznika, da svoje psihične težave in napetost nadzoruje brez mamila. Če opusti uživanje mamila ali psihotropne substance, se pojavijo duševne motnje.

Fizična odvisnost se kaže v pojavu, da se nekatera mamila tako aktivno vključijo v telesni

metabolizem, da organizem brez njih praktično ne more več delovati. Če človek taka mamila preneha uživati, pride v metabolizmu do velikih sprememb. V proučevanju narkomanije je eden temeljnih pojmov tudi tako imenovana toleranca. Gre za to, da odvisnež potrebuje vse večje količine mamila, da bi dosegel željeni cilj ali učinek. Pri tem odvisnež pogosto prenese tolikšno količino mamila, ki bi bila za normalnega človeka večkratno smrtonosna. Zanimivo je, da se toleranca pojavlja predvsem kot fenomen fizične odvisnosti.

Najbolje lahko način širjenja nekega mamila prikažemo na primeru marihuane, s katero se, kot večkrat rečeno, začenja tudi dolenjska pot v

RAZŠIRJENOST OMAME

Narkomanije in odvisnosti od mamil do nedavnega v Evropi niso poznali. Uživanje je bilo razširjeno največ med ljudmi, ki so imeli opravka z mamili, med bolniki, ki so se na mamila navadili med zdravljenjem, in med osebami z zelo spremenjeno osebnostjo, ki so tudi sicer zelo nagnjene k uživanju mamil.

tovrstne omame. Marihuano pridobivajo iz konoplje (cannabis). Uporaba in zloraba te rastline in njenih posamičnih delov sta tudi najdlje znani. Marihuana je, seveda pod drugim imenom, opisana že v medicinskih knjigah, ki so bile napisane za časa kitajskega cesarja Shen Nunga. Pisali so leto 2737 pred našim štetjem. Že takrat so se pričele tudi prve razprave o (ne)škodljivosti marihuane. Medtem ko eni menijo, da je povsem neškodljiva, so drugi pre-

pričani o njenih hudih posledicah za uživalce.

Konoplja pa se je ne glede na razprave počasi širila. S Kitajskega je prešla v Indijo in Severno Afriko, okoli leta 1800 se je s tem mamilom in njegovimi učinki spoznala tudi Evropa. Na našo celino so jo po vrnitvi iz Egipta prenesli Napoleonovi vojaki. V Srednji in Južni Ameriki je konoplja znana nekaj stoletij, v ZDA se je uživanje marihuane pojavilo okoli leta 1920, epidemične razsežnosti pa je uživanje marihuane dobilo v zadnjih dveh desetletjih. Ocenili so, da danes marihuano občasno poskusi okoli 30 milijonov Američanov.

Beseda hašiš pomeni v arabščini rastlina, vendar danes pod tem izrazom razumemo smolo, ki jo tvorijo cvetovi ženske rastline nekaterih vrst konoplje. Te rastline je več vrst, poznamo cannabis sativo, cannabis indico, cannabis americano in druge. Aktivni element konoplje je tako imenovani tetrahydrocannabinol. Največ ga je v ženskih cvetovih konoplje, precej pa tudi v listju. V stebli in semenu te snovi ni. Marihuana je posušeno listje največkrat indijske konoplje, ki ga uživalci kade podobno kot tobak. Kade tudi hašiš, smolo cvetja ženske rastline. V nekaterih vrstah konoplje, na primer v tisti, ki so jo zaradi zelo uporabnih vlaken gojili naši dedje in pradedje, tetrahydrocannabinola ni, v nekaterih drugih konopljah pa je tetrahydrocannabinola tudi do 2 odst. Posebno močne, so libanonska in mehiška konoplja. Kakovost konoplje je odvisna od načina gojenja, vrste tal, podnebja in načina shranjevanja. Učinkovitost s časom upada. Poznavalci trdijo, da je hašiš po učinku petkrat močnejši od ameriške marihuane, ki ne velja za kaj posebnega. Najbolj iskan je hašiš z Jamaice in iz jugo-

TABLETOMANIJA

Zdravniki po vsem svetu vsak dan predpišejo ogromno količino sredstev, ki blaže bolečine, pomirjajo, nespečnim pomagajo zaspati itd. Nekatera od teh zdravil so v prosti prodaji. Neoprezno predpisovanje posameznih medikamentov iz te skupine lahko pripelje do tega, da se pacient nanje navadi. V skrajnih primerih se srečamo celo s popolno odvisnostjo pacientove duše in telesa od zdravila. Pojav imenujemo tabletomanija in ni nič manj nevaren kot prava narkomanija. V bistvu gre za eno in isto, čeprav nekateri skušajo pomen tabletomanije zmanjšati.

vzhodne Azije, povprečno vsebuje 4 odst. tetrahydrocannabinola, izjemno pa tudi do 12 odst.

Za to mamilo je znanih tudi nekaj mednarodnih vzdevkov. Vsi so angleškega porekla. Najbolj pogosti so: pot, grass, tea, weed, stuff, reefers, joints, sticks, hemp, ganja, Mary Jane itd. Nazivi reefers, joints in sticks označujejo posebne kratke cigarete marihuane. Hašiš je mogoče poleg s kajenjem v cigaretah in pipah uživati tudi z žvečenjem in vbrizgavanjem v žilo. V večini držav je uporaba marihuane in hašiša prepovedana.

Uživanje marihuane in hašiša povzroča zmerno psihološko odvisnost. Ni znano, ali toleranca z daljšo dobo uživanja raste. Nekateri strokovnjaki trdijo, da povzročata uživanje tetrahydrocannabinola tudi fizično odvisnost. Simptomi delovanja so evforija, svoboden tok idej, nezmožnost ocene časa, oddaljenosti, včasih halucinacije, povečana sugestibilnost itd. Uživalec je miren. Kot za LSD sta tudi za hašiš in marihuano potrebna psihološka priprava in izkušnje, da bi doživeli ugodno „high“ stanje.

Ljudje, ki se ukvarjajo z uživalci cannabisa, razlikujejo nekaj vrst odvisnežev. V prvem razredu so tako imenovani eksperimentatorji, ki nekajkrat okusijo mamilo, nato pa s tem prenehajo ali pa se vračajo k mamilu enkrat na mesec ali še redkeje. Občasni kadilci so tisti, ki se k marihuani ali hašišu zatečejo več kot enkrat na mesec, vendar ne nekajkrat na teden. Zmerni uživalci so tisti, ki kade nekajkrat na teden do enkrat na dan. Hudi uživalci se k tetrahydrocannabinolu zatekajo večkrat na dan, zelo hudi uživalci pa so nenehoma intoksicirani s tem mamilom.

MORFIJ IN NOSEČNOST

Novorojenček, katerega mati je med nosečnostjo jemala morfij, lahko po porodu pade v tako imenovano abstinentno krizo. Dojenček se je v maternici navadil na mamilo. Po rojstvu mamila ni več, materino mleko namreč ne vsebuje morfija, dojenček umre. Kot stari „okoreli narkoman, ki so mu odrezali pot do omame.

V zadnjem času so v svetu precej močna prizadevanja, da bi prodajo marihuane in hašiša legalizirali, ker sta bojda povsem nenevarna. Zagovorniki te ideje očitno pozabljajo, da je kar 85 odst. uživalcev heroina na svetu začelo svoje od mamil popolnoma odvisno življenje ravno z menda povsem nedolžno konopljo, katere cvetje tesnobe je vzcvetelo tudi med starosvet-skimi in zoper spremembe na srečo tako odpornimi dolenjskimi griči.

MARJAN BAUER

TABLETE IN PROMET

Nihče ni še niti približno ugotovil, koliko prometnih nesreč se pripeti zaradi tega, ker vozniki uživajo sedative in trankvilizatorje. Domnevajo, da je teh nesreč precej. Med medikamenti, ki so „osumljeni“ povzročanja nesreč je na prvem mestu meprobumat. Za njega so poleg tega ugotovili, da se uživalci na to zdravilo navadijo, čeprav so takrat, ko so ga dali na tržišče, izreceno poudarjali, da meprobumat ne pelje v odvisnost.

IZ DNEVNIKA UŽIVALKE HEROINA

24 LET

28 LET

30 LET

BO MORALA ZVEZNE PREDPISE PISATI KRUPA?

Mednarodno sodišče za vodo, ki je lani jeseni ob podpori nizozemske vlade zasedalo v Rotterdamu, je objavilo podatke o onesnaženosti velikih rek Rena, Vezere in Labe ter seznam največjih onesnaževalcev oziroma, pravilneje rečeno, zastrupljevalcev voda. Med snovmi, ki najhujše in najbolj usodno in dolgotrajno zastrupljajo vodo, so poliklorirani bifenili (PCB), in s to snovjo je zastrupljena belokranjska rečica Krupa. Ne samo to: ta majhna in idilična rečica je po sedaj znanih podatkih s polikloriranimi bifenili najbolj zastrupljena voda v Evropi, po mnenju mariborskega Zavoda za zdravstveno varstvo, ki je opravil analize vode in usedline iz Krupe, pa je izvir Krupe med najbolj onesnaženimi izviri s temi snovmi na svetu.

Lani jeseni pa je bilo že vse pripravljeno za začetek gradnje osrednjega belokranjskega vodovodnega zajetja na izviri Krupe! Tako rekoč v zadnjem trenutku so strokovnjaki mariborskega Zavoda za zdravstveno varstvo odkrili to nevarno snov, in sicer v taki koncentraciji, ki za 300- do 400-krat presega najvišjo dopustno vsebnost po ameriških normativih in normativih svetovne zdravstvene organizacije. Še več: ti normativi dopuščajo 0,001 nanogram (milijoninka grama) PCB na liter vode, vendar v vodi, ki je namenjena za pitje, pa po teh normativih ne sme biti niti najmanj te snovi. V vzorcu vode iz Krupe pa so našli 0,3 nanograma PCB na liter, v usedlini pa kar 55 nanogramov.

Torej ni nikakršen senzacionalizem, če zapišemo, da gre v tem primeru za pravo ekološko katastrofo. Vsa stvar je še toliko resnejša, ker Krupa tako rekoč ni moč očistiti, po naravni poti pa bi se morda očistila v tridesetih letih. Ali pa ne. S čiščenjem teh snovi v naravi v svetu tako rekoč ni izkušenj. Tudi o učinkih polikloriranih bifenilov na zdravje ljudi in živali ni vse znano. Dejstvo pa je, da so jih v zadnjih letih v svetu spoznali za toksične (strupene), povzročajo zlasti tumorje v jetrih, pri poskusih na opicah pa so ugotovili tudi motnje v razplodnem sistemu. Poleg tega PCB sumijo, da lahko povzročajo raka, genetske spremembe in še kaj. Vendar se te grozljive stvari lahko pokažejo šele čez dve ali tri generacije.

TRETJE DEŽELE JE DOVOLJNO ZASTRUPJATI

Mednarodno sodišče za vodo bi torej o Krupi imelo kaj povedati. Gotovo pa ne bi obsodilo samo Iskre iz Semiča, edinega in nespornega onesnaževalca te rečice s PCB, marveč tudi tiste, ki so odgovorni, da do danes poliklorirani bifenili v Jugoslaviji niso prepovedani, oziroma da niso na seznamu nevarnih in škodljivih snovi. Dejstvo je, da so pred leti začeli njihovo izdelavo in uporabo v Ameriki in Zahodni Evropi nadzirati, in v večini držav prepovedali. V Ameriki in skandinavskih državah ne samo, da ne izdelujejo izdelkov, ki vsebujejo poliklorirane bifenile, tudi uvoz takih izdelkov je prepovedan. Iz tega bi se tisti, ki so dolžni dopolnjevati seznam nevarnih in škodljivih snovi, lahko kaj naučili. Poleg tega je v nekakšnem „uradnem listu“ Evropske gospodarske skupnosti pred osmimi leti izšla naredba, ki države članice zavezuje, da čim prej sprejmejo predpise o prepovedi oziroma omejitvi uporabe PCB in s tem nastanek raznih bolezni. Seveda so članice dolžne štiti zdravje in življenje svojih državljanov in precej profitarsko cinično se glasi točka b drugega odstavka prvega člena te naredbe, kjer piše, da se „ta naredba ne nanaša na nevarne substance in preparate, ki se izvažajo v tretje dežele“. Očitno smo mi tukaj tretirani kot ena teh „tretjih dežel“, in to z njihove kot, žal, kaže, pa tudi z naše strani.

In kako so te strupene snovi sploh prišle v Krupo? Pri proizvodnji kondenzatorjev v semiški Iskri, največji delovni organizaciji v črnomaljski občini, uporabljajo poliklorirane bifenile od leta 1962. „PCB so v 50. letih zaradi odličnih električnih in izolacijskih lastnosti in ker so praktično negorljivi začeli uporabljati pri proizvodnji kondenzatorjev, transformatorjev in kot hidravlično olje po vsem svetu,“ je povedal predsednik kolektivnega poslovnega organa semiške Iskre inž. Vlado Zorc. „Po podatkih ETZ, revije nemške elektrotehnične zveze, so v Nemčiji doslej porabili 30.000 ton PCB pri proizvodnji kondenzatorjev, prav toliko pri proizvodnji transformatorjev ter okoli 9.000 ton kot hidravlično olje, v glavnem za stroje v rudnikih. Mi uporabljamo PCB od leta 1962, sprva smo ga dobivali od nemškega Beyerja pod komercialnim imenom clophen, od leta 1970 pa dobivamo PCB od francoskega proizvajalca pod imenom piralen. Medtem ko je nemški PCB spadal med srednje težke, sodi francoski proizvod med nizkoklorirane in je seveda tudi manj nevaren. Tudi naredba Evropske gospodarske skupnosti izpred osmih let govori o tem, naj bi v majhnih kondenzatorjih uporabljali samo nizkoklorirani impregnanti. Mi smo začeli uporabljati tak impregnanti še preden je prišla na dan ta naredba.“

S PCB SMO RAVNALI KOT Z DRUGIMI SNOVMI

Poudariti moram, da nismo nikoli rivali, da pri proizvodnji kondenzatorjev uporabljamo PCB, poleg te-

ga pri nas še danes te snovi niso na seznamu nevarnih in strupenih in tudi mi smo z njimi ravnali kot z nestrupenimi. Pri skladiščenju, pretakanju, internem transportu smo s PCB delali kot z drugimi snovmi. Tudi cisterna, ki nam je piralen vozila iz Francije, ni bila nikoli posebej označena, pripeljal jo je en sam šofer brez spremljevalca, skratka: veliko bolj vidno je opremljena cisterna, ki vozi kurilno olje.

Kljub temu pa mi nismo čakali, kdaj bodo uporabo te snovi začeli urejati tudi jugoslovanski predpisi. Ko smo začeli dobivati glasove, da so lahko PCB škodljivi, smo leta 1980 začeli zmanjševati njihovo uporabo v naših proizvodih, tako da danes naš tozd Energetski kondenzatorji, ki edini uporabljajo PCB, izdeluje le še 20 do 30 odstotkov kondenzatorjev, kjer uporabljajo kot impregnanti piralen, v ostalih pa uporabljamo druge, razgradljive impregnante. V svetu se je uveljavil nov japonski impregnanti in zanj smo se odločili tudi mi. Laboratorijske poskuse smo že opravili, narejena je tudi že ničta serija, sedaj bomo to preizkusili še v praktični uporabi in potem začeli s proizvodnjo. Seveda ta snov nima takih lastnosti kot PCB, je gorljiva, tudi električne lastnosti so slabše, a kaj hočemo. Zanimivo je, da Iskra posredno nekaj svojih kondenzatorjev s PCB celo izvažajo v Nemčijo, kajti te kondenzatorje Gorenje vgrajuje v svoje pralne stroje. „Naši kondenzatorji, na katerih je seveda označeno, da vsebujejo PCB, imajo nemški atest, medtem ko ga novi, suhi, zaradi slabših električnih značilnosti nima,“ je še povedal inž. Zorc.

STRUP SO ODLAGALI V VRTAČI

Kot rečeno, so v Iskri s PCB ravnali kot z drugimi nestrupenimi snovmi. Od leta 1970, ko so začeli to snov dobivati iz Francije, so je porabili 2.970 ton. Največ, 200 ton, piralena so porabili leta 1977, najmanj, 20 ton, pa lani. Do leta 1975 so najprej odpadni nemški nevarnejši clophen in kasneje francoski piralen in škartirane kondenzatorje s PCB odlagali v dve vrtači za tovarno in te odpadke zasipavali z zemljo. In to je glavno žarišče zastrupitve Krupe. V kraškem svetu so te strupene snovi po hitri poti prišle po podzemnih vodnih poteh do nekaj kilometrov oddaljenega izvira Krupe, in ker je ta snov težja od vode in v njej netopna, se useda, zato so v usedlini ugotovili toliko večjo koncentracijo polikloriranih bifenilov kot v vodi Krupe. Kolikšne so količine odpadnega clophena in piralena, ki so ga do leta 1975 odlagali v vrtači za tovarno, ne ve nihče, lahko pa si vsaj približno sliko ustvarimo s podatki o količinah odpadnega piralena, ki ga od leta 1975 enkrat na leto vračajo proizvajalcu v Francijo. Prvo leto so vrnil 22 ton, 1980. leta 36 ton in lani 51 ton, skupaj pa je semiška Iskra v teh letih vrnila 172 ton odpadnega piralena. Zadnja pošiljka odpadnega piralena čaka v 200-litrskih sodih, da ga bodo poslali nazaj v Francijo. Francoski proizvajalec je za zadnjo pošiljko zahteval 3,80 francoskega franka za kilogram vrnjenega odpadnega piralena, se pravi, da semiško Iskro stane vrnitev ene pošiljke od 30.000 do 50.000 dolarjev. Kaj s tem odpadnim piralenom naredijo v Franciji, ne ve nihče, obstajata pa dve bolj ugibanji kot teoriji: ali ga predelajo v bojne strupe ali pa s posebno ladjo odpeljejo na ocean, tam delno sežgejo in ostanek zmečejo v morje. Zadnje čase pa vračanje

odpadnega piralena ni tako enostavno kot nabava, očitno se ga Francozi branijo in za vrnitev zadnje pošiljke v Iskri še nimajo dovoljenja francoskih oblasti.

Očitno so v Iskri že pred leti, ko so se v strokovni literaturi pojavile govorice o škodljivosti in strupenosti PCB, pomislili tudi na to, da bi njihove odpadne snovi lahko onesnažile Krupo. Že leta 1977 so namreč ljubljanskemu Zavodu za ribištvo dali v preiskavo vzorec vode iz Krupe, ta zavod pa je dal vzorec v preiskavo sanitarno-kemičnemu laboratoriju republiškega Zavoda za zdravstveno varstvo. Mnenje o vzorcu vode je bilo ugodno, iz odgovora je tudi razvidno, da so v zavodu vedeli, da v Iskri v tehnološkem procesu uporabljajo PCB in da izmet zakopujejo v zemlji na kraškem terenu, zato so jim svetovali, naj vzamejo še en vzorec vode v Krupi, in to po večjem deževju, da ga bodo analizirali še na eventualno onečiščenje s PCB. Kaže pa, da se je zadeva tukaj končala.

ODKRITJE V ZADNJEM TRENTU

V Beli krajini ima vodovod le polovica prebivalcev, zato si že dlje časa prizadevajo, da bi čim več ljudem priskrbeli zdravno pitno vodo. Leta 1972 so strokovnjaki izdelali študijo o preskrbi Bele krajine s pitno vodo in kot najboljšo možnost predlagali izvir Krupe kot osrednje belokranjsko-zajetje. Od takrat do jeseni lanskega leta je bilo opravljenih precej študij in raziskav vode, belokranjski občini sta pridobili vsa potrebna soglasja in vse dokumente, narejeni so bili načrti, odkupljeno zemljišče za začetek gradnje prve etape, ki naj bi po investicijskem programu iz lanskega leta veljala blizu 62,5 milijona dinarjev. Vsa zadeva je doslej črnomaljsko občino stala 7 milijonov dinarjev, potem pa so, kot rečeno, lani jeseni ugotovili, da je Krupa izredno hudo zastrupljena. To je, kot se čudno sliši, še sreča. Kaj bi se zgodilo, če v Mariboru ne bi naredili teh tako imenovanih ciljanih preiskav na vsebnost PCB in bi ljudje po vodovodnih ceveh dobivali strup, prepričani, da pijejo zdravno, dobro vodo. Za tako je Krupa vseskozi veljala in to so potrdile tudi vse strokovne preiskave — do zadnje. Vse komponente onesnaženja so namreč pod dopustnimi mejami, biološko je izvir Krupe le zmerno onesnažen, zaradi kraškega terena pa bi sicer zgradili čistilno napravo. Voda na izviri v jezercu pod visokimi previsnimi skalami ima poleti in pozimi stalno temperaturo 12°C.

Zato ni čudno, da so zlasti v sušnih obdobjih, ko v kapnicah zmanjka vode, ljudje iz okoliških vasi Krupe, Movrne vasi, Stranske vasi, pa tudi Črešnjevca, Cerovca, Brstovca, Vinjega vrha in ostalih suhe vodnjake polnili z vodo iz Krupe, in to za svojo uporabo, še posebej pa za napajanje živine. Zadnje čase so iz okoliških vasi nad Krupo ob suši napolnili vodnjake kar z gasilskimi cevmi s pomočjo gasilske črpalke. V Stranski vasi so še letos vodnjake polnili z vodo iz Krupe.

„TAKOJ SEM PREPOZNALA VONJ PIRALENA!“

Naključje je hotelo, da je Tončka Mihelčič, doma iz mliná, kakšnih sto, dvesto metrov od izvira Krupe, v semiški Iskri do upokojitve pred devetimi leti več let delala s PCB, najprej z nemškim clophenom, nato s francoskim piralenom. „Delala sem v laboratoriju pri meritvah te snovi, in to kakšnih deset let. Vsak dan

sem bila v stiku s to snovjo, najprej smo jo morali segreti na 80°C, in ko se segreje, dobi značilen kemijski vonj in seveda začne izparevati. Doma pa nismo nikoli imeli vodnjaka, v katerega bi se stekala kapnica, saj imamo vodo tako rekoč pred nosom, in to dobro vodo. Seveda vseskozi pijemo Krupo, že kakšnih 18 let jo črpamo s hidroforom,“ je pripovedovala Mihelčičeva. „Kakšno leto preden sem se upokojila, je bila po dolgotrajnem deževju voda zelo visoka in je vsa kalna na visoko zalila dvorišče. Ko sem prišla domov iz službe, sem že z vrha zavohala značilen smrad po piralenu. Seveda sem vonj takoj prepoznala, saj sem vsak dan delala s to snovjo, pa vendar si nisem mogla misliti, da tako smrdi narasla Krupa. Ko se je voda umaknila, je na dvorišču ostalo blato in ko sem ga čistila, so se vmes zasvetlikale drobne oljne sragice in potem me je spreletelo: ‚To je piralen!‘ Naslednji dan sem o tem povedala direktorju in inž. Zorc. Tudi sedaj še zavoham piralen, če močno dežuje dva ali tri dni, vendar vonj ni več tako močan kot takrat.“

Jaz sem v tem mlinu rojena, stara sem 59 let, in druge vode kot Krupe skorajda nisem pila, a za sedaj ne čutim nobenih posledic. Res pa je, da ob deževju, ko je Krupa visoka, ne pijemo te vode, ampak si nastrežemo deževnice. Sedaj se nekaj govori, da je voda zastrupljena s tem piralenom, ampak jaz druge vode nimam, sicer pa sedaj, ko je tako čista in bistra, da je videti dno, ni nič v njej. In tudi ribe sem videla v njej. Je pa ta naša Krupa izvrstna voda: poleti hladna, dobra za piti, poleti ima isto temperaturo, pa je zelo prijetna za prati. Pozimi tu perejo tudi čreva za klobase, prej ko ni bilo pralnih strojev, pa smo ženske na Krupi prale perilo. Ja, res dobra voda je ta Krupa. Kolikokrat mi je mama rekla: ‚Tončka, tako sem žejna, pojdi mi na slap po vodo, nobena tako ne odžeja, kot tista z našega slapa. Jaz se je pa sedaj ne upam več piti, za kuhanje in ostalo pa jo še uporabljam. Tudi ljudi tod okoli skrbi.‘

Da ima Mihelčičeva po svojo prav, ko pravi, da v tako čisti in bistri vodi, ki je Krupa sedaj, ne more biti veliko strupa, in da morda tudi v tem primeru ni hudič tako črn, kot se je pokazal za začetku, potrjuje tudi dr. Dušan Harlander iz novomeškega Zavoda za socialno medicino in higieno. „Poliklorirani bifenili so po fizikalnih in kemičnih lastnostih zelo inertne snovi in se v vodi ne topijo. V čisti vodi, kjer ni mehanskih delcev, jih tako rekoč ni in pri nizki temperaturi so praktično konzervirani. To se pravi, da jih v čisti vodi skorajda ni, v usedlini pa, v predelu seveda, ki je z njimi onesnažen, pa ogromno. Težko je reči, kaj te snovi pomenijo za človekovo zdravje, kajti strokovne literature je zelo malo in vsa izhaja iz let po 1970; nekaj konkretnih podatkov je le o poskusih na miših in podganah. Seveda pa so človeku nevarne, dejstvo je, da so PCB topni v maščobah, kar pomeni, da bi se lahko nabirali v mastnih tkivih.“

UPRAVIČENA OCENA O VISOKI KONTAMINACIJI

Seveda to ne pomeni, da lahko ljudje še naprej mirno to vodo uporabljajo za pitje, kuho, napajanje. Nasprotno! Inšpekcijske službe so med drugimi ukrepi prepovedale tudi uporabo vode iz Krupe za pitje in napajanje. Republiška komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora ter za zdravstvo in socialno varstvo opozarjata, „da je po sedaj znanih podatkih upravičena ocena o zelo visoki kontaminaciji in s tem verjetno tudi ogroženosti večjega števila ljudi, živali in živilske proizvodnje, in to ne samo na ožjem območju tovarne Iskra Semič, ampak tudi na širšem območju. Do kontaminacije je nedvomno prišlo zaradi nepravilnega in nevestnega ravnanja s piralenom v tovarni Iskra Semič, in to tako pri njegovem transportu, skladiščenju, uporabi in končnem ravnanju z njegovimi odpadki oziroma ostanki ter izmetom iz proizvodnje.“ Pri pregledu marca letos sta namreč republiški sanitarna in vodnogospodarska inšpekcija ugotovili številne nepravilnosti pri ravnanju s piralenom, tako da odpadni zakopani PCB niso edini vir onesnaževanja Krupe, ampak nevarne snovi odtekaajo v podtalje tudi neposredno iz tovarne. Zato so inšpekcijske službe odgovorne osebe iz semiške Iskre prijavile javnemu tožilstvu.

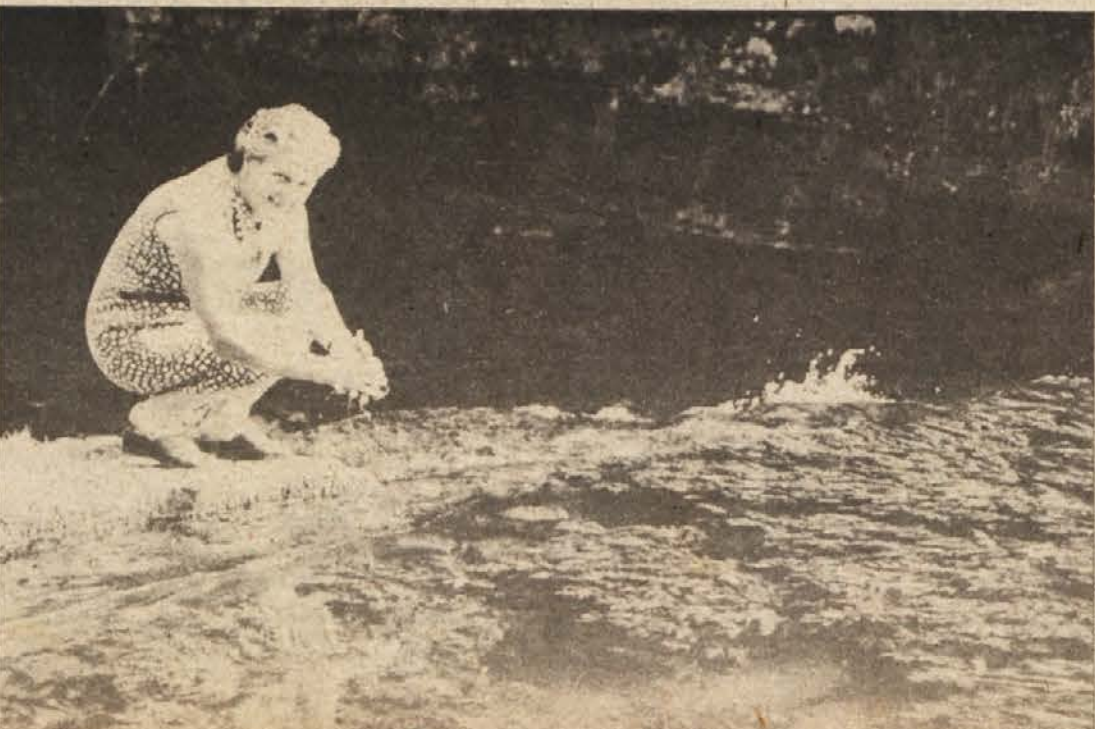
Med ukrepi za sanacijo resnega stanja je tudi preiskava in seveda odstranitev opuščenih odlagališč. V tovarni trdijo, da so vse nevarne odpadne snovi in ves izmet odlagali izključno v dve vrtači znotraj tovarniške ograje in da niti en odpadni kondenzator ni bil odvržen kam drugam. To je izredno pomembno vedeti, kajti, če ne bodo odstranili vseh virov onesnaževanja, bo ves trud zaman, saj se iz vsakega prerjavlega aluminijastega lončka izceja nevarna strupena snov, ki prodira v podtalje, od koder jo voda odnese v Krupo.

OBOLENJ ŠE NI BILO

Od leta 1960 do 1966 je za odvoz in spravilo odpadkov skrbel Julij Kočevar s Sel pri Semiču, potem pa je njegovo mesto prevzel in to delo do 1978 opravljal oziroma nadziral njegov sosed Jože Vidmar Nace. „Sprva smo ob jami imeli posebno peč in odpadke kurili, kar se ni dalo skuriti, pa smo zakopavali v jamo,“ sta povedala. „Nekateri odpadni kondenzatorji so imeli tudi po 40 in več svet,“ Vidmar se spominja, da so enkrat iz Dinoso iz jame odpeljali štiri ali pet kamionov odpadnih kondenzatorjev in jih v nekem najetem skednju pri Semiču odpirali in pobirali aluminij. „Očitno se jim to ni splačalo, kajti potem niso več prišli.“

Čeprav doslej niso zasledili nobenega obolenja, ki bi bilo posledica dela s polikloriranimi bifenili ali uživanja kontaminirane vode s temi snovmi. Ljudi v Beli krajini vsa zadeva močno skrbi. Še posebej jih zanima, če te snovi lahko pridejo po Krupi v Lahinjo in naprej v Kolpo. O tem bo moč povedati kaj več, ko bodo opravljene analize vzorcev vode, usedline, vodnega rastlinja in živali v teh rekah, za sedaj pa strokovnjaki menijo, da je malo možnosti, da bi do tega prišlo, kajti, kot rečeno so PCB v vodi netopni, težji od vode in se hitro vsedajo na dno. Kljub temu pa bodo strokovnjaki opravili številne preiskave vode in usedline, zemljišča, vodnega življa, hrane, zraka, opravili bodo preiskave na ljudeh in domačih živalih.

Morda bo vsa ta žalostna zadeva pripomogla k temu, da bodo končno tudi pri nas izdelali predloge za prepoved ali vsaj omejitev uporabe polikloriranih bifenilov, kar naj bi urejali zvezni predpisi.

Tončka Mihelčič

DOMOTOŽJE JE BILO MOČNEJŠE

Stanko Bogovčič iz Breganskega sela bi bil danes najbrž še vedno v Ameriki, če ga ne bi pripeljalo nazaj ženinom domotožje. Onstran Oceana sta skupaj prebila pet let. Ko sta odšla na pot v svet, nista šla popolnoma v neznanje, saj je Marija imela tam mater, brate in sestri.

Z zaposlitvijo sta imela srečo in pri delu sta se kot vestna delavca hitro uveljavila. Začetek je bil kljub vsemu težak, ker nista obvladala jezika. Leto dni sta skoraj vsak večer obiskovala tečaje. Tudi tam sta se ločila, noben učitelj ni znal slovensko in ne jezikov drugih tečajnikov. V šolskih klopih sta se Bogovčičeva tedaj znašla skupaj s Španci, Italijani, Bolivijci in Kitajci. Bila sta prisiljena, da se čimprej naučita jezika nove domovine. V soseski ni bilo nobenega Jugoslavana, do svojih sorodnikov pa tudi nista mogla vsak čas. Živela sta na tromeji Pensilvanije, New Yorka in New Jerseyja.

Marija, ki je v Rogaški Slatini končala steklarsko šolo in postala stekloslikarka, je našla prvo delo v steklarni, kjer je odsluževala napise za pešce na lučeh

cestne signalizacije. Pozneje je menjala zaposlitev, ker je bilo v tem zastarelem podjetju veliko dela s kemikalijami. Novo delovno mesto je dobila za tekočim trakom v zelo moderni tovarni kozmetike. Ko se je družina pomnožila, je ostala doma, kot delajo mnoge Američanke: ponovno se zaposljuje šele potem, ko otroci odrastejo. Pri njih je ugodno tudi to, da ženske lahko delajo po štiri ali šest ur na dan. Zaslužijo slabše kot moški. Tudi do plačanega porodniškega dopusta nimajo pravice že takoj na začetku, ampak morajo dlje časa delati. Marija se je najbolj čudila, ker se tam dobro delo vsak teden pozna pri plači in ker delavec hitro napreduje. Mož je zaslužil trikrat toliko kot ona, živeli pa so lahko z njeno plačo. Nič jim ni manjkalo, vendar je bila Marija ves čas z eno nogo v domovini. Pogrešala je dom, ki so ga nedokončanega zapustili v Breganskem selu, pogrešala je zelenje okoliških gričev in druge privlačnosti domače pokrajine. V Združenih državah jo je najbolj motil občutek razcepjenosti, pripadnost dvema svetovoma. Nekaj podobnega čuti tudi zdaj, le da se želja po Ameriki omejuje na obiske svojcev in prijateljev. Če bi bile razdalje manjše, bi jih bilo veliko lažje premagati, tako pa ji ne ostane drugega, kot sprijazniti se z redkejšimi potovanji. Dosegla je, kar je želela, mirno družinsko življenje doma. To ji pomeni veliko več kot materialno ugodje.

Mož Stanko se je v tamkajšnje razmere bolje vživljal. Vsakdanje delo ga je močno pritegnilo in imel je srečo z delodajalcem, s katerim sta se zelo dobro razumela. Začel je kot mehanik, za kar se je izučil. Seveda ga ni nihče vprašal za spričevalo. Veljavo ima samo znanje in Stanko je s pridom uporabil vse, kar je obvladal. Dobro mu je delo, da je šef upošteval njegov trud in ga zanj primerno nagradil. Pri nas smo do tega preveč površni, zato so po Bogovčičevem mnenju dobri delavci večkrat prikrajšani. Priznanje je namreč tisto, kar človeka spodbuja. Kot šoferju se mu zgodi, da včasih celo noč popravlja avtobus, pa tega nihče ne upošteva. Zaradi tega je bil po prihodu v Novi svet tako prijetno presenečen, ko je dobival iz tedna v teden večjo plačo, podjetnik pa mu je tudi sicer veliko pomagal od voziškega izpita naprej. V tovarni, kjer je delal,

so predelovali organske odpadke v olja in šampone. Proizvodnja je bila zastarela, zato se je podjetnik odločil za gradnjo nove tovarne, v kateri so pozneje predelali v eni uri 40 ton surovin, toliko kot prej v enem dnevu.

Lastnik je tedaj Bogovčiču predlagal, naj prevzame vodstvo bodoče proizvodnje. Ta se je sprva branil, da ne zna in ne more. Potem ga je oni vprašal, ali bi si upal taj takega narediti v Jugoslaviji. Odvrnil je, da bi tam prej, in sta bila v hipu dogovorjena. Nato so ga poslali na ogled različnih tipov tovarn. Bogovčič je tako obšel dvajset držav in spoznal številna ameriška mesta. Ko so izbrali tip tovarne za gradnjo, je odšel na specializacijo v Chicago, Denver, Calgary, Clinton in Colorado.

Potovanja

PREMOŽNI Z DINARJI V ŽEPU

Že zaradi spoznanja, da so na tem svetu še države, v katerih je za protivednost našemu dinarju moč kupiti veliko več kot v Jugoslaviji, se je splašalo videti Češkoslovaško in potipati njen utrip. To še posebej, ker tokrat pot ni vodila v Bratislavo, Prago in še nekatere kraje, ki so bili in so nekateri še danes pravi eldorado za jugoslovanske potnike, pač pa je naša pisana petnajstčlanska novomeška kolesarska odprava pristala v Bohuminu, mestu na skrajnem severovzhodu Moravske, tik ob češko-poljski meji.

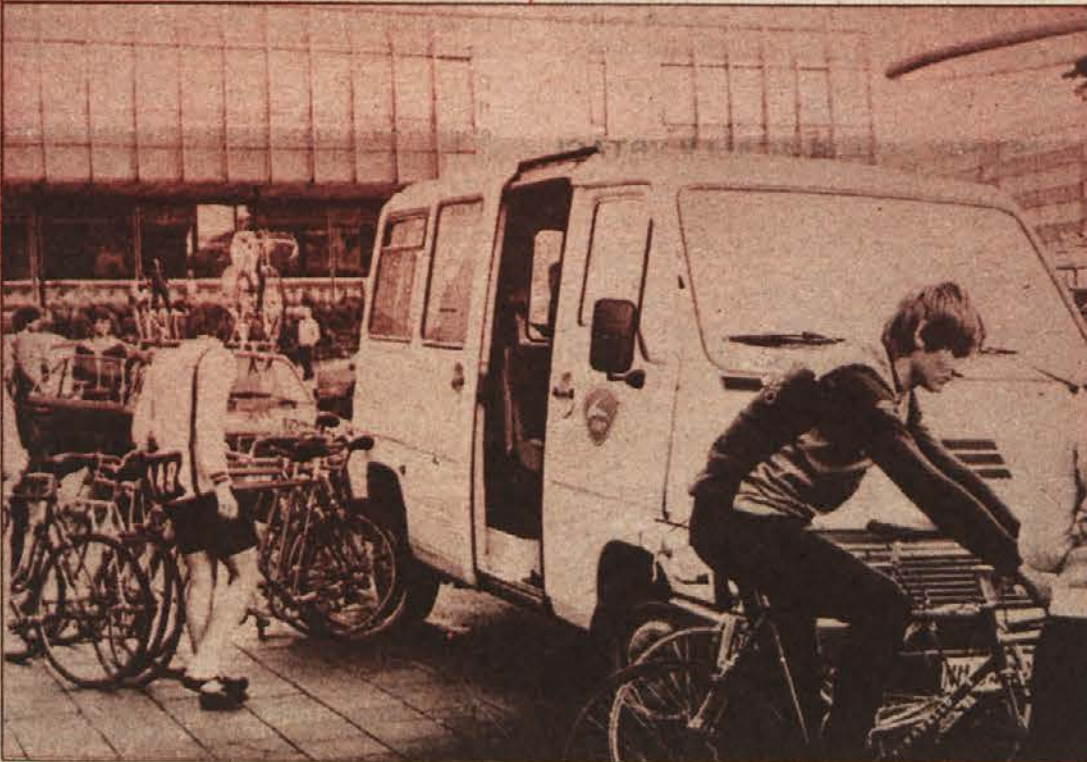
Imejejev kombi „Masters“ je bil vse od prihoda čez mejo v Mikulovu, kjer nam je ob pogledih na sumnjive obraze carinikov in do zob oborožene vojske srce vendarle pričelo biti nekoliko močnejše, svojevrsna atrakcija na vsej okoli 600 kilometrov dolgi poti po ČSSR. Nekaj zaradi dobro vidne nalepke „YU“, še bolj pa verjetno zaradi svoje oblike, ki jo je resnično kaj lahko ločiti od moskvičev in škod. Roko na srce, popularnost nam je dobro delala, še posebej pa številne dvignjene roke, ki so nas pozdravljale med potjo. Češko gostoljubnost smo dobobra občutili, še preden smo prispeli do cilja našega potovanja.

Bohumín je mesto, nekaj večje od Novega mesta, s katerim pa ga vežejo prijateljske vezi, ki so jih med seboj spletli kolesarji dveh klubov. Bohumin pa je tudi značilno mesto delavcev, kjer o kakršnemkoli razkošju — vzhodnjaških razsežnosti seveda, kakršne je moč najti v Bratislavi, Pragi, morebiti še Plzni in Ostravi — ni sledu. Mesto šteje okoli 30 tisoč prebivalcev, premore za razvrščilo in zabavo le majhno kavarno in restavracijo, pa še ta je večidel samevala prazna. Tamkajšnji delavec si pač težko privoščil kakšen obrok

hrane mimo domačega, čeprav so cene za naše razmere smešno nizke: najdražji zrezek na jedilnem listu je veljal s prilogo in solato vred manj kot 50 dinarjev. Zato pa je bila kavarna veliko bolj zasedena, pitje piva je pač češka posebnost in domačini se temu ne odrečejo. Konec koncev pa za to tudi nimajo razloga, vrč piva, preračunano v dinarje, dobiš celo za 4 din, najdražje pilsensko pivo pa stane 10 din. In ko smo že pri cenah, podkrepimo uvodoma zapisani stavek s še nekaj primeri. Za poprečno delavsko družino je nakup kilograma mesa že majhno razkošje, še posebej, ker sodi med najdražja živila, nam pa se je kolcalo po časih, ko smo lahko v naših mesnicah kupili kilogram

pljučne pečenke po 100 din. Na Češkem jo lahko. Tudi cene oblačil se bodo zdele našim očem vajenih števil, kar neverjetno nizke, saj so moške hlače veljale tam okoli 100 dinarjev, ženske obleke le nekaj več, v razprodajnem izloženem oknu pa je bilo moč videti celo hlače za vsa 20 dinarjev. In cena nafte? Na črpalkah velja 7 kron, odvisno od menjave, pomeni to 20 do 30 din, takole pod roko pa jo je bojda moč dobiti celo za slabih 5 dinarjev.

Toda vrnimo se rajš h kolesarjenju in športu. Skoraj vsi zaposleni v Bohuminu delajo v tamkajšnji železarni, vsaka večja tovarna pa da veliko na svoj ugled. In tega si pridobivajo preko športa. Pod okriljem ta-

Imejejev „masters“ je v družbi s škodami in moskviči pomenil svojevrsno atrakcijo.

Med gradnjo tovarne je bil ves čas zraven in tako z vsem na tekočem. Ko je tovarna začela delati, je bilo dva meseca nič koliko problemov. Zgodilo se je, da je moral Stanko ostati na delu 36 ur, in ko je odšel domov počivati, so ga že klicali nazaj, še preden je utegnil pod tuš. Stanje se je po dveh mesecih normaliziralo, delo pa je bilo še vedno zelo odgovorno. Bogovčič je nadzoroval vzdrževanje in proizvodnjo. Vse je bilo namreč avtomatizirano, zato je oboje lahko zmogel en sam človek. Za Stanko so bila to leta, ko se je izredno veliko naučil, in tudi leta velike odgovornosti.

Medtem so si pridobili precej prijateljev. Stanko je rad hodil na lov in na rallyje, s sosedi in znanci pa na vesele družinske piknike, ki jih imajo tam zelo v čisljih. Žena je goste večkrat prijetno presenetila z našimi specialitetami, ki jih je sama pripravila in za katere je objavljala recepte v lokalnem časopisu. Zadnji dve leti in pol je bila polno zaposlena doma, saj se je družina medtem pomnožila za dva člana, za dvojčka Andreo in Roberta.

Po petih letih so se vsi skupaj namenili na obisk v domovino. Takrat je Marija sklenila, da ne pójde več nazaj. Mož je odšel sam v ZDA, vendar le toliko, da je uredil vse za povratek. Tako sta Bogovčiča z družino začela novo življenje po naše. Marija je spet zaposlena kot delavka v samoborski steklarni Kristal, mož Stanko pa je trenutno voznik avtobusa pri Integralovem tozdu Brebus v Brežicah. Otroka obiskuje tretji razred osnovne šole v Bregani. Za šolanje na Hrvaškem sta se Bogovčičeva enako kot mnogi drugi starši iz tega obmejnega kraja odločila zato, ker je do Bregane 15 minut hoda, do Velike Doline pa tri četrt ure. Drugi razlog je nadaljnje šolanje v Zagrebu. Zveze z Zagrebom so zelo dobre, veliko boljše kot z Brežicami, razen tega imajo Brežice zelo malo šolskih usmeritev za bodoče poklice.

Andreo in Roberta mama še posebej uči slovensko, zadnje čase pa tudi angleško. Do angleščine sta dobila veselje letos, odkar sta bila z mamo na obisku v Ameriki, v krajih, kjer sta preživela prva leta svojega otroštva.

JOŽICA TEPPEY

Pri starih Novomeščanih

PRVA ČOKOLADA PRI TRIDESETIH

Junija 1891, ko so Dolenjske novice pisale, „da se gradnja nove ceste mimo stare čez kapiteljski hrib pómika končanju in bode jako lepa,“ in so v istem časopisu graščaki iz Struge iskali pridno kuharico, otopka graščina pa valpta, je bila v skromni bajti v vasi Podgora pri Straži rojena Marija Novak. Hišica z dvema njivama ni mogla rediti devet otrok, zato je oče delal v bližnji „ciglarni“. Nekega dne je tam tudi umrl, ko pa je smrt vzela številni družini še mamo, so morali otroci od hiše.

Marija Novak, ki junija letos praznuje 93. rojstni dan, se še natanko spominja groze, ki so jo tedaj doživljali otroci brez staršev. „Morali smo se razpršiti od hiše kot vrane. Meni je bilo 16 let, najmlajši sestrici pa

dobro leto. Njo je vzela stara mama, ko pa je tudi ona umrla in se je stari ata drugič poročil, sestrici ni bilo več živeti pri tisti hiši: sedem let stara je šla z doma.

Jaz sem služila pri več gospodarjih. Najprej v domači vasi, nato sem bila pet let pri Dularjevih v Jurki vasi, od tam sem šla k Smrekarju na Preproče. Brat je bil v Ameriki in je že kupil karto, da bi mi jo poslal, pa je bil odhod izseljencev ustavljen. Služit sem šla k Dularjevim v Vavto vas, kjer so imeli mlin in žago, tam pa sem se poročila. Mož je bil pri Dularjevih v mlinu.

Leta 1924 sem rodila hčerko, potem smo šli vsi trije v Belo krajino za kruhom. Tamkajšnji premožni Zurc je imel pri Stranski vasi mlin, ki ga je moj mož vodil deset let. Hranila sva vsak krajcar, tako da sva še leta 1933 postavila skromno hišico v vasi Potok pri Srebrničah. Mož je spet delal v mlinu, jaz pa sem bila taberharica. Bili so že trije otroci. Ko so bili večji, nama je bilo v največje veselje, da sva najstarejšega sina in hčerko lahko pošiljala v mesto v meščansko šolo. Hčerka jo je končala, zatem še trgovsko, sin pa je kar iz šole šel v partizane. Danes živi kot podpolkovnik v Ljubljani. Hčerka je v Zagrebu, mlajši sin pa ima v Novem mestu lepo hišo in pri njem sva z možem več let živela lepo, da bolje nisva mogla. Pred letom dni sem postala betežna in sem domače lepo prosila naj me dajo v dom.“

Ko je Novakova, najstarejša oskrbovanka v novomeškem Domu starejših, obiskovala prečensko osnovno šolo, so imeli črne tablice in neke vrste svinčnike, ki pa so bili trdi ko kamen in sploh nič podobni takim, kot jih poznamo danes.

„V šoli smo bili vsi bos, slabo oblečeni. Eno samo kijkljo sem imela, hranili pa smo se doma z mlekom, žganci, rep, fižolom. Lačni nismo bili, dobrot pa tudi nismo poznali. Veste, kako smo prali? Mila sploh ni

bilo. Bukov papir smo žgali, da se je naredil pepel. Tega smo razpihali po cunjah, jih s kropom polivali, nato pa zunaj obešali na srobotko.

Ko sem bila že skoro 30 let stara in sem služila pri jurkovskih Dularjih, ki so bili bogatini, so mi hčerke dale čokolado. Je nisem poznala. Prav premišljala sem, ali naj bi dala košček črne in neznane snovi v usta. Da se ne bi zamerila, sem to naredila...“

Še ko smo bili doma in je še mama živela, smo svetili s trskami. Pomivala je zvečer, ker čez dan ni bilo časa. Oče je nacepil trske, eden od otrok pa je gorečo trsko držal pri škafu, da je mama videla pomivati. Petrolejško

smo imeli le v hiši. Danes bi rekli soba, kjer smo vsi spali. Samo dve postelji sta bili. Na eni oči in mama, na drugi otrok, kolikor se jih je moglo zbasati nanjo, ostali so bili na klopi ob peči ali na peči. Kaj je žimnica, nisem vedela dolgo let. Šele pri Dularjevih sem jo videla. Vsi po kmetih so spali na vreči, v katero smo natlačili narezana stebila ovsu. V blazine pa smo dajali pleve od ovsu. Moram reči, da se je kljub temu spal kot v nebesih. Pa tako ni bilo samo pri nas, kjer je bila številna družina in revščina, povsod na deželi, tudi pri bogatih kmetih, je bilo tako.“

Neverjeten spomin Novakove mame ni kljub častiljivim letom prav nič okrnjen. Morala je biti dobrovoljne narave, ker se rada smeji, ampak tudi solze jo nehote oblijejo ob spominih na tisto najhujše, kar lahko doleti otroke: če ostanejo brez staršev in morajo po svetu.

Zanimivo je, kako primerja današnje in takratne razmere otrok. „Nisem imela čevljev in ne več kot eno samo kijkljo. Že moji otroci so hodili v šolo obuti in čisti, danes pa imajo punce po dvajset oblek, pa jim še ni dovolj. Pa ne da bi se jezila nad današnjimi razvajenci, samo dopovedala bi rada, da s plah ne vedo, kako jim gre dobro.“

Novakova je bila do 50. leta starosti zdrava kot dlan, pa tudi še potlej se ni pritoževala. Z dajji odpuvedujejc v glavnem noge, sicer pa se rada pogovarja in bere. Dolenjski list pozna do potankosti. Tudi v razmeram v domu je zadovoljna. „Prijazni so, hrana je dobra, skrbijo za nas, družbo imam, ampak doma nisem. V velikr uteho so mi pogostni obiski sinove družine. Vseh 9. let je minilo kot blisk. Še tu se mi zdi, da je komaj pobralo sneg, že so odvele šmarnice in bodo spet vsak čas trgali.“

RIA BAČEF

PORAZ DOMOBANCEV V TREBNJEM

Pred kratkim smo v Prilogi objavili odlomek iz knjige Lada Ambrožiča—Novljanca „Petnajsta divizija“. Govoril je o drugem partizanskem napadu na Žužemberk. Po zmagi v tem kraju so partizani nadaljevali s serijo uspehov na Dolenjskem. Odlomek iz Novljanove knjige, ki ga objavljamo danes, govori o uspešnem napadu na domobranksko postojanko v Trebnjem, kjer je spet prišla do izraza partizanska artilerija.

Ko je bilo z žužemberško posadko opravljeno, so se poveljniki partizanskih enot ozrli za novimi nalogami. Toda sovražnik je tedaj že izpranal Trebnje in Mirno peč. Izgledalo je, da mu je za sedaj dovolj bojev in da se ne namerava še nadalje izpostavljati razjarjenim partizanskim brigadam. Morda pod pritiskom zahtev slovenskih domobrancev ali želeč popravit slab vtis, ki so ga zapustili zaradi težkega poraza v Žužemberku, so Nemci le zbrali nove čete iz sestave 14. in 19. SS policijskega polka, iz 14. čete tankovskih lovcev s Štajerske, tri posebne skupine in dve četi slovenskih domobrancev. Začeli so iz zased napadati partizane in aktiviste. To je bila nova taktika, ki jo je narekovala stiska zaradi pomanjkanja vojske.

Praden je sovražna vojska prišla v bližino Žužemberka, sta Gubčeva in 10. brigada („Ljubljanska“) razurili vse utrdbe v Žužemberku. Ker pa so zaradi sovražne taktike bile enote 15. divizije nekoliko presenečene in niso poznale sovražnikovih namer, so se v noči na 6. maj 1944 vse brigade 15. divizije umaknile čez most pri Dvoru na desni breg Krke. Tedaj so na bojišču nastale čudne razmere. Niti partizanski štabi niti nemško poveljstvo niso, kot je bilo videti, imeli ideje, kako nadaljevati akcijo. Potem pa se je štab korpusa odločil, da bo z manevrom 15. divizije in delom enot 18. divizije skozi Muljavo z zahoda prišel za hrbet sovražnim četam med Trebnjem in Žužemberkom in jih na ta način prisilil k umiku. Ko je sovražnik začutil premike 15. divizije, je zapustil področje, kjer je bil in se umaknil čez mejo in v Novo mesto. Njegovo bivanje v gozdovih ni imelo več nobenega pomena. Petnajsta divizija je 10. maja že bila na severni strani dolenske komunikacije in je nadzorovala področje do meje. Na Trebnjem se je naselila Gubčeva brigada. Štab korpusa pa je dve brigadi 18. divizije pramnil k Novemu mestu in Dolenjskim Toplicam, medtem ko se je ena brigada te divizije pomaknila k Ribnici in Velikim Laščam. Petnajsta divizija je nadzorovala vse področje od Grosupljega do Novega mesta ter do nemške meje in je s tem izničila vse uspehe nemške aprilske operacije.

Toda Nemci še niso vrgli puške v koruzo. Za 12. maj so načrtovali dve kar močni akciji. Ena je bila usmerjena proti Trebnjemu, druga proti Gorjancem in Dolenjskim Toplicam. Namen teh akcij je bil podpora ponovni zasedbi Trebnjega in Mirne peči. Operacije so v glavnem potekale 18. maja iz Novega mesta in Gubčeva brigada se je morala s srditim bojem otepati številnih sovražnih kolon, ki so prihajale nadno z vseh strani. Zvečer se je morala prebiti čez cesto in železnico na Ajdovec in je imela občutne izgube.

Ko so Nemci pregnali Gubčevo brigado čez dolensko železnico, so začeli v Trebnje dovažati

ti črta, ki naj bi ustanovile postojanko. Trebnje, kot etapna postojanka v rokah sovražnika, bi lahko kaj kmalu pomagalo pri vzpostavitvi popolnega nadzorstva nad cesto in železnico Ljubljana—Novo mesto. To bi bila velika izguba za osvobodilno gibanje na Dolenjskem.

V trebanjski postojanki je bilo 13. maja najprej 205 mož, ki so bili povečini domobranci. Po nekaterih izpremembah in premestitvah je končno 15. maja ostalo v Trebnjem 207 vojakov, ki so bili pod poveljstvom nemškega stotnika Lindnerja. V sestavi posadke je bila celotna 33. četa slovenskih domobrancev in še deli nekaterih drugih domobrantskih čet. Posadka ni imela ne topov ne težkih minometov. Bila je radijsko povezana z Novim mestom. Njena osnovna naloga je bila, da se na hitro utrdi, preden bi partizani z artilerijo udarili po njej. Zato bi morale biti utrdbe zgrajene tako, da bi vzdržale artilerijski ogenj. Slovenski domobranci so zelo hiteli. Do 15. maja so zgradili 22 utrdb poljskega tipa, postojanko pa so obdali z bodečo žico.

Reakcija 7. korpusa na ustanovitev dveh novih postojank ob dolenski železnici je bila hitra in odločna. Korpus je odločil, da je treba trebanjsko postojanko nujno uničiti. Nalogo je prejela 15. divizija, medtem ko sta bili dve brigadi 18. divizije postavljeni tako, da sta varovali novomeško smer. Postojanka v Mirni peči, ki so jo sovražniki tudi hoteli utrjevati, je bila vezna postojanka med trebanjsko in novomeško. Dolenjskemu odredu je štab korpusa ukazal, naj ubrani ljubljansko smer. Dodelili so mu en bataljon Cankarjeve brigade. Da ne bi preveč oslabil Cankarjeve brigade, ki ji je 15. divizija naložila nalogo neposrednega napada na Trebnje, so ji pridellili en bataljon 12. brigade. Gubčevi so naložili nalogo varovati mirnopoško smer. Dvanajsta pa naj bi se postavila tako, da bi zavarovala severno smer.

Cankarjeva brigada je imela skupaj z bataljonom 12. brigade pred Trebnjem 750 borcev in bork. Njena orožja so bila: 6 težkih minometov, gorska havbica 75 mm, poljski top 75 mm, protitankovski top, 6 težkih mitraljezov, 20 puškomitraljezov, 7 lahkih minometov, 4 protitankovske puške in 12 brzostrelk.

Cankarjeva je uspela doseči nad posadko Trebnjega 3-kratno premoč v borcih. Ni bilo dvoma, da Cankarjeva ne bi obvladovala posadke. Upala je, da jo bo popolnoma uničila.

Komaj so se slovenski domobranci v spremstvu ne preveč močne nemške skupine prikazali v Trebnjem in začeli vihteti krampe in lopate, že je Cankarjeva brigada 13. maja zvečer od vseh strani krenila v napad. Šlo je za to, da bi sovražnika pregnali že kar prvo noč, ko se še ni mogel prav utrditi. Ker niso imeli nobenih podatkov o trebanjski posadki, so napredovali proti kraju in strelci, da bi napadli kar iz pohoda. Šele po polnoči je Cankarjeva napadla. Uspeha ni bilo in

brigada se je umaknila. To noč partizani niso uporabili artilerije.

Trebanjska posadka je ves dan 14. maja delala utrdbe. Vse je bilo na okopih. Cankarjeva je 14. maja zvečer ponovila napad. Tokrat je imela že boljše podatke. Toda do jutra 15. maja ni bilo uspeha. Kot opravičilo za neuspeh je navedla, da je prepoznala dobila povelje za akcijo, da so se bataljoni, ki jim razmere v postojanki niso bile znane, premikali prepočasi in neodločno in da je megla onemogočila topniško podporo. V noči na 16. maj je brigada izvedla že tretji napad. Aktivirala je brigado baterijo in izstrelila 20 granat. Toda tudi tokrat ni bilo uspeha. Brigada je imela 13 ranjenih in se je zjutraj umaknila na izhodišča. Svoj neuspeh je pojasnjevala s tem, da je v postojanki že 400 sovražnih vojakov. Cankarjeva brigada nikakor ni mogla razviti vse svoje bojne zmogljivosti. Posadka se je seveda potrudila in je dan in noč utrjevala postojanko. Zaradi mednih napadov Cankarjeve brigade je sodila, da se bo sama vedno bolj krepila, medtem ko bodo napadi partizanov vedno slabši.

Štab korpusa je sprevidel, da na tak način ne bo uspeha. Spoznal je, da Cankarjeva brigada v resnici nima dovolj časa in da je glavni vzrok za neuspeh slaba organizacija napada in nezadostna podpora artilerije. Odločil se je, da bo odpravil te slabosti in omogočil zavetje Trebnjega. V ta namen je dal na voljo Cankarjevi brigadi skoraj dva dni za pripravo. Nadalje je ukazal 1. slovenski artilerijski brigadi (1. SAB), naj pripravi skupino topov in jo dodeli Cankarjevi. V tej skupini so bili: 2 poljska topa 75 mm, havbica 100 mm, gorska havbica 75 mm in protitankovski top. Zanimivo je, da v začetku napada na Trebnje štab korpusa sploh ni predvidel izdatnejše topniške podpore Cankarjevi brigadi, misleč da bo lahko sama strla odpor. Zato je 1. SAB imela vse topove že skrite v skrivališčih okoli Starega loga. V 24 urah je bilo treba brigadi dodeljene topove skupaj z municijo pripeljati na ognjene položaje. Cele kolone voz so prevažale to orožje in strelivo. Artileristi so v rekordnem času izpeljali težko nalogo.

Sestavili so dve artilerijski skupini. Ena je bila določena za posredno podporo pehote. Verjetno je bila v tej skupini tudi celotna baterija Cankarjeve brigade. Vsi topovi so pravočasno prispeli na odrejena mesta. Opravili so poveljniško izvidovanje in pravočasno določili elemente za posredno streljanje na cilje. Sposobnost 1. slovenske artilerijske brigade za hiter poseg na bojišču je bila s tem potrjena. Bila je izredna!

Že ves dan 16. maja so partizanski minometi ovirali utrjevanje Trebnjega. Ogenj iz topov in minometov je bil vedno hujši in preciznejši. Zvečer ob določenem času so bataljoni po artilerijski pripravi krenili v napad in imeli v noči na

17. maj velike uspehe. Toda obramba se je še držala, čeprav je bila v obupnem položaju. Posadka seveda podnevi 17. maja ni smela zapustiti položajev in se umakniti iz Trebnjega, ker bi jo bili skoraj gotovo popolnoma uničili.

Po kratkem odmoru 17. maja zjutraj je Cankarjeva ponovno krenila v boj. Tokrat je bil položaj popolnoma drugačen. Začel se je dnevni boj in kakor vemo, je tedaj uporaba artilerije učinkovitejša in lažja, kajti cilji so tako rekoč postavljeni pred oči napadalca. Pri neposredni podpori pehote so imeli pomembno vlogo topovi. Rušili so bunker za bunkerjem in partizani so jih nato osvojili. Posadka Trebnjega je v obupu klicala na pomoč Novo mesto, toda kakega posebnega odziva ni bilo. Tudi mirnopoška posadka se ni upala na pomoč. Zato je poveljnik trebanjske posadke poslal skupino 30 domobrancev v Novo mesto, da pregleda razmere in zahteva pomoč. Upal je, da se bo skupina prebila v mesto že kmalu popoldne nato pa bi nemške in domobrantske čete že do večera prišle v Trebnje. Domobranci so se res srečno prebili do Mirne peči, naprej pa so poslali le glasnika. Toda Novo mesto ni ukrepalo. Trebanjska posadka je bila prepuščena sama sebi. Do mraka se je srdito upirala partizanom, nato pa se je pripravila na pobeg. Imela je izredno srečo. Bataljon Cankarjeve brigade, ki je branil južno, najvažnejšo smer iz Trebnjega proti Vrhtrebnjemu, se je namreč zaradi napačne vesti o prodiranju tankov iz Žužemberka umaknil in skozi to vrzel se je izmuznila domobrantska posadka. Večino orožja in materiala je pustila v postojanki. Tako se je zmagovito končal tudi boj za Trebnje. Tudi tukaj ni bila dosežena popolna zmaga, vendar je bil uspeh podoben kot v Žužemberku.

Dne 18. maja 1944 ob 5.45 je prispela v Novo mesto zelo izdelana posadka Trebnjega. Dve domobrantski četi, 33. in novoformirana 55., sta v Trebnjem izgubili ves inventar. Domobrantski vojniki so ostali brez plaščev, torbic, odevi in druge opreme. Celotno denar za izplačevanje desetdnevnih plač so pustili v Trebnjem, ker je blagajnik padel. Resili so se tako rekoč goli. Slovenski domobranci so opravičevali poraz v Trebnjem s tem, da so bili brez težkega orožja in brez radijske postaje. O domobrantskih izgubah nimamo zanesljivih podatkov, partizanski pa so pretirani. Partizanska poročila trdijo, da je padlo 65 domobrancev in da je bilo ranjenih 135. Po dosedanjih znanih podatkih lahko zanesljivo trdimo, da je padlo več kot 16 domobrancev in bilo ranjenih več kot 20.

Brigada je v Trebnjem zaplenila: 4 mitraljeze, puškomitraljez, 4 lahke minomete, 48 pušk in še drugo. Partizani so uničili avto in tank PZKW 2. Cankarjeva brigada je imela 2 mrtva in 29 ranjenih. Na zavarovanjih je padlo 7 partizanov, 7 je bilo ranjenih. Te izgube so imele večinoma brigade 18. divizije in zavarovanih blizu Novega mesta. To kaže, da se je 18. divizija spopadala s sovražnimi četami, ki so se premikale med Mirno pečjo in Novim mestom. Skupne izgube 7. korpusa in trebanjski operaciji je bilo torej 9 mrtvih in 36 ranjenih.

18. maja so Nemci v Novem mestu vendarle sestavili močno bojno skupino. Okrepili so jo s 4 tanki in 4 oklepnimi avtomobili. S seboj so vzeli tudi 14 kamionov in 10 osebnih avtomobilov. Zakaj so se podali na nevarno pot proti Trebnjemu, ni znano. Verjetno so hoteli reševati opremo domobrantske posadke. Prodrli so do Sv. Ane in se spopadli z enotami 18. divizije in 2. bataljona Gubčeve brigade v zavarovanih. Ta bojna skupina je imela težke izgube in se je od Sv. Ane vrnila v Novo mesto.

Za trebanjsko operacijo je bilo zopet značilno, da so partizani potrošili veliko topovskega streliva. Za minomete 81 mm so porabili 800 min, za topove in havbice pa več kot 600 granat. Ponovil se je primer iz Žužemberka. Zopet so se preveč izpraznila skladišča streliva. Pripomniti je treba, da vse več artilerijskega streliva ni eksplodiralo. Kaže, da je bilo slabo vskladščeno. Največkrat niso delovali vžigalniki, ker so bili preveč razmočeni.

Temu se smejejo drugod

HUGO WIENER: NENAVADEN DOPUST

Robinson, Wronsky in jaz smo se zmenili, da bomo enotedenski dopust preživeli skupaj s svojimi ženami v Kitzbuehlu. V prospektu, ki smo ga dobili v potovalni agenciji, je pisalo: višinski sprehodi, mirne sobe, družinske cene. Vse je bilo res tako. Naše sobe so bile v šestem nadstropju, dvigalo ni obratovalo, torej smo imeli možnosti za višinske sprehode. Sobe so bile mirne — nismo slišali, da bi kdaj kričale. Tudi cene so bile družinske, samo da so pripadale družini šaha Reza Pahlavija. Toda kaj hočemo, saj smo vendar nameravali ostati samo 1 teden!

Že prvi večer smo pri večerji spoznali zelo prijetno starejšo gospo — gospo Lohmann, vdovo po oficirju. Dopust je preživljala skupaj s svojim sinom Štefanom, ki je bil star približno dvanajst let in dobro vzgojen. „Očarljiv deček“, je rekla moja žena, ko se je ta oddaljil od mize.

Mati je zaljubljeno gledala za njim. „Na žalost otrok, ki mi povzroča veliko skrbi,“ je zavzdihnila. „Boln je.“

Prestrašili smo se. „Boln?“ je začudeno vprašala mla Robinson. „Videti je zdrav kot riba!“

„Organsko res ni boln“, je pojasnila gospa Lohmann. Štefan trpi za kleptomanijo. Ne pripovedujem tega rada, vendar pa vas moram opozoriti, da boste bolj pazljivi. Krade samo stvari brez vrednosti. Če vam bo kaj zmanjkalo, ne javite tega hotelski direkciji. Vse stvari vam bom vrnila. Poglejte no tja!“ Štefan je ravnokar zmaknil s sosednje mize pepelnik.

Ko smo se čez nekaj časa vrnili v svoje sobe, je moja žena pogrešala šminko, jaz pa kuli. Robinson naju je prišel vprašati, če sva po pomoti vzela njegove cigarete in ženin vžigalnik, Wronsky pa je telefoniral, da pogreša njegova žena rokavico, on pa žepni koledarček. Seveda smo vedeli, kdo je vzel vse te stvari.

Naslednje jutro nas je gospa Lohmann čakala pri zajtrku. Pomirjevalno nam je pokimala. Štefana je poslala na sprehod, nato pa nam je vsem vrnila pogrešane stvari: šminko, kuli, cigarete, vžigalnik, rokavico in žepni koledarček. Gospa Lohmann je imela pri sebi veliko torbo, iz katere je vlekla stvari in jih vračala hotelskim gostom. Ustavljala se je pri mizah in delila pogrešane stvari.

„Fant mi ne gre iz glave,“ je rekla Vera Wronsky, ko smo pili kavo. „Kaj vendar misli, da dela takšne neumnosti?“ „Verjetno nič,“ je menil Wronsky. „morda se tega sploh ne zaveda.“

„Seveda se tega ne zaveda,“ se je vmešala moja žena, kleptomanija je vendar bolezensko nagnjenje h kraji.“

„Zame je to preprosto nerazumljivo,“ je mrmral Wronsky. „Pa je vendar popolnoma preprosto,“ mu je

poskušal razložiti Robinson, „to je pač sla, kot je seks sla.“ „Sedaj pa to še manj razume,“ je zaničljivo in hkrati prepričljivo rekla Vera Wronsky. Tedaj se je Wronsky obrnil k meni in me vprašal: „Kaj meni ti o tej boleznici? Ti moraš kaj vedeti o tem.“ „Zakaj neki?“ sem zmeden vprašal. Ali je cikal na moje zgodbe?

Zvečer sem šel nekoliko prej v restavracijo. S Štefanom sva sama sedela za mizo. Sklenil sem narediti poskus. Želel sem vedeti, če Štefan res krade samo reči brez vrednosti. Na videz brezbrožno sem položil na mizo svojo ročno uro švicarske izdelave, 24-kratno zlato, „shock — in waterproof“. Nato sem vstal, kot da iščem svojo ženo. Iz sosednje sobe sem opazoval fanta. Ta je previdno pogledal na desno, na levo in pohitel iz jedilnice. Stekel sem k mizi — ura je bila tu. Zato pa smo po naši skupni večerji z gospo Lohmann in Štefanom pogrešali: moja žena razglednico, jaz skatlico vžigalic, Wronsky star zobotrebec, ki ga je v obup svoje žene vedno nosil pri sebi, Vera Wronsky majhno vzorčno stekleničko parfuma, Robinson pisarniško sponko, ki jo je uporabljal za čiščenje ušes, in Mela Robinson tableto proti glavobolu. Vse to pa smo naslednje jutro dobili zopet nazaj.

Prišel je zadnji dan našega dopusta. Hotel nam je pripravil poslovljno večerjo. Ker pa smo vsi trije pari proslavljali v teh dneh 15. obletnico poroke, smo se obdarili. Meni je žena podarila velik zlatnik, predelani sponko za denar. Oddolžil sem se ji z uro z briljanti. Robinson je dobil prstan s safirjem, Mela smaragdno zapestnico. Wronsky je dobil zlate zapestne gumbce. Vera pa antično verižico z enakim obeskom. Med obilno večerjo smo si veselo nazdravljali in praznili

kozarce. Bili smo že precej okajeni, ko je začel orkester igrati znane melodije. Večer je postajal vse bolj prijeten.

Nenadoma sem zagledal Štefana, ki je sam sedel pri mizi. Stopil sem k njemu, položil svoj zlatnik na mizo in opazil, da ga je Štefan poželjevo pogledal. Za trenutek sem se obrnil proč. Ko sem pogledal nazaj na mizo, ni bilo več zlatnika. Torej je Štefan le kradel tudi vredne stvari! Takoj sem to spoznanje nesel na nos ženi in prijateljem. Ker so bili tudi oni precej okajeni in razigrani, so položili svoja darila na mizo in čez sekundo ali dve jih že ni bilo več tam. Vse skupaj nas je močno zabavalo. To je bil najbolj vesel večer, kar smo jih doživeli v hotelu. Predvsem nas je zabavalo to, ker je Štefan mislil, da ne vemo, da je on pokradel naše stvari. Veselo smo plesali in brili norce iz Štefana. Ko pa je bil ples pri kraju, je počasi zginilo tudi dobro razpoloženje. Zginila sta tudi gospa Lohmann, Štefan in z njima nakit.

Naslednje jutro smo se s hudimi glavoboli poslovili. Gospo Lohmann in Štefana smo ponovno videli šele čez mnogo let. Na žalost samo na televiziji, v oddaji „DOSJE XY nerešen“. Pokazali so njuni sliki in napovedovalec je komentiral: „Iščemo 42-letno Ludmilo Blaschek, z drugim imenom Schlabeck ali Lohmann, in 40-letnega Adolfa Hubala, z drugim imenom Bubala ali Lohmann. Hubal je pritlikavec. Sleparski par se trenutno nahaja v Avstriji. Morda bomo v naslednji oddaji že kaj več slišali o njiju.“

Ostali smo budni. Nikesar nismo slišali o njiju. Nikoli nismo slišali nič več o njiju.

(Iz nemščine prevedla
ZDENKA AVSEC)

obzorja

iz izložbe

prebrali smo

palimpsesti

V zbirki Nova slovenska knjiga, ki jo ureja Janez Mušič, je Mladinska knjiga izdala novo pesniško zbirko slovenskega pesnika, esejista in prevajalca Nika Grafenauerja „Palimpsesti“.

Gre za več kot 30 pesmi, razdeljenih v štiri cikle, ki jih zaključuje daljša elegija „Crngrob“. Pesmi so nastajale od srede sedemdesetih let naprej, skupni naslov pa imajo po ciklu, ki ga je Grafenauer objavil leta 1978 v Problemih.

Nika GRAFENAUER

palimpsesti

Ze zgolj površen pogled na zunanjo obliko v zbirki natisnjenih pesmi pokaže, da se v „Palimpsestih“ Grafenauer odmiha od sonetne forme, ki jo je v sodobni obliki zvesto gojil, saj imajo sonetno obliko (dve štirivrstični in dve trivrstični kitici) le pesmi prvih dveh ciklov, v ostalih dveh pa ta oblikovna značilnost izgine. Še naprej pa ostaja Grafenauer tvorec tiste pesniške govorice, ki počiva na temeljih samosvoje poetike in je zato težko prodrati vanjo na način, kot smo običajno javni brati poezijo.

Ce bi ključ do pesmi poiskali v naslovu zbirke, se težja dojemljivost teh pesmi pokaže kot njihova hotena značilnost. Palimpsesti so namreč stare pergamentne listine, na katerih so v srednjem veku zaradi pomanjkanja pisnih podlag in tudi iz ideoloških razlogov odstranjevali prvotne zapise (zvečine dela znamenitih klasičnih grških in rimskih pisateljev) in na izbrisani pergament vpisovali nova besedila. S sodobnimi postopki je mogoče staro besedilo oživiti in ga skozi vrhni zapis ponovno prebrati.

Grafenauerjeve pesmi torej lahko jemljemo kot takšno dejanje (poezijo), ki briše staro in preko zabrisanega vpisuje no-

vo, kot dvojnost enega in enost dvojnega, vse-enost.

V obsežnem zapisu „V nič razcveteni čas“, ki je natisnjen na koncu zbirke, Tine Hribar podaja svoje videnje in razumevanje Grafenauerjeve poezije. Zapis je vsekakor vredno prebrati, čeprav ostaja branje Palimpsestov nekaj drugega, kot je branje Hribarjeve nadgradnje Grafenauerjevih pesmi.

M. MARKELJ

umiranje na obroke

Neki evropski mislec je zapisal, da se je več naučil o francoski zgodovini iz Balzacovih romanov kot iz zgodovinskih knjig, s čimer je naredil lep poklon literaturi kot pristnejšemu sporočilu o minulih dogodkih od tako imenovane nepristranske in objektivne zgodovine. Ta domislek se človeku kar sam prebudi v spominu, ko poskuša najti odgovor, zakaj je nedolgo tega izdala knjiga Igorja Torkarja „Umiranje na obroke“ doživela tolikšen odmev, pa naj bodo to pohvale, graje, presenečenja, osuplost, zgražanje ali prikrito klicanje po ukrepanju. Knjiga je spregovorila in osvetlila nekaj, o čemer zgodovina ni povedala nič ali vsaj ne zadosti. Spregovorila pa je tako, kot govori literatura — človeško prepričljivo, osebno, boleče.

Torkar v romanu „Umiranje na obroke“ (težo izdaje te knjige so si razdelile tri založbe: Cankarjeva, Pomurska in za-

drobcev v njem je sposojenih pri drugih, resnično bivajočih ljudeh, njegova tragična usoda pa je usoda tistih Slovencev, ki so preživeli strahote nacističnih lagerjev, partizanili v slovenskih gozdovih in nato šli še skozi pekel stalinističnih sodnih procesov in skozi muke nezasuženega zapora, kar vse jih je osebno strelilo. Gre za žrtve tako imenovanih dachauskih procesov, na katerih so z montiranimi postopki obsodili na smrt in dolge zaporne kazni več slovenskih predvojnih revolucionarjev. Žrtve procesov so sicer amnestirali in potem rehabilitirali, a ne tako, kot bi si preživeli želeli. Grenkoba, ki izvira iz izgubljene vere in zrušenega brezmejnega zaupanja v pravičnost revolucije, se vleče skozi vso pripoved, hkrati z njo pa je čutiti še ne odrešen strah.

Za Torkarjevo pripoved je značilna večplastnost, ki se kaže v izmenjavanju dokumentov, pisateljevih premišljevanj in literarne pripovedi. Avtor potrjuje literarno fabulo z dokumenti, dokumentom pa daje človeško težo z literarno fabulo, čez oboje pa se vzpenja kot premišljujoči, vprašujoči in obsojajoči posameznik.

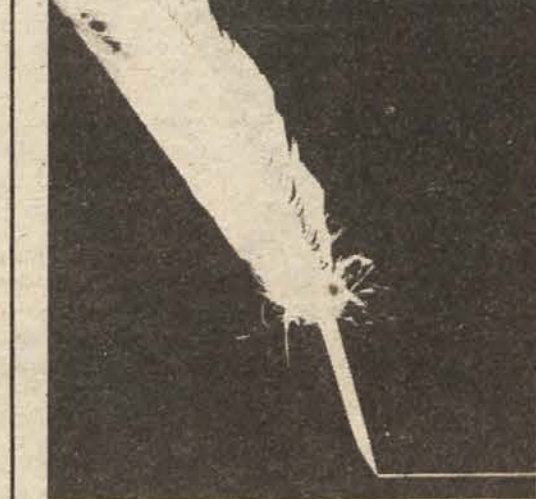
O veliki literarni vrednosti Torkarjevega „Umiranja na obroke“ je mogoče dvomiti, o pomenu te knjige za odkritejši in pogumnejši pogled v nekatere strani naše zgodovine pa ne.

M. MARKELJ

ponovno zaratustra

Pred desetimi leti smo Slovenci dobili prvi prevod slovitiga dela „Tako je govoril Zaratustra“ nemškega filozofa Friedricha Nietzscheja, zdaj pa takratna založnica Slovenska matica pošilja med bralce popravljeni in ponovno pregledani prevod tega temeljnega dela zahodnoevropske misli. Knjige že lep čas ni bilo mogoče dobiti v redni prodaji, zanimanje zanjo pa je bilo precejšnje, kar je tudi razumljivo, saj je Nietzsche eden tistih filozofov, brez katerega ni mogoče razumeti naše dobe. Zaratustra pa tisto njegovo besedilo, v katerem je na izjemen način izrekel svoje misli o nadčloveku. Tudi tokratni prevod je opravil znani slovenski prevajalec Janko Moder, pri težavnem delu pa mu je z nasveti kot strokovni svetovalec pomagal Ivan Urbančič, ki je za to izdajo napisal tudi novo obsežno spremno besedo.

Da gre res za dokaj spremenjen prevod, priča že sam na-

Josipa Vidmarja „Slovensko pismo“ v založbi Tržaškega tiska iz Trsta in Drave iz Celovca ni na novo napisano delo, marveč je izbor že objavljenih avtorjevih razmišljanj in polemik, ki zajema več kot polstoletno obdobje in ki obravnava predvsem slovensko narodno vprašanje oz. slovenstvo. To je področje, na katerem se Vidmar potrjuje tudi kot markantna, premočrtna politična osebnost, četudi pripoveduje o sebi, da je bil „po svojem okusu in zavesti že zelo zgodaj tipičen apolitičen razumnik svojega časa“.

Vidmarjeva velika ljubezen je literatura, ki jo stavlja visoko nad vse drugo, zlasti dnevno

slov knjige, ki se tokrat glasi „Tako je govoril Zaratustra“ (prej je prevajalec uporabil besedo „dejal“), nato pa je v samem besedilu opaziti poleg številnih drugih sprememb tudi jasnejše izražene Nietzschejev pojem volje do moči, ko prevajalec namesto izrazov „rad imeti“ in „želiti“ uporablja raje „ljubiti“ in „hoteti“ ipd. Ker je to Nietzschejevo delo hkrati filozofski in literarni tekst, se je prevajalec znašel pred zares težko nalogo, kako ohraniti natančnost in dorečenost filozofije ob bogastvu in večplastnosti leposlovne besede. V odločitvah se je Janko Moder nekaj naslanjal na strokovne pripombe Ivana Urbančiča, nekaj tudi na mnenja, ki jih je slišal v številnih pogovorih po objavi prvega prevoda.

friedrich nietzsche

„Mislim, da je ta drugi prevod zrelejši od prvega,“ je povedal Moder na predstavitvi knjige v Slovenski matici. „Nekatere stvari sicer še niso dorečene, ker je Nietzsche tak mojster besede in se tako poigrava z njo. Dalo bi se še kaj narediti in izboljšati. Zaratustra je tako bogato besedilo, da lahko prenese vsaj deset slovenskih prevodov.“

Ta čas smo lahko zadovoljni, da imamo vsaj tega na voljo, kar gre nedvomno pripisati primerni odločitvi založnice, ki naš knjižni trg bogati z najpomembnejšimi svetovnimi in domačimi filozofskimi deli v svoji zbirki „Filozofska knjižnica“.

M. MARKELJ

še dvakrat kondor

Od zadnjic smo dolžni opozoriti še na dve knjigi, ki sta, označeni s kondorjem, izšli pri Mladinski knjigi.

Arthur Rimbaud velja za enega najbolj izvirnih pesnikov novejših francoskih književnosti, četudi je za življenja (1854—1891) izdal samo eno zbirko, pesniški muzi pa je dokončno obrnil hrbet še ne star dvajset let, do smrti pa se je nato kot trgovec, raziskovalec in potepuh klatil po stari in črni celini. Na Slovenskem smo doslej

premogli le nekaj priložnostnih objav njegovih pesmi, zato s „Pijanim čolnom“, kakor je pravajalec (in pisec spremne besede) B. Mozetič naslovil dokaj zajetno knjigo, močno kasno plačujemo dolg do tega velikega imena ne zgolj francoske, ampak svetovne književnosti sploh. Glede na težavne razmere, v kakršnih danes nastajajo slovenske knjige, bi lahko rekli, da omenjeni dolg poravnavamo z obrestmi, saj v Rimbaudovi knjigi najdemo domala vse, kar je vrednega nastalo pod peresom tega pesnika. Uvodoma je na voljo izbor pesmi, s katerimi si je pod vplivom parnasovcev utiral pot v svet literature, pred nekakšnim težiščem knjige, to je prevod Rimbaudove zbirke „Obdobje v peklu“, najdemo več verlainovskih pesmi in šansonov, „Obdobju...“ sledijo „Iluminacije“, pesmi v prozi, ki so nastale po vzoru Baudelaireovih, dodanih pa je tudi nekaj proznih odlomkov in dvoje Rimbaudovih pisem, iz katerih je razvidno pesnikovo umevanje poezije.

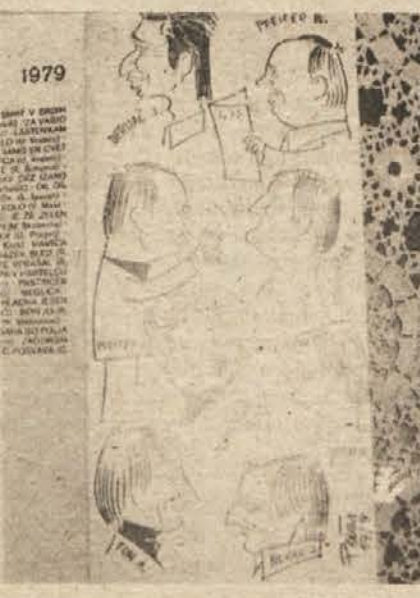
Rabindranath Tagore je pri nas najbrž najbolj znan indijski književnik, kar si kot nobelo-

vec kajpak tudi zasluži. „Sadhana ali pot k popolnosti“ je že druga njegova knjiga v zbirki Kondor, po izboru pesmi se zdaj srečujemo s filozofskimi esejmi, ki podajajo Tagorejevo pojmovanje sveta, človeka, razlagajo njegovo „pot k popolnosti“, ta pa je v spoznavanju lastne duše, velikega načela enotnosti, ki je v vsakem človeku. Izhodišče za tovrstno Tagorejevo filozofsko premišljanje so hinduizem, budizem pa tudi krščanstvo, z esejmi o zavesti duše, vprašanjih zla ali jaza, o uresničevanju v ljubezni, dejanju, lepoti ali neskončnem pa je skušal zahodnemu človeku dati „priložnost, da pride v stik s starodavnim duhom Indije, kakor se je razodeval v naših svetih besedilih in kakor se je uveljavljal v življenju vse do danes“. Zadnji esej je poslovenil A. Capuder, preostale V. Ošlak, ki je prispeval tudi spremno besedo, izčrpna pojasnila sanskrtskih izrazov pa so delo Vlaste Pacheiner—Kalandar.

več kot ljubezen do petja

Te dni je bilo težko najti kateregakoli od članov okteta Boštanjski fantje. Med delavnikom so na svojem delu od-

Dobove do Ljubljane, zvečer ponavadi na vaji v Lisci. Pred kratkim so bili na video snemanju v ljubljanski televizijski hiši, spored za slavnostni koncert ob 20-letnici delovanja pa so začeli piliti že pred leti.

Ljubiteljski zbor — pa takšno prizadevanje za kakovost? Nesporni poznavalec našega zbornega petja prof. Stane Jurgec je po posavski pevski reviji v Krškem jedrnat zapisal: „Najboljša predstavitev! Zbor razpolaga z lepim, predvsem pa izdelanim pevskim aparatom. Gotovo najbolj čista vokalna tehnika na celotni reviji. Tenorji so v višinah pravilno — fabretno izšolani. Zelo dober solist! Zbor zasluži oceno — odlično!“ Kar trije klicaji torej in navdse laskava ocena, ki ne gre zlahka s peresa glasbenim strokovnjakom po naših revijah.

Fantje so začeli skromno pred dvajsetimi leti. Iz vseh pljuč zapeta pesem na vasi „Na Backi“, vaje ob razglašenem klavirju, prve proslave. Kakovostni vzpon so začeli pred nekako desetimi leti, ko so pridobili za mentorstvo prof. Egona Kuneja iz Celja. Z vestnostjo zdravnika jim je predpisal sistematične vaje z dihalno in glasovno tehniko, vokalizacijo, skratka celo vrsto sestavin, ki tolikokrat mahkajo pri pravilnem in lepem zborovskem zvoku. Prof. Kunej jim je ob petnajsetnici zapisal: „Glasba pomaga uglasti rod, ki hoče biti urejen in srečen, in pesem je tu kot luč, ki

razsvetljuje našo pot naprej in navzgor.“

Tehničnim vajam in preponskemu dihanju pri prof. Justinu Kovačiču za posamezne pevce v Celju je sledil zahtevnejši spored. Kar 80 naslovov sodobnih umetnih pesmi, zlahtnih priredb narodnih pesmi in renesančnih skladb se ne bi sramoval noben poklicni sestav. Šest je med njimi po notah Slavka Mihelčiča, ki vedno rad pride mednje.

Hvalevredno je, da fantje ne ostajajo zgolj v mejah svojega sestava. Prvi tenor in umetniški vodja Jože Pfeifer vodi hkrati še mešani pevski zbor v „Lisci“. Tudi drugi pevci okteta sodelujejo še v drugih zborih, bodisi v Lisci ali Jutranjki.

Boštanjčani redno prinašajo našo pesem med naše delavce na začasnem delu v Zvezni republiki Nemčiji. Lani so bili navdse prisrčno sprejeti pri društvu Triglav v Essnu, to pomlad pa še pri Dravi v Augsburgu. Nikdar ob takih priložnostih ob kratkem obisku konec tedna, ko je bilo treba prevaliti še nekaj stotin kilometrov vožnje po cestah, niso tam nastopili le z enim koncertom. Sledili so najmanj trije in tudi štirje, po uradnem delu je kajpak bilo treba zdržati še daljši, neuradni, kjer so držali „štimungo“, seveda s pesmijo. Ob ponedeljkih pa je bilo treba doma spet na delo.

Zadnja leta so ustalili sedanjí sestav: vodja in prvi tenor vseh dvajset let inž. Jože Pfeifer, prvi tenor inž. Jože Der-

nač, druga tenorista Mirko Špan in Bogdan Pfeifer, baritona Jože Novak in Franc Pernovšek (predsednik in neutrudni organizator) ter basa Marjan Pernovšek in Alojz Fon. Pevski osmerek je občutljiv sestav. Če umanjka le en pevec, zbor ne more delati, kaj šele nastopati. Z vztrajnim in marljivim delom so se prebili v vrh okteto na Slovenskem z občutno muzikalno izvedbo, jasno izgovarjavo v vsaki pesmi navdse bogatega in pestrega programa. Med številnimi zbori in pevci v naši deželi so posrečeno združili ljubezen do petja s strokovnim delom izkušnega mentorja prof. Kuneja iz Celja, ki je boštanjskim pevcom kot oče. Če mu je kdaj huda bolezen preprečila, da bi ga žena pripeljala na vaje v Boštanj, so fantje prihitali do minute natančno v Celje. Kadar je bilo posebno hudo in je bil profesor na bolniški postelji v bolnišnici, se je bolniška soba spremenila v dvoranico, ki je bila vedno pretesna, da bi lahko sprejela vse naključne poslušalce. Kunejeva posebnost so prav po športno napete kondicijske vaje ob daljših praznikih. Pred dvema letoma so bili v portoroškem hotelu. Ker so Boštanjčane hotelski delavci nagovarjali, naj vendar ne pojo le zase na vajah, temveč tudi med gosti, so jih že po prvih taktih imeli vse polno okrog sebe. Tuji so sicer priznali, da ne vedo, o čem pojejo, pribili pa so, da je rajsko lepo!

A. ŽELEZNIK

Švedskem, kjer je imela že veliko prijateljev, pa tudi jezik ji je bolj gladko tekkel.

Kot se vse v življenju rado po svoje obrne, se je tudi tu zgodilo ravno obratno. Snežna je že nekaj let v domovini, Rasto pa je še vedno na Švedskem in morda bo tam tudi ostal, prav tako kot njuni starši, ki so si medtem na Švedskem postavili hišo. Kaj je pravzaprav pripravilo Snežno do tega usodnega koraka? „Ljubezen,” odgovori Snežna čisto preprosto. To ni bila tista patetična ljubezen do domovine, jezika, kulture, slovenskih lepot, ki jo tako pogosto opevajo naši izseljenci. Snežna se je zaljubila v fanta iz Vavte vasi, se z njim poročila in pustila Švedsko, da bi si ob zeleni Krki ustvarila nov dom. Sedaj šest mesecev stari sin Tomaž je potrdil to ljubezen.

Zamenjati deželo pa ni kar tako. To je občutila tudi Snežna. Na Švedskem je opravila srednjo šolo za bolniške strežnice in potem še dopisne računalniške tečaje, vmes pa delala tu in tam. Tukaj njej in njenemu možu Mitju dajé kruh Novoles. Snežna dela v računalniškem centru in čisto razumljivo je, da je imela na začetku težave. „Bili so nekateri izrazi, ki jih sploh nisem razumela. V mojem jezikovnem znanju so bile vrzeli, ki so se drugim zdele čisto nerazumljive. Tako je na začetku prišlo do zapletov in do tragikomičnih situacij, ki smo jih z dobro voljo in naklonjenostjo sodelavcev le rešili.”

Snežna ima nekaj delovnih izkušenj tudi iz Švedske, zato se ne more izogniti primerjanju med delovnimi navadami tu in tam. Pravi, da imajo na Švedskem, kar se dela tiče, bolj resen odnos. Saj ne, da bi bolj garali kot tukaj, vendar čutijo večjo odgovornost, to pa se potem pozna tudi pri rezultatih, kvaliteti in predvsem pri zupanju. Ta zavest sedaj počasi prihaja tudi k nam, vendar zelo počasi.

Kot mlada slovenska izseljenka pa ima Snežna tudi grenke izkušnje z našimi uradnimi predstavništvi v tujini, ki se nam tukaj zdijo čisto nerazumljive. Za nas je morda normalno, da smo Slovenci dvojezični, saj se drugih jugoslovanskih jezikov učimo v šoli, pa tudi pritiski drugih medijev so tako močni, da so nam nekako stalno v ušesih. Snežna pa se teh jezikov ni mogla naučiti, saj z njimi ni imela nikakršnega stika. Zato njeno razočaranje ni bilo majhno, ko je ugotovila, da je na naših konzulatih ne samo ne razumejo ali nočejo razumeti, ko je hotela po slovensko urejati formalnosti v zvezi s povratkom v domovino, ampak so nekateri očitno kazali odklonilen odnos do stikov v slovenskem jeziku ter užaljenost, da jugoslovanska dekle ne zna „jugoslovansčine”. To so pripombe na stvari z zornega kota, s katerega mi stvari ponavadi ne vidimo, je pa nujno, da tako kritiko upoštevamo, da se ne bodo zadeve v bodoče po nepotrebem zapletale ali celo zaostrovale. Rešitev je včasih preprosta: prave ljudi na pravo mesto!

TONE JAKŠE

OBRAZI

SNEŽNA SE JE VRNILA

Pri Bukovčevih v Vavti vasi žaga neutrudno poje in reže v mehki odpadni les. Čeprav se je pravkar začelo poletje, se že pripravljajo na naslednjo zimo, da bo do takrat kurjava varno spravljena in dovolj suha. Dobri gospodarji so, ni kaj. Moj prihod komaj kaj zmoti ritem njihovega dela, saj se že večeri, sonce se je že povesilo za bližnji straški hrib, zato se mudi. Kljub temu mi le uspe iztrgati iz delovne verige par pridnih rok. S Snežno—Marijo, Bukovčevo „ta mlado”, izkoristiva odidh za pogovor o njenem izseljenstvu. Malce nanaveden pogovor, saj si pod slovenskimi izseljenci, zlasti pa še tistimi, ki so se zopet vrnili v domovino, predstavljamo starejše upokojece, umirjene ljudi, Snežna—Marija pa je simpatično in živahno dekle triindvajsetih let, kljub temu pa je skoraj polovico svojega življenja preživela v tujini. Devet let ji je bilo, ko so si njeni starši našli delo v južni Švedski in se preselili tja z njo in leto starejšim bratom Rastom.

Slovenske družbe, razen svojih staršev, v kraju Gnosjoe, kjer so živeli, otroka nista imela. Do večjih središč, kjer so se Slovenci zbirali v svojih društvih, je bilo daleč, tako je morala zadostovati tista slovenska vzgoja, ki sta jo dobila doma in kar sta otroka pridobila na letnih dopustih v Sloveniji. Za vsakdanji pogovor je to še kar zadostovalo, pri šolanju ali zaposlitvi pa bi že nastale težave, kajti švedski jezik in švedsko okolje sta jima postajala vedno bližja. Kljub temu je Rasto še vedno govoril, da je Slovenec in da bi se vrnil v domovino in tu ostal, Snežni pa je bilo dokaj vseeno, celo raje bi morda ostala na

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

SLAMA IN IVAN STA SE POSLOVILA OD STREH

Mojstri, kakršen je bil Ivan Plut z Vrtače pri Semiču, so danes redko posejani, zagotovo pa je, da je Ivan še edini te stroke v semiškem koncu. Skoraj 50 let svojega življenja je namreč namenil pokrivanju streh s slamo.

Ivan je postal krovca iz nuje. Streha stare domače hiše je pokazala rebra, in ker ni bilo pri roki nikogar drugega, jo je moral pač sam pokrpati, čeprav ni tega dela do takrat še nikoli opravljal. Zanimivo je, da ga je podučil, kako se temu delu streže, oče, ki prej prav tako nikoli ni plezal po strehah. A delo je bilo dobro opravljeno, saj je streha držala kar 45 let, in ko je imel Ivan že pripravljeno slamo, da jo znova prekrije, se je hčerka odločila, da staro hišo poruši in prav na tistem mestu zgradi novo. Tako je za nešteti drugi strehami, ki jih je pokrtil v petih desetletjih, „padla” še tista, na kateri je spoznal, da bi s krovskimi deli pravzaprav lahko služil kruh.

Okrog leta 1930 je bilo, velika kriza, 20-letni Ivan, ki bi rad delal, ni mogel dobiti zaposlitve. Da bi živel samo od kmetovanja, ni bilo moč misliti, saj je bila kraška zemlja okrog Semiča preskopa. Zato se je pridružil dvema krovčema iz sosednje vasi. Ker je imel voljo, se je v pičlih desetih dneh naučil dela ter začel na svoje. Kmalu si je pridobil sloves, saj so ga ljudje poznali kot dobrega, natančnega krovca. Tudi po pet ponudb je imel na dan, ob nedeljah pa si ni upal na trg v Semič, saj ga niso oblegali le domačini, ampak tudi ljudje iz črnomaljskega konca. Res, da je bilo krovcev takrat še veliko, a kaj, ko je imela vsaka kmetija po štiri, pet slamatih streh.

Na delo je odhajal po mlatvi, torej avgusta, in se vlekel po strehah do pozne jeseni, včasih pa je moral bežati pred snežinkami. Kmetje so imeli takrat še dovolj slame, ržene in pšenične. „Ržena je bila za v kap in po slemenu, pšenična pa za ostali del strehe. Če je bila streha obrnjena k soncu, je brez popravila vzdržala tudi 40 let, v hladu za desetletje manj,” pravi Ivan.

Plut priznava, da je čisto na novo pokrtil le nekaj streh, v glavnem pa jih je popravil. A tudi za popravilo je morala zrasti slama na veliko njivah. Če bi jo kmetje hranili več let, bi jim jo miši zgrizle, zato so jo morali takrat, ko so se odločili za prekrivanje, kupiti od sosedov. Zgodilo se je, da je je tudi zmanjkalo in znova so morali na lov za slamo.

Slama je morala biti zvezana v snopih, ki so tehtali tudi po 15 kilogramov, in čista. Krovca, ki razen domačih ni potreboval pomoči drugih delavcev, je zavpil s strehe, če pomagati niso bili dovolj urni: „Preklo, trtico, snop pšeničen, barilček tripoličen!” To je pomenilo, da potrebuje leskovo palico, na katero je položil slamo ter jo povezal s trtico, torej vrbovo palico. Seveda se pri tem ni branil pijače iz barilčka. Edino orodje, ki ga je potreboval, sta bila narezana deska, s katero je udaril slamo, da se je poravnala, in kol, s katerim je pritisnil slamo, da ni odpadla.

Po dva, tri dni je krpal eno streho, in če je bil predeleč od doma, je prespal kar pri delodajalcih: slame, ki mu je služila za posteljo, je imel dovolj. Ivan se je lotil tudi postavljanja ostrešij. Takrat so mu priskočili na pomoč še po trije tesarji. V primerjavi z današnjimi časi je bilo v začetku to delo zelo naporno, saj so tesali na roke.

Čeprav je bila v tridesetih letih kriza, ljudje pod raztrganimi strehami niso mogli živeti. Krovca so poklicali, a ko je bilo delo opravljeno, se je večkrat izkazalo, da za plačilo ne bo denarja. Ivan je bil pripravljen počakati, mnogokrat pa je namesto denarja prinesel domov mernik koruze ali pšenice. Že okoli leta 1935 so začeli ljudje nadomeščati slamo z opeko. Slamo je bilo že takrat vse težje dobiti, kajti začeli so sejati italijansko pšenico, ki ni bila primerna za strehe. Premehka je bila in v nekaj letih je zgnila. A tudi tisti, ki so ostali zvesti prejšnji vrsti pšenice, so morali počakati s prekrivanjem, če je bilo leto deževno, saj je žito padlo na tla, bilke niso bile ravne in zato ne primerne za strehō.

Danes je v redkih lesenih, belo pleskanih, s slamo kritih belokranjskih hišicah veliko nostalgije za nekdanjimi, čeprav za takrat živeče ljudi težkimi časi. A Ivan te nostalgije ne čuti. Zanj so bili časi, ko se je plazil po strehah, preveč težki, da bi jih danes objokoval. In ko so se slamatna pokrivala hiš, v katere je vložil toliko truda, začela poslavljati, mu ni bilo žal. Nasprotno, vesel je bil, ker je videl, da bo končno kmalu konec tudi njegovega trpljenja.

Zgodilo se je, da je letel s hrbtom navzdol, ko so se zlomile letve, pa se je zadnji hip ujel z nogami za tiste, ki so ostale cele. Nešteto krat si je ob polomljenih letvah postrgal kožo z nog, tako da ves teden ni mogel na delo. To je bila zanj največja nesreča, saj takrat ni bilo zasluzka. Danes ga na te nesreče spominjajo noge, ki mu ne služijo več, kot bi morale. „A če bi imel zdrave noge, bi še pokrival, saj pri šestinsedemdesetih še nisem tako star,” se nasmehne Ivan.

Pet let je že od tega, kar Ivan ni imel v rokah slame, palic, kola, deske. Zadnjo streho je pokrtil na Jančarjevi hišici v Kašči pri Semiču (na fotografiji). Rad se postavi z njo. Bo čez desetletja tudi tu slamo zamenjala opeka? Plut je namreč izučil le enega krovca, ki pa tega dela ne opravlja, vsi njegovi stanovski kolegi pa so že pomrli, zadnji letošnji pomlad.

M. BEZEK

GABRIJELA BREGAR iz Ribnice, Gallusovo nabrežje 2, je tokratna nagradjenka. Zanj smo pripravili zanimivo in napeto zgodovinsko branje. Pripravljena je tudi že knjižna nagrada za prihodnji teden. Rešitev današnje male nagradne križanke pošljite na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, Novo mesto, s pripisom: KRIŽANKA. Morda bo sreča tokrat izžrebala vašo pravično rešitev.

Človek od obupa ne sme umreti, iz njega mora črpati moč za življenje.

A. MORAVIA

Pogum je narejen iz strahu.

O. FALLACI

Na dnu lepote leži nekaj nečloveškega.

A. CAMUS

Kulturno življenje je dolgočasno brez pohujšanj.

T. KERMAUNER

NAGRADNA KRIŽANKA — NAGRADNA KRIŽANKA

DL	SAH. FIGURA	MAKE-DON. GO-ROVJE	KACA VELIKANKA	TEGEN-SKA TRI-BUNA	DL	NAE-LEK-TREN DELEC	DOM. M. IME	PRITLI-KAV KONJ	RIZEVO ZDANJE
ELEKTR. MOR. RI-BA					POD-STRESNI-CA/BRA-ZIL.M.				
NAD-ZORNIK									
NADAV				SUMER. BO-GINJA PLO-DNOSTI/POVRSINA					
PLOD KAKA-VOVCA/KATIRAN						VPITJE/KRMA			
								SNOV ZA GASENJE	DL
									POLMER
DL	ZGOSCE-NI VOD. HLAPI NA NEBU	GRELNO TELO/NASA P. (LEPA)		IVOREC NO-VIH BESED/ZIVELI (ITALI)					
AVAR									
MOSTIČ									
PLEZAL NI PRIPOMOČEK									
PREBIVALEC ANKARANA									
GL. M. EGIPTA									

Po kopnem vse do Avstralije

Čez nekaj milijonov let bosta Etiopija in Kalifornija otoka — Sueški prekop ne bo potreben, saj bo Sredozemsko morje le zaliv Indijskega oceana

Na geografski točki, kjer so se alpski smučarji letos potegovali za sarajevske olimpijske medalje, bodo morda nekoč svoje umetnije izvajali smučarji na vodi, če bo še kakšen tlačil to našo ljubo zemljo.

Morje bo počasi, centimeter za centimetrom, prekrilo južni del Balkanskega polotoka, Jahorina bo nekaj časa otok, nato pa se bodo tudi nad njim zgrinili valovi.

Podobne spremembe se v zelo oddaljeni prihodnosti obetajo tudi drugim delom Zemljinega kopnega. Sredozemlje bo s pomočjo zelo širokega Rdečega morja spojeno z Indijskim oceanom. Sueški prekop bo potopljen, nepotreben in pozabljen. Enaka usoda čaka Panamski prekop, ožina z istim imenom bo namreč pod morjem. Dela za tedanje Lessepse pa ne bo zmanjkalo. Če bodo ladje še plule, če bo še veljalo reklo „navigare necesse est“, bodo morali ljudje prebiti Antilsko ožino med Severno in Južno Ameriko. Turisti bodo lahko obiskali otoko po imenu Kalifornija, Etiopija in Uganda. Tisti, ki bodo bolj zaupali trdim tlem pod nogami, se bodo po kopnem odpravili od Anglije preko Evrope in Azije, Sibirije, Kamčatke, Japonske, Filipinov,

ška postopka, oba sta sadre vesoljskih raziskovanj. Prvi „meter“ je umetni satelit „Lageos“, ki so ga izstrelili leta 1976. V premeru ima samo 60 cm. Njegova edina naloga je, da odbije nazaj na Zemljo kratke, vendar zelo intenzivne impulze laserskih žarkov, s katerimi ga obstreljujejo z zemeljskih postaj. Nadvse natančne ure merijo čas, ki ga žarek potrebuje za pot do satelita in nazaj. Razlika časov v daljšem obdobju kaže na pomikanje zemeljskih kopnin.

Druga tehnologija merjenja uporablja vesoljske objekte, ki so npr. primerljivo večji od drobcenega „Lageosa“. Pri tako imenovani radiointerferometriji uporabljajo dve radioteleskopski anteni, ki sta postavljeni na dve zelo oddaljeni točki zemeljske oble. Anteni simultano sprejemata ritmične radijske valove, ki jih oddajajo kvazarji globoko v vesolju. Drobna razlika v času sprejema teh valov pomaga določiti točno oddaljenost med antenama. Meritve tečejo leta in leta.

Računalniško obdelani podatki obeh metod so dali pričakovano, vendar kljub temu presenetljivo sliko premikanja plošč, iz katerih je sestavljen Zemljina skorja. Na mestih, kjer te plošče rinejo ena v drugo ali pa ena pod drugo, se zemeljsko kopno guba (lep primer je Himalaja), oddaljevanje kon-

tinentalnih plošč pa pušča za sabo neznanske morske globine.

Ta dogajanja so znana že precej časa. Najdbe okamenelih školjk in ostankov drugih morskih živali na planinskih vrhovih so znanstvenike pripeljale do misli, da najbž ne gre samo za posledice orjaških, vendar še vedno samo lokalnih geoloških katastrof, ampak za premike in spremembe kontinentalnih razmerij.

Prvo zaokroženo teorijo o gibanju celin je leta 1910 objavil nemški meteorolog Alfred Wegener. Velike zasluge pri proučevanju potovanja celin ima tudi hrvaški geofizik Andrija Mohorovičić. V globini nekaj deset kilometrov je s pomočjo potresnih valov zaznal sloj (danes mu pravijo Moho, kar pomeni Mohorovičićeva diskontinuiteta), ki ločuje pretežno iz silicija in aluminija zgrajene celine od tistega dela Zemljine sredice, ki je zgrajen iz niklja in železa.

Najnovejša meritve so znova potrdile Wegenerjevo teorijo o potovanju kontinentov. Pred 300 milijoni let, ko se je Zemlja ohladila, je bil en sam kontinent — Pangea, ki se je kasneje razdelil na severni in južni del.

Današnji zemljevidi so torej samo prikaz trenutnega stanja nenehno se premikajočega kopnega. Zemlja ne glede na človeška prizadevanja ne pozna dokončnih in vekomaj veljavnih zemljevidov.

Lemurji, sramežljivi in nikomur nevarni

Rešitev vrste

Uspeh je presegal vsa pričakovanja. Pred nekaj več kot dvajsetimi leti jih je bilo samo deset, danes jih je že več kot 600. Gre za lemure, ki so v svoji domovini počasi, vendar zanesljivo izumirale, rešitev pa so našli v središču za primat v ameriški zvezni državi Severni Carolina. Znanstveniki univerze Duke pazljivo spremljajo ta nenavadni in izjemni proces prilagajanja teh živali drugačni klimi. Uprava središča si želi, da bi lemure v doglednem času spet naselili v njihovi domovini, v kateri so obsojeni na smrt zaradi širjenja poljedelstva, lesne industrije in neumljenega sekanja gozdov, kjer so živele te male, sramežljive in nikomur nevarne živalce.

Luna vpliva na delnice

Znanost je potrdila ljudsko verovanje v skrivnostne moči mesečine — Plima tudi v človeškem telesu?

Potem ko so objavili rezultate najnovejših statističnih raziskovanj, ameriški policisti s posebno pozornostjo spremljajo lunine mene. Statistika je namreč dokazala, da se ob polni luni število oboroženih ropov, posilstev in drugih podobnih zločinov zelo poveča. V poročilu newyorških mestnih oblasti pa med drugim piše, da ob polni luni zelo naraste število podtaknjenih požarov, samomorov pa je za polovico več kot v časih, ko Zemljin naravni satelit kaže manj ali nič obličja.

Luna že od nekdaj velja za glavnega krivca najrazličnejših bolezni in motenj v človeškem obnašanju. Ljudsko vero je danes potrdila tudi znanost. Američani so dokazali, da polna luna poveča količino hormonov in encimov v človeškem telesu, ob mesečini srce hitreje utriplje, krvni pritisk je povečan, presnavljanje v organizmu poteka hitreje. Vse te spremembe vplivajo na porast primerov čirov na želodcu ter srčnih in epileptičnih napadov. Ljudsko verovanje v volkodlake si danes nekateri razlagajo z epileptiki; ki da dobijo v času mesečine posebno močne napade.

Ugleden ameriški farmakolog trdi, da so ob polni luni v večji nevarnosti tudi narkomani. Vbrizgavajo si večje doze mamil, neredko si ob mesečini napravijo mešanico kokaina in heroina, po kateri pelje bližnjica na oni svet oziroma dva metra pod zemljo.

So pa tudi druge, nehoromske razlage vpliva meseca in njegovih sprememb na ljudi. Po eni od njih je za vse kriva magnetna interakcija med lunjo in minerali v človeškem telesu. Iz drugih, nič manj učenih krogov je slišati trditve, da luna, ki je s soncem neposredna povzročiteljica plim v morjih in oceanih, vpliva tudi na človeško telo, predvsem zato, ker je pretežno sestavljeno iz vode.

Zanimiva je trditev, da se da vpliv luninih sprememb zaznati tudi na tako resnih krajih, kot so borze. Kanadski finančni svetovalec, ki mu verjame pol gospodarstvenikov te velike in bogate države, je na primer čisto resno zapisal, da ob polni luni delnice na borzi redno padajo, ob mladi luni pa naraščajo.

(Vir: Stampa)

Ostro oko in mirna roka

BELA KRAJINA — Maja in junija je na strelskih belokranjskih lovskih družin Smuk, Loka in Sinji vrh potekalo tekmovanje belokranjske strelske lige, tekmovanje, ki se je razvilo iz nekdanje tekme v lovski kombinaciji. Letos se je tekmovanja udeležilo osem tričlanskih ekip od desetih belokranjskih lovskih družin. Tekmovanje pa je potekalo ekipno in posamično, in sicer na 25 glinastih golobov in 10 strelcov v tarčo srnjaka.

Ekipno je prvo mesto v lovski kombinaciji zasedla ekipa lovske družine Loka, drugi so bili lovci iz Adlešičev in tretji iz Grada. V streljanju na glinaste golobe je bil ekipni vrstni red enak kot v lovski kombinaciji, v streljanju v tarčo srnjaka pa so imeli najbolj ostro oko in mirno roko lovci iz LD Adlešič, 2. je bila ekipa Črnomelj, 3. pa Dragatuša.

Med posamezniki je v lovski kombinaciji zmagal Martin Željko (LD Adlešič), 2. je bil Anton Weiss (LD Loka), 3. mesto pa si delita Zvone Hutar (LD Črnomelj) in Janez Brajkovec (LD Loka). V streljanju na glinaste golobe je bil najboljši Anton Weiss, drugi je bil Anton Željko in tretji Jure Rudman (vsi LD Loka). Zvone Hutar je zmagal v streljanju v tarčo srnjaka, 2. in 3. pa sta bila člana LD Adlešiči Anton in Martin Željko.

BOJAN VALENCIČ

DOMAČE TRNJE

- Ko poslušam nekatere govorilke, imam občutek, da bi naše gospodarstvo lahko na veliko izvažalo — klamfe.
- V Sloveniji košarka ne bi zašla v takšno krizo, če bi košarkarji kot precizno zadevali koš — kot kadrovske referenti in stanodajalci.

MARJAN BRADAC

143

Janez Tratina

Črtice in povesti iz narodovega življenja

REVNA NEVESTA BOGATA ŽENA

Začel sem zidati. To veste, kako stanovali so zidali nekdanji Dolenjci, ali pred kakimi dvajsetimi leti se je to predručilo na bolje. Kdor je zidal novo hišo ali predelaval staro, je prašal izvedenega mojstra. Tudi jaz sem ga. Po njegovem svetu in načrtu sem si hotel postaviti domovanje suho in naredno, da ne bo prostora nikjer preveč ne premalo; na enem koncu hišo in kamrico, da greje obena ena peč, na drugem koncu tudi tako, večjo izbo s kamrico; tu bi spala moja sinova, pod streho pa lično kamrico za dekleta, pa tudi zato, ker dajejo take gornjice z dvema okencema neko posebno lepoto hiši.

Cez dve leti sem dozidal in tako sva se preselila in začela točiti v svoji krčmi; tudi sem prikupil sčasoma nekaj polja, da imam zdaj, hvala bogu, kar sem tako vroče želel, svojo kmetijo, s katere me nihče ne more pregnati, dokler bom plačeval poštno svoje davke.

Zdaj pa bomo povedal še eno. Slišal sem večkrat besedo: „Revna nevesta, bogata žena“, pa nisem vedel, kaj da pravzaprav pomeni. Zdaj vem iz svoje skušnjave: ta beseda pomeni mojo pridno Rezo. Ker sva že tako v besedah, bom pa dal tudi jaz za en polič, da bova trčila na vaše in njeno zdravje.

Tonček gre po vino — ko ga prinese, pripoveduje dalje — vidi se, da je to kaj zgovoren mož.

„Nisem pozabil omeniti, kako zvesto in lepo mi je gospodinjila Reza. Zdaj bom pa pokazal to s števili, saj imam kredo v miznici. Ne bom računal nič tiste

koristi, tistih dobičkov, ki so mi došli od nje kot dobre kmetice in dobre krčmarice. Računal bom samo tiste prasce, katere je spitala zgolj za prodaj; kar smo poklali doma, ne pride čisto nič v račun. V teh krajih je dosti gospodinj, slovečih, da znajo odrediti tako lepo debele prasce in ob tako kratkem času, ali tako prebrisana za to reč kakor moja Reza. Je pa v celi fari samo še ena in nič več — saj jo poznate, stara Murnovka iz Bršlina, katero so abotni sosedje zato razglasili za coprnico. Bog sam si ga vedi, od kod je jemala toliko pomij, plevela, krompirja, kakor ga potrebuje ta požrešna žival, dokler ne naredi kaj mašti in mesa! Pošteno, vem, da je šlo vse, ali kako, to mi je velika uganka, katero znata uganiti, kakor sem rekel, samo Reza in bršlinska Murnovka. Več kakor trideset praščev sva prodala — naj bo le trideset — drug k drugemu je prišel vsak čez štirideset forintov, pa računajmo le štirideset. To dela, pazite, dela tisoč dve sto goldinarjev vse čistega dohodka, ki ga je prinesla Reza v mojo hišo. Sam ne vem, kako bi bil zdeloval brez nje. V rodovini sem imel večkrat bolnike — osleparili so me v trgovini, prevarili me prijatelji, dosti so mi odnesli pivci, in vendar stojim, hvala bodi milostivemu Bogu, še zmerom trdno, brez dolga in zraven tudi še kak goldinar v mošnji. Vse to se imam zahvaliti svoji skrbni, bogoslužni ženi. Tisoč dve sto goldinarjev je lepa dota, če ne štejem nič drugega kakor skupiček za prasce.“

Tonček odpre vrata in zakliče: „Pojdi noter, Reza! Revna nevesta, bogata žena! Pilo se bo na zdravje gospodovo in na tvoje zdravje“ — ko pride Reza in trknemo nekolikrat — „in na najino ljubezen, da jo nama ohrani Bog do smrti, kakor jo je ohranil do

zdaj. Bog te živi! Gospod, Bog živi tudi vas!“ — Trknemo. — „Zbogom! Vreme se je razvedrilo, zdaj grem na polje.“

Huda žeja me prižene s Kačje riti v doljno krčmo. Od konca sem sedel za mizo sam in se pogovarjal z bolehnim gospodinjjo. Kmalu prikreva v hišo postaren možiček, čigar zapečeni, lepo okrogli obraz je kazal, da se mu ne godi na svetu nobena sila. Krčmarica ga pozdravi kot starega znanca in ga vpraša, od kod pride.

„Šel sem obiskat bratranca, ki je priženjen v raški fari. Ga že nisem videl več ko deset let, pa sem dejal, naj grem, da ga pred smrtjo še enkrat vidim, saj imam čas.“

Krčmarica pravi nato: „Aha, saj res, kajne, Kleščar, da ste izročili gospodarstvo sinu?“

„Dal sem mu ga, dal, prismođi, naj se ga naučije, jaz sem te sladkosti sit.“

„Oče, to je greh, da pravite sinu prismođa. Takega je treba iskati daleč okrog in človek bi ga še težko našel. Le pomislite; bil je komaj štiri leta na Hrvaškem, pa je prinesel nazaj tisoč šest sto goldinarjev.“

Kleščar se zakrohota: „Avša, ali možiš hčer, da tako previšuješ? Zdaj ima vsaka nevesta najmanj tisoč goldinarjev dote, kadar se pa šteje, je je komaj tri sto, kvečjemu se dodaja povrhu kak pacek — to je bogme drag pacek — za sedem sto goldinarjev!“

Tri podobe Zemljinega obličja: razdvajanje Pangee, današnja podoba in eden od bodočih zemljevidov.

Indokine in Sundske ožine vse do Avstralije, Nove Zelandije in Tasmanije.

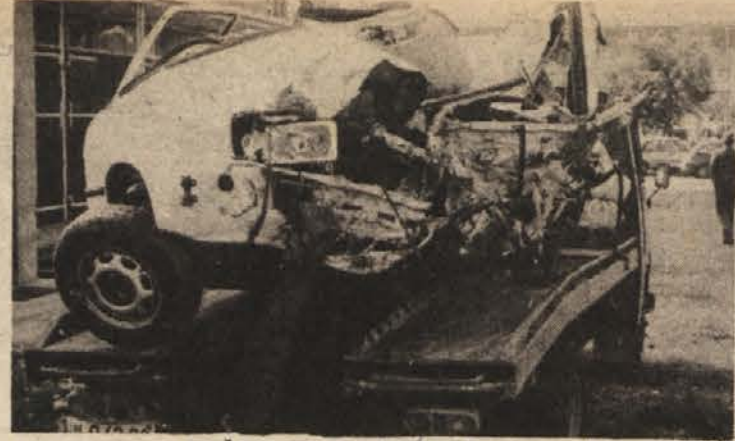
Ne gre za nikakršno znanstveno fantastiko, omenjena in še druga predvidevanja sprememb Zemljine površine so sad najnovejših znanstvenih raziskav, ki jih je pred nekaj dnevi sporočil javnosti David Smith, direktor Geodinamičnega programa ameriške vse-mirske agencije NASA. V programu sodelujejo znanstveniki iz 25 držav.

Smith je novinarjem med drugim povedal, da se na primer Atlantski ocean vsako leto razširi za 2 centimetra, Havaji potujejo proti zahodu s hitrostjo 5 centimetrov na leto, Avstralija potuje proti Japonski.

Natančno merjenje premikanja kopnega omogočata dva tehnolo-

dežurni poročajo

SOVRAŽNIKI UMETNOSTI — V noči na 18. junij so neznan nepridravilci pred galerijo v Trebnjem pravnili skulpturo. Za vandali poizvedujejo. GROZIL S SEKIRO — V soboto, 23. junija, so trebanjski miličniki pridržali do izvezitve Franca Čeha z Grma. Možak je zmerjal ženo in sina in jima grozil s sekuro. Moral se bo zagovarjati pred sodnikom za prekrške. OB MOTORNO ŽAGO — V noči na 21. junij je neznan storilec ukradel motorno žago, last Janeza Bajuka z Radovice. Bajuk je na škodi za 9.600 din. VELETATVINA KOKOŠI — V noči na 18. junij je neznan storilec iz kokošnjaka Jožefa Šterka iz Kočevja pri Črnomlju ukradel 29 kokoši. Lastnica je na škodi za 15.000 din. OBISK V KURNIKU — V noči na 20. junij je tat vlomil v kurnik Ivanke Lovrin iz Drenovca pri Črnomlju. Odnesele je 6 kokodajsk.

PREVIDNO IN POČASI NA DOPUST — Neprimerna hitrost in slabi pogoji na cesti. Nov audi 100 (na sliki) je eden tistih, ki je popolnoma zmečkan minuli teden končal na gasilnem reševalnem avtomobilu, lastnika pa so namesto na dopust v krsti poslali domov. (Foto: J. P.)

Tožilec ustavil pregon

Ustavili postopek zoper Lojzeta Ratajca — Ni dokazov za vplivanje na člane delavskega sveta

NOVO MESTO — Kot smo v našem listu že pisali, je temeljni javni tožilec lanskega oktobra vložil zahtevek za preiskavo zoper Lojzeta Ratajca, direktorja novomeške KZ Krka, ker je obstajal utemeljen sum, da je storil kaznivno dejanje zlorabe samoupravljanja. Kot direktor naj bi namreč zlorabil svoj položaj in izsilil nezakonito dodelitev stanovanjskega kredita. Te dni pa smo iz pisarne temeljnega javnega tožilstva dobili sporočilo, da je preiskava končana, podrobnejša ocena zbrane dokazne gradiva pa je pokazala, da za očitno kaznivno dejanje ni dovolj dokazov, tako da je tožilec odstopil od nadaljnjega pregon. Ni sicer dvoma o tem, da je bil Ratajcu kredit dodeljen v očitnem nasprotju s tedaj veljavnim sporazumom

v KZ Krka, ki je urejal dodeljevanje stanovanjskih posojil (mimogrede: direktor je prvi poklican, da zadrži sprejete nezakonite sklepe, vendar tega v tem primeru ni bilo), ni pa bilo dovolj dokazov o tem, da je bil sklep sprejet zaradi Ratajčevega vplivanja na člane delavskega sveta, ki so o dodelitvi kredita odločali. Zaradi vsega naštetega je temeljni javni tožilec iz Novega mesta pred dnevi seznanil preiskovalnega sodnika, da je postopek zoper Lojzeta Ratajca ustavljen.

B. BUDJA

Lani več smrtnih žrtev

V Ribnici ob življenju dva osnovnošolca — Javni red in mir se slabša — Hitrejši sodniki za prekrške

RIBNICA — Na področju javnega reda in miru je lani postaja milice Ribnica v sodelovanju z nosilci družbene samozasčite veliko delala, da bi bilo kršitev manj, pravega uspeha pa ni bilo. Celo nasprotno: število prekrškov se je v primerjavi z letom prej povečalo od 217 na 296, na srečo pa med njimi ni bilo hušjih. Večina kršitev je bila povzročena v vinjenem stanju in so tudi take, ki so značilne predvsem za vinjene ljudi. Prepiranja in kričanja je bilo 161 primerov, pretepanja 59, pijančevanja 17 ikd. Največ kršitev, in sicer kar 52, je bilo narejenih v gostinskih lokalih, 57 pa v zasebnih stanovanjih itd. Prav kršitve v zasebnih stanovanjih so vedno bolj v iskrljujoče (leto prej jih je bilo le 30), saj vinjeni storilec običajno ogroža vso družino. Večina kršiteljev je stara nad 25 let (206) in so zaposleni (195), moški 5262). Tudi nezaposlenih je precej, in sicer kar 52. Posebno zaskrbljujoče je, ker je med kršitelji kar 124 povratnikov. S sodnikom za prekrške se bodo miličniki dogovorili za hitrejšo oz. takojšnje ukrepanje vsaj v primerih, ko gre za povratnike.

Tudi število prometnih nezgod je v zadnjem letu poraslo od 78 na 84, pri čemer je zaskrbljujoče, da je število mrtvih močno poraslo (od 1 na 5). Še posebno žalostno je, da sta med smrtno ponesrečenimi dva osnovnošolca. Glavni vzroki prometnih nezgod so še vedno neprimerna hitrost, alkohol, nepravilno prehitvanje in izsiljevanje prednosti. Največ prometnih nezgod se je pripetilo v Šeškovi ulici v Ribnici (magistralna cesta), na Bregu pri Ribnici in Dolenji vasi. Za zmanjšanje števila prometnih nesreč bo treba med drugim urediti pri osnovnih šolah varna avtobusna postajališča, oz. doseči, da bodo šoferji ustavljali na varnih krajih izven glavne ceste. Razen tega bo treba ob cesti od Brega do Ribnice in Hrovače zgraditi pločnik za pešce, saj zaradi energetske stiske vedno več ljudi na delo pešachi. J. PRIMC

VLOMILI V ŠOLO

NOVO MESTO — V noči na 20. junij je nekdo vlomil v osnovno šolo Mitke Šobar v Novem mestu in iz kuhinjske shrambe odnesel 60 jajc, 3 zavitke po en kilogram riža, 10 konzerv, testenino in drugo. Škode je za 4000 din.

PRI STRAŽANU NAŠLI KAVO

NOVO MESTO — Na mejnem prehodu Vrtojba so 22. junija med carinskim pregledom našli v tovornjaku, ki ga je vozil Adam Kajtezović iz Strazhe, nekaj čez 5 kg kave. Skrita je bila v značnem tlačilnem rezervoarju. Kavo so zasegli, zoper voznika pa uvedli postopek.

SIN JI NI MOGEL POMAGATI

NOVO MESTO — V ponedeljek, 18. junija, je 81-letna Terezija Šinkovec iz Strelca grabila seno na travniku na Gomili. Med delom je padla v jamo, globoko okoli 3 metre. Iz jame jo je rešil sin, vendar ženički ni bilo pomoči. Poškodbe so bile tako hude, da je umrla na kraju nesreče.

KRONIKA NESREČ

ZARADI KOKOŠI V LEVO — V nedeljo, 24. junija, je Stane Rus iz Mehiške vasi vozil z osebnim avtom od Strazhe proti Novemu mestu. Hujše ranjeno sopotnico Gordano Kostić iz Beograda so odpeljali v ljubljanski Klinični center. Gmofne škode je za 500.000 din. ČELNO TRČILA — Janez Klemenčič iz Bereče vasi je v ponedeljek, 18. junija, vozil z osebnim avtom iz Metlike proti Novemu mestu. V vasi Trnovec je pred levim ovinkom in potokom Sušica nenadoma zavil v levo in čelno trčil osebni avto, ki ga je nasproti pripeljal Josip Jalševac iz Ozlja. Klemenčič je bil laže ranjen.

Pogrešano deklico je našel vlak

Dveletna Teja se je s psom igrala ob progih — Domov prišla v marici

NOVO MESTO — Minuli četrtek se je izgubila komaj dveletna Teja Moravec iz Birčne vasi. Starši so jo skupaj s sovaščani začeli iskati okoli 19. ure. Preiskali so bližnje okolice, vendar je niso našli. Izginotje so prijaviili UNZ. Okoli 21. ure sta deklico po naključju opazila strojevodja vlaka Vinko Fabjan in sprevodnik Janez Meček. Deklica se je s psom igrala ob železniški progih pri Regerji vasi. Strojvodja in sprevodnik sta jo vzel na vlak in jo odpeljala v Novo mesto. Deklico so staršem nazaj pripeljali miličniki.

VABLJIVE COPATE ADIDAS

ŽUŽEMBERK — V ponedeljek, 18. junija, je v taboru mladinske delovne brigade „Suha krajina 84“ v Žužemberku izginilo 8 parov športnih copat znamke Adidas. Tatvine so utemeljeno osumljeni delavci MDA iz Topole: Radoslav Živanović, mladoletnik D. D. Jovan Adamovič in Tomislav Kukanovič. Zoper nje je podana ovadba temeljnemu javnemu tožilstvu.

ZAPORA CESTE ŽABJA VAS — GABERJE

NOVO MESTO — Zaradi kolesarske dirke „Gorjanski bataljon 84“ bo cesta Žabja vas (Novo mesto) — Ratež — Gabrje v soboto, 30. junija, zaprta za ves promet od 11. do 12. ure. Obvoz za osebna vozila bo v času zapore mogoče preko Otočca.

Mladi atlet v vzponu

Z NOVO MESTO — Dva dneva pred maturo na srednji tehnični gradbeni šoli je mladi novomeški atlet Gorazd Gabrijel — Goc na posamičnem mladinskem državnem prvenstvu v Mariboru zmagal v finalnem teku na 400 m z ovirami in postal državni prvak. V tem teku je dosegel čas 54,7 sek., kar je njegov osebni rekord, s tem rezultatom pa je izpolnil tudi pogoj za uvrstitev v perspektivni razred in bo poslej deležen nekaterih ugod-

Gorazd Gabrijel

nosti Atletske zveze Slovenije in novomeške telesnokulturne skupnosti. Gorazd se je z atletiko pričel ukvarjati že v osemletki, resneje pa je začel trenirati v srednji šoli. Fant je tisti tip atleta, kakršnega si želi vsak trener: izredno marljiv, discipliniran in natančen pri izpopolnjevanju plana treninga. To mu je prineslo tudi precejšnje uspehe. „Zlasti sem močno napredoval lani, ko sem na državnem mla-

dinskem prvenstvu osvojil drugi mesti v tekih na 400 m in 400 m z ovirami in se uvrstil v mladinsko jugoslovansko reprezentanco in nastopil na balkanskih igrah v Bukarešti in na troboju med Grčijo, Egiptom in Jugoslavijo v Grčiji. Pravi Gorazd. „Letošnjo zimo sem še posebej zavzeto treniral, žal pa so me pri tem malo ovirale poškodbe. Prepričan sem, da bom svoj sedanji osebni rekord še izboljšal, saj je bilo državno prvenstvo zame letošle tretja tekma.“

Za izboljšanje rezultata ima tako Gorazd še precej priložnosti, saj bo seveda tudi letos nastopil za državno mladinsko reprezentanco. „Gotovo bomo imeli pred balkanskimi igrami, ki bodo letos v Mariboru, tekmo z mladimi Francozi, morda bomo tekmovali tudi v Italiji, nastopil bom tudi na raznih drugih tekmah in mitingih. V atletiki gotovo ne bi toliko dosegel, če me ne bi treniral prof. Janez Penca, izvrsten strokovnjak in še pred nedavnim sam odličen tekač na 400 m z ovirami, večkratni državni prvak in dolgoletni reprezentant.“

Letos mora Gorazd v vojsko. „Če se bo dalo, bom šel novembra, tako da bom lahko izkoristil celo sezono. Seveda bi tudi v vojski rad treniral ali vsaj vzdrževal osnovno fizično pripravljenost, kajti po vojski se nameravam še naprej resno ukvarjati z atletiko,“ pravi mladi državni prvak. A. B.

Še dva atleta v reprezentanci

Po osvojenih naslovih državnih prvakov sta se v mladinsko državno reprezentanco uvrstila Primc in Gabrijel — S Francozi v Mariboru

V Mariboru, kjer bodo letos balkanske mladinske igre, je bilo državno atletsko prvenstvo za mladince. Kljub hladnemu vremenu, ki je v nedeljo gotovo vplivalo na dosežke, je bilo mladincem vseeno vroče, saj jim je Atletska zveza Jugoslavije priredila prvenstvo prav v času matur.

Dvema novomeškima mladincema pa je tak scenarij kar ustrezal. Primo kot že več let zapored je Igor Trako tudi letos osvojil prvo mesto v metu diska. Zmagal je s prednostjo okrog 1,5 m čeprav ne z rezultatom, ki bi ogrozil pred štirinajstimi dnevi doseženih 50,42 m. Gabrijel je osvojil zlato medaljo v teku na 400 m z ovirami. Lani je bil drugi v teku na 400 m in 400 m z ovirami, letos pa se je osredotočil samo na ovire in dosegel zastavljeni cilj: naslov državnega prvaka. V polfinalu, ki je bil le 55 minut pred finalno odločitvijo, je zmagal z lahkoto, v finalu pa

je celo izboljšal osebni rekord za skoraj 5 desetink sekunde. Njegov rezultat 54,7 s je tudi najboljši mladinski rezultat sezone v državi.

Primc in Gabrijel sta z zmagama postala tudi člana mladinske državne reprezentance, ki bo imela pred balkanskimi igrami še srečanje v Pescari in dvoboju s Francozi v Mariboru. Nasprotnika bosta trd orch, saj je znano, da imajo Italijani in Francozi izjemno dobro organizirano mladinsko atletiko, predvsem pa bogato materialno osnovo.

V Mariboru se je v finale uvrstil tudi Zoran Ercegovčević v metu kladiva s 40,46 m. J. P.

šport

Pionir ima dobre kegljače

Na prvenstvu Pionirja najboljša Štepec in Antičeva

NOVO MESTO — Kegljaska sekcija SŠD Pionir je na kegljišču Loka pripravila prvenstvo delovne organizacije za člane in članice v disciplini 2 x 100 lučajev, na katerem je nastopilo okoli 40 kegljačev in kegljačic. Med člani je s 848 podrtimi keglji zmagal Slavko Štepec pred Dušanom Vukšičem (829) in Ivanom Rovanom (807), med članicami pa je bila najboljša Sonja Antič (776) pred Cvetko Petelin (748) in Vido Sofronov (697). Ob dnevu gradbenecv pa so pripravili že tretji kegljaški turnir za ekipe v disciplini 4 x 100 lučajev. Že tretji je zmagalo moštvo tozda Tehnična komercialna in inženiring s 1.605 podrtimi keglji, drugi je bil Gradbeni sektor Krško (1.546), tretja pa ženska ekipa SŠD Pionir (1.515). G. R.

KOLESARSKA DIRKA „GORJANSKI BATALJON“

NOVO MESTO — Za soboto in nedeljo pripravila novomeško kolesarsko društvo tretjo mednarodno pionirsko etapno dirko „Gorjanski bataljon“, na katero so povabili ekipe iz vseh republik in pokrajin ter iz tujine. Ekipo sestavljajo štiri tekmovalci in en spremljevalec. V soboto sta na sporedu dve etapi, in sicer Novo mesto — Ratež — Brusnice — Gabrje ter Gabrje — Ratež — Šentjernej — Kostanjevica — Ostrc, v nedeljo pa bodo mladi tekmovalci vozili tretjo etapo Krško — Kostanjevica — Šentjernej — Novo mesto.

CUJNIK 73,46 m S KOPJEM NA DVOBOJU Z GRČIJO

Na velikem mednarodnem atletskem mitingu „Memorial Borisa Hanžekovića“, ki je bil hkrati dvoboj atletskih reprezentanc Grčije in Jugoslavije, je Darko Cujnik osvojil tretje mesto v metu kopja. Jugoslavlani so v tem srečanju visoko premagali Grke s 129 : 83.

ZMAGAL R. BLAS VODI POVŠE

SEVNICA — Na rednem hitropotnem šahovskem turnirju šahovskega kluba Milan Majcen iz Sevnice za junij je med 14 šahisti zmagal Rudi Blas (12 točk), pred Povšetom in Šibiljo (10 točk), sledijo Janko Blas, Franc Derstvenšek, Jože Maurer itd. V skupnem seštevku šestih turnirjev vodi Povše z 48 točkami pred Derstvenškom in Maurerjem s po 39 točkami.

KOLESARSKA TRIM DIRKA V KRŠKI VASI

KRŠKA VAS — Športno društvo „Krka“ Krška vas bo v počastitev praznika KS Krška vas v soboto, 7. julija, s pričetkom ob 16. uri organiziralo tradicionalno kolesarsko dirko, na kateri bodo lahko sodelovali ljubitelji kolesarstva prav vseh starosti, ki bodo razvrščeni po starostnih skupinah. Kot posebnost bo letos omogočeno sodelovanje tudi ženskam in sicer v posebni kategoriji. Po dirki bo velika vrtna veselica na nogometnem igrišču v Krški vasi. Vabljeni!

25. ŠPORTNE LETNE IGRE PAPIRNICARJEV SLOVENIJE

KRŠKO — Krška tovarna papirja in celuloze Djuro Salaj je konec minulega tedna organizirala jubilejne, 25. športne igre slovenskih papirnicarjev. V devetih ekipah je sodelovalo okoli 200 tekmovalcev. Prvi so prišli tudi delavci iz tovarne celuloze Obir iz Rebrce pri Železnih Kapljah. Skupna zmagovalka v moški in ženski konkurenci je krška tovarna Djuro Salaj. 2. Papirnica Vevče, 3. Papirnica Radeče, 4. Papirnica Količevno, 5. Kartonažna tovarna Ljubljana in 6. tovarna celuloze Medvede. Na koncu je bilo srečanje tekmovalcev SOZD Slovenija papir, ki z 10.000 delavci predstavlja drugega največjega slovenskega konvertibilnega izvoznika.

Tudi v pokoju športniki

Devete športne igre dolenskih upokojencev v Grosupljem — Predvsem krepitev fizičnih in umskih moči

GROSUPLJE — Na devetih športnih igrah upokojencev Dolenske v Grosupljem je sodelovalo kar 118 tekmovalcev, članov upokojenskih društev iz Črnomlja, Kočevja, Novega mesta, Ribnice, Stične, Grosupljeja in z Mirne. Tudi te igre dokazujejo, da postaja športna rekreacija tudi med dolenskimimi upokojenci vedno bolj priljubljena in množična.

V kegljanju je v borbenih igrah prvo mesto s 401 podrtim kegljem osvojila ekipa Novega mesta, 2. je bila Ribnica in 3. Kočevje. Med posamezniki je na 100 lučajev zmagal Jože Gregorec iz Grosupljeja, pri ženskah pa na 50 lučajev Mira Trpin iz Kočevja. Novomeščani so bili najuspešnejši tudi v balinanju, drugo je bilo Grosuplje in tretje Kočevje.

V streljanju z ručno puško je s 599 krogi zmagala ekipa Kočevja, drugi so bili upokojenci iz Stične, tretji pa Mirne. Med posamezniki je s 165 krogi zmagal Grosupelčan Lojze Špelčič. Tudi v šahu so imeli največ uspeha Novomeščani, 2. mesto je pripadlo ekipi Stične in 3. Črnomlju. Namen športnih iger upokojencev ni v prvi vrsti doseganje dobrih

tekmovalnih rezultatov, ampak predvsem krepitev fizičnih in umskih moči ter utrjevanje prijateljskih vezi. Organizacija tekmovanja je bila odlična in najlepša nagrada prizadevnim organizatorjem je bilo priznanje tekmovalcev, da so bile to doslej najbolj organizirane športne igre dolenskih upokojencev. JOŽE SMOLEJ

30. JUNIJA MIRNOPEŠKI TEK

MIRNA PEČ — OO ZSMS in ŠD Mirna peč sta organizatorja tradicionalnega 3. mirnopenškega teka, ki bo hkrati štel tudi za prvenstvo Dolenske v malem maratonu. Start teka bo v soboto, 30. junija, ob 17. uri, tekmovalci pa bodo razvrščeni v 7 kategorij. Prijave sprejema OO ZSMS Mirna peč po telefonu 84-307 in 84-309, za zamudnike pa bodo prijave pobirali tudi dve uri pred startom. Proga bo dolga 21 km, rekreacijski tek pa bo dolg 10 km.

4. JULIJ DAN BORCA - DAN ISKRE

ISKRA ŠENTJERNEJ Z ZNANJEM NAPREJ

Industrija elementov za elektroniko Tovarna uporov Šentjernej

Na Titov rojstni dan in dan mladosti leta 1951 je prvih 9 delavk pričelo orati šentjernejsko industrijsko ledino. Skromni začetki v zasilno adaptiranih hlevih jim niso vzeli poguma. Delali so zavzeto brez prostih sobot in včasih tudi brez prostih nedelj. Delali so udarniško in izgrajevali svojo Iskro. Nihče ni vprašal, tako kot je to danes že navada: „Kdo bo pa plačal?“ Vedeli so, da delajo zase, za svoj boljši jutri.

Danes imajo kar so si sami zgradili. Nihče jim ni ničesar podaril. Za šentjernejsko Iskro je značilna organska rast. To pa pomeni, da so razvijali toliko kot so imeli sredstev in kadrov. V tehnologiji so tudi postopno napredovali. Tehnologijo so razvijali sami in sami so izdelovali opremo.

Kolektiv je uspešno preselil začetno uvajanje proizvodnje uporov in potenciometrov. Posodabljanje tehnologije so usmerili k miniaturizaciji izdelkov in mehaniziranju proizvodne

ga procesa. Programska usmeritev je zajela nove sodobne elektronske elemente. Zgradili so zmogljivost za lastno potrošnje elementov za področje industrijske elektronike.

Ko so količinske zmogljivosti uporov in potenciometrov presegle domačo potrošnjo, se je šentjernejska Iskra uspešno vključila z lastnim znanjem v mednarodno konkurenco in postala ena izmed redkih jugoslovanskih „aktivcev“ v zunanjetrgovinski izmenjavi.

Glede na stopnjo razvoja, ki so jo dosegli, so leta 1979 izvršili reorganizacijo. S 1. januarjem 1980 so pričeli s poslovanjem trije tozdi: Upori Hipot in industrijska elektronika v Kostanjevici na Krki.

Tozdi Upori se je odločil za dve vrsti dejavnosti: glavno, ki obsega proizvodnjo in razvoj vseh stalnih ogljeno in kovinoplastnih uporov, uporabnih komponent in izvedenk.

Stranska dejavnost pa je nastala pravzaprav samoniklo. Uporom ob boku se je

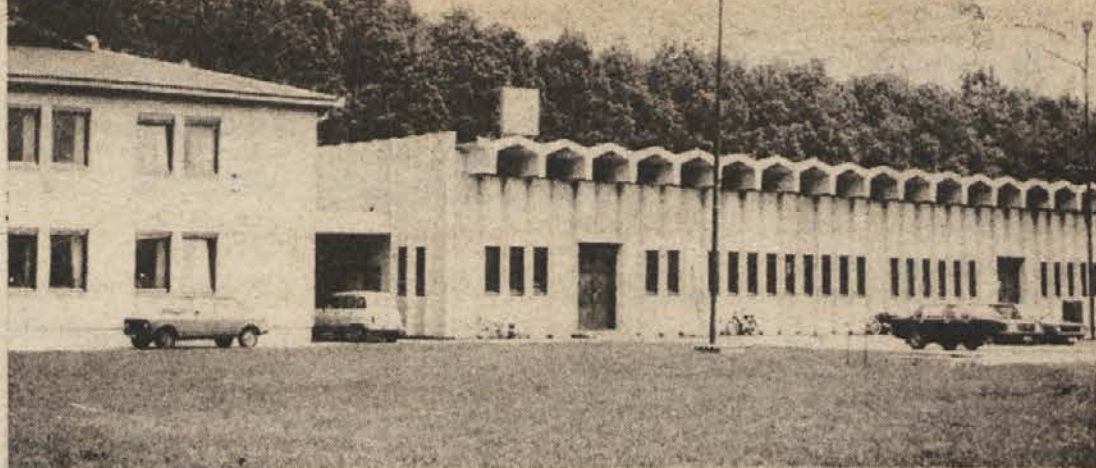
razvijala in krepila strojna delavnica, ki je skrbela za proizvodnjo in vzdrževanje opreme. Vsa oprema v proizvodnji uporov je delo njihovih rok in domačega znanja. Opremo, ki je bila uporabna tudi za proizvodnjo določenih elementov so prodajali v okviru Združenega podjetja Iskra.

V zadnjem času so razvili proizvodnjo opreme za čiste tehnologije: brezprašne komore, ultrazvočne čistilnice in čistilne linije. Pri obeh vrstah proizvodov se lahko pohvalijo, da so edini proizvajalci v Jugoslaviji in, da so nadomestili uvoz obeh naprav. Čistilne linije nudijo tudi po naročilu glede na zahteve kupcev.

Prizadevanjem primerni so tudi poslovni rezultati: Do konca maja tega leta so presegli plane planirane proizvodnje dinamičnega plana proizvodnje v prodaji na domačem trgu in pri izvozu.

V drugi polovici tega leta bodo pričeli z investicijo v opremo za proizvodnjo metaloplastnih uporov. Proizvodnjo bodo povečali od sedanjih 30, na 250 milijonov kosov, od katerih je večina namenjena izvozu, ker so dohodkovno zanimivi.

Na inštitutu za presojo investicij na Združeni ljubljanski banki pa so njihovo investicijo ocenili kot eno najboljših v Sloveniji.

TOVARNA INDUSTRIJSKE ELEKTRONIKE KOSTANJEVICA NA KRKI — Iz peščice zaposlenih in obrata je zrasla nova tovarna kot tozd s 175 zaposlenimi delavci

10 LET ISKRE KOSTANJEVICA

Industrija elementov za elektroniko Tovarna industrijske elektronike Kostanjevica na Krki

Pred desetimi leti je Iskra IEZE tozdi Upori iz Šentjerneja prenesla del svoje proizvodnje v Kostanjevico na Krki. Delovne sile je bilo dovolj, prostora za organizacijo sodobne proizvodnje pa malo. Tudi dela ni zmanjkalo. Prav nasprotno — še več bi ga bilo, če bi mogli zaposliti več delavcev in, če bi imeli delovne prostore. Pridnost zaposle-

nih in zaupanje tozdevega vodstva v njih je botrovala sklepu, da je potrebno zgraditi novo tovarno. Danes poteka proizvodnja v novih sodobnih delovnih prostorih. Iz peščice zaposlenih se je število povečalo na današnjih 175. Iz obrata pa je nastal tozdi Industrija elementov za elektroniko — Tovarna industrijske elektronike Kostanjevica na Krki.

Proizvodni program zajema izdelke za široko porabo in izdelke za industrijo:

- elektronski zatemnilniki,
- elektronski regulatorji vtriljavev pri elektromotorjih,
- elektronski vžigalniki za plinske štedilnike,
- žični upori,
- tiskana vezja,
- spojni elementi za priklonike motornih vozil,
- razni elektronski podsklopi.

Nov proizvodni program:

- šolski program — pripomočki za tehnični pouk,
- ionizatorji za čiščenje zraka v zaprtih prostorih,
- megafoni,
- bliskavke — za signalizacijo v prometu.

VISOKA KVALITETA PROFESIONALNIH NAPAJALNIH NAPRAV

Industrija za avtomatiko Tovarna napajalnih naprav Novo mesto

Tovarna napajalnih naprav (TNN) Novo mesto je ena od TOZD DO Avtomatike Ljubljana in ima v svojem proizvodnem programu vse vrste napajalnih naprav in sistemov. Proizvodni program tovarne predstavljajo izdelki širokoptrošnega in profesionalnega programa.

Tipični predstavniki širokoptrošnega programa so: mali polnilci akumulatorjev (POKO 6, POKO 10, POKO 15), korektorji napetosti (K 0,4, K 0,6, K 1, K 3, K 6), električni pašni aparati (VNP — 50, VNP — 100).

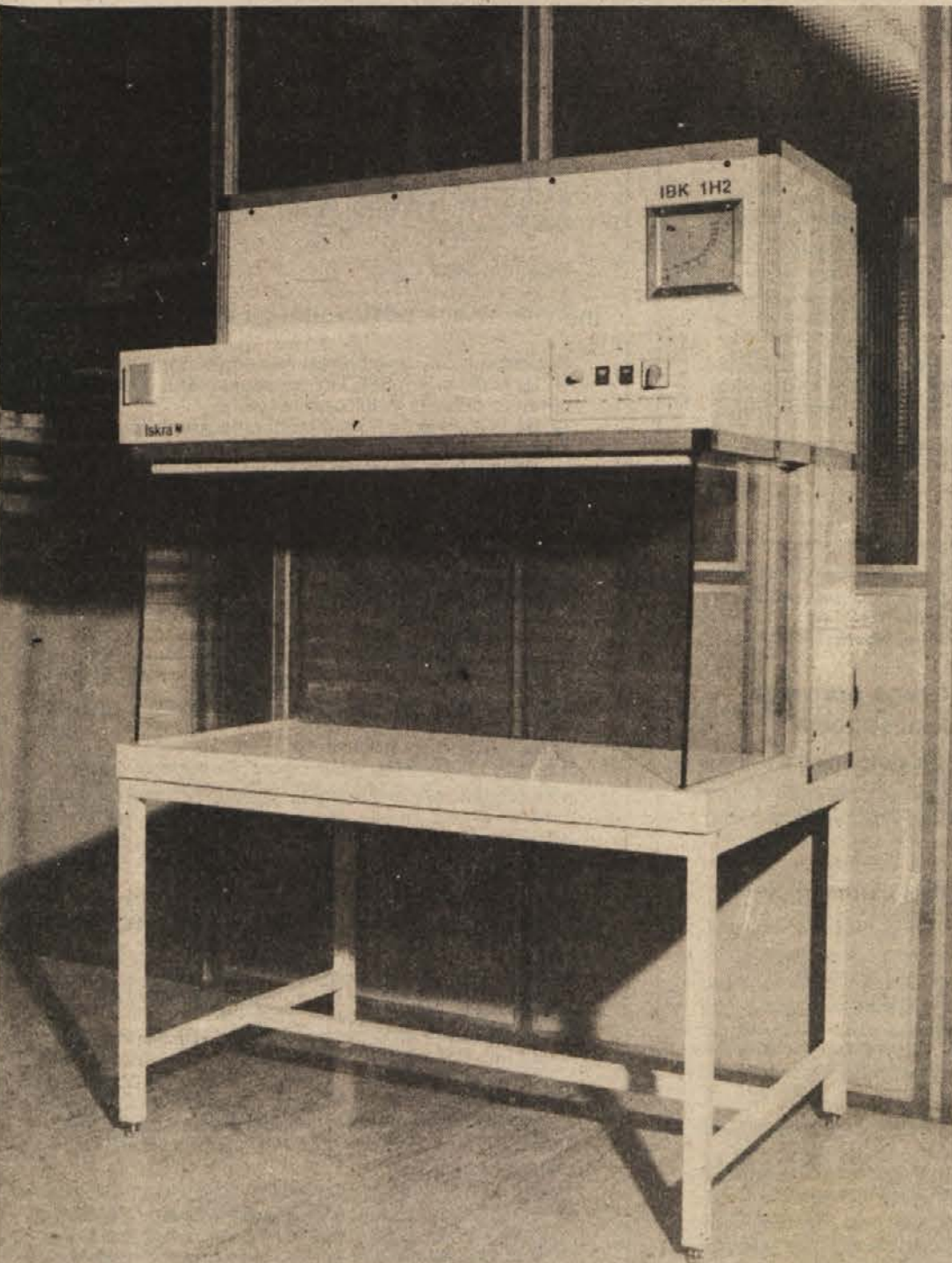
Glavni poudarek v proizvodnji TNN pa je na profesionalnem programu, ki se deli v tri skupine:

1. Modulni napajalniki, ki jih predstavljajo razni DC/DC, DC/AC in AC/DC pretvorniki in jih vgrajujejo v svoje naprave drugi proizvajalci profesionalne opreme (telekomunikacije, računalništvo, procesna oprema itd.).

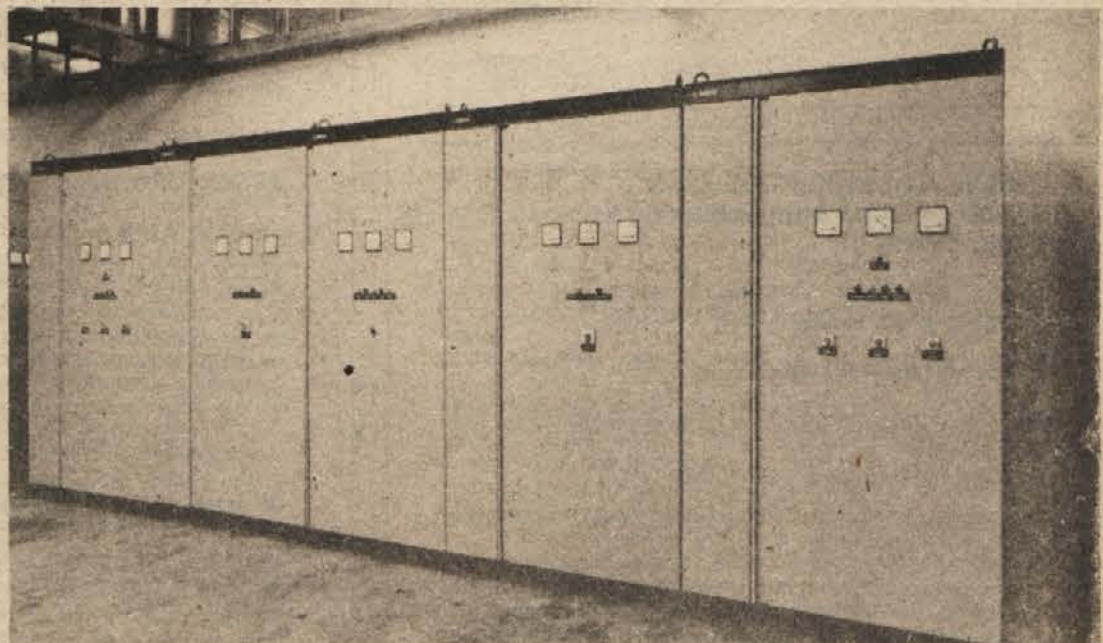
2. Napajalne naprave predstavljajo vse vrste polnilcev akumulatorskih baterij od polnilcev stacionarnih baterij v energetiki, telefoniji in računalništvu. Dalje so to naprave za galvanske obdelave, ladijski usmerniki, usmerniki za posebne namene za uporabo v JLA, magnetni in servomehanski stabilizatorji napetosti, statični stabilizatorji napetosti in frekvence, frekvenčni pretvorniki itd.

3. Napajalni sistemi predstavljajo najkompleksnejšo ponudbo TNN na področju vseh vrst napajanj in vključujejo projektivo, izdelavo naprav do montaže oziroma dobave „na ključ“.

V proizvodnih TNN je vloženo ogromno znanja in to znanja domačih strokovnjakov. Domala ves proizvodni program je rezultat lastnega znanja. Delavci TNN se zavedajo, da je uspeh na programskem področju, ki ga obvladujejo, odvisen predvsem od lastnega znanja, zato vseskozi velik del dohodka namenjajo razvoju in raziskavam. Rezultat take usmeritve so tudi poslovni uspehi v preteklih obdobjih, ko so si uspeli s kvaliteto in tehničnim nivojem svojih izdelkov zagotoviti stalna tržišča v svetu in doma. Taka usmeritev je tudi v skladu s stabilizacijskimi usmeritvami celotne naše družbe, zato tudi v težjih pogojih gospodarjenja delavci TNN lahko z optimizmom zrejo v prihodnost.

BREZPRAŠNA KOMORA JE EDEN IZMED NOVEJŠIH PROIZVODOV ŠENTJERNEJSKE ISKRE — Uporabna je pri delu, oziroma delovnih operacijah, kjer je običajna čistoča zraka lahko usodna za kvaliteto izdelka. Ščiti pa tudi delavca in njegovo zdravje.

TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV V BRŠLJINU — Brezprekinitveni redundančni sistem izmeničnega napajanja 2x16 KVA za novi telekomunikacijski center v Mariboru.

**Skupščina Skupnosti krajevnih skupnosti
Novo mesto —**
razpisna komisija

razpisuje

prosta dela in naloge

**tajnika Skupnosti
krajevnih skupnosti Novo mesto**

Pogoji:

— višja ali srednja izobrazba in 5 let delovnih izkušenj
— moralno-politične lastnosti in sposobnosti razvijati samoupravne odnose

Zaposlitev je s polnim delovnim časom za mandatno obdobje 4 let z možnostjo ponovnega imenovanja. Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev s kratkim življenjepisom in opisom opravljanja dosedanjih del in nalog naj kandidati pošljejo v roku 15 dni po objavi. Osebnih dohodkov okoli 28.500,00 din. Stanovanja ni. Interesenti naj pošljejo ponudbe v zaprtih kuvertah z oznako „Za razpis“ na naslov: Skupnost krajevnih skupnosti Novo mesto, Glavni trg 7, Novo mesto — RAZPISNA KOMISIJA. Kandidati bodo o izidu obveščeni v 30 dneh po izbiri.

V skladu z 9. členom odloka o priznanjih občine Novo mesto (Skupščinski Dolenjski list št. 20/82)

razpisuje

**Komisija za priznanja
občine Novo mesto
zbiranje predlogov za:**

1. imenovanje za častnega občana novomeške občine in
2. podelitev plakete mesta Novo mesto.

Za častnega občana občine Novo mesto je lahko imenovan tisti, kdor doseže pomembnejše uspehe na gospodarskem, političnem, kulturnem ali športnem področju, in tisti, kdor pomembno prispeva k razvoju in krepitvi samoupravnih odnosov v našem družbenem sistemu.

Plaketa mesta Novo mesto se podeljuje zaslužnim delovnim ljudem in občanom, organizacijam združenega dela, samoupravnim interesnim skupnostim, krajevnim skupnostim ter drugim organizacijam in skupnostim, družbenopolitičnim organizacijam, društvom in državnim organom, ki dosežejo izredne uspehe na področju, na katerem delujejo, in ki s tem pripomorejo k boljšemu družbenoekonomskemu, družbenopolitičnemu in splošnemu družbenemu položaju ter razvoju samoupravnih družbenih odnosov v občini. Skrajni rok za dostavo utemeljenih in obrazloženih predlogov je 31. avgust 1984.

Dokončni predlog priznanj bo pripravila komisija za priznanje in ga predložila v odločitve zborom občinske skupščine v septembru 1984, priznanja pa bodo podeljena na slavnostni seji občinske skupščine v oktobru 1984.

V skladu z 9. členom odloka o priznanjih občine Novo mesto (Skupščinski Dolenjski list št. 20/82)

Izvršni svet skupščine občine Novo mesto

razpisuje

**Trdinovo nagrado in nagrado
občine Novo mesto za leto 1984**

1. Trdinova nagrada se podeljuje delovnim ljudem in občanom občine Novo mesto, ki dosežejo pomembne uspehe na kulturnem, prosvetnem in znanstvenem področju.
2. Nagrada občine Novo mesto se podeljuje delovnim ljudem in občanom občine Novo mesto, ki dosežejo pomembne uspehe na gospodarskem, političnem in športnem področju.
3. Predloge za podelitev nagrad lahko dajejo delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije ter družbene organizacije in društva.
4. Predloge za nagrade je potrebno z obrazložitvijo predložiti izvršnemu svetu občinske skupščine Novo mesto najkasneje do 30. septembra 1984.
5. Nagrade bodo podeljene ob prazniku občine na svečani seji zborov skupščine občine Novo mesto v oktobru 1984.

436/26-84

Predsednik IS
JOŽE SUHADOLNIK, I. r.

**Zdravstveni center Dolenjske
TOZD Splošna bolnišnica
Novo mesto**

objavlja
prosta dela oz. naloge

več bolniških strežnic

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:
— da imajo končano osemletko.

Delovno razmerje je za nedoločen čas — s posebnim pogojem poskusnega dela 3 mesecev. Kandidati naj pošljejo pisne prijave ali pa se zglasijo osebno na razgovor v 8 dneh po objavi v kadrovski službi, ZCD, Partizanska 27, III. nadstropje. O odločitvi bomo kandidate obvestili v 8 dneh po sklepu komisije za delovna razmerja.

449/26-84

**Transport, metalizacija, kovinska obdelava
„METKO“, Metlika**

Komisija za delovna razmerja

objavlja

prosta dela oz. naloge

I. 1. vodja finančne službe

nadomeščanje delavke za čas letnega in porodniškega dopusta

II. 4 KV kovinostrugarjev

III. 1 KV varilca (z atestom)

IV. 8 pripravnikov (kovinostrugarjev)

V. 1 pripravnika (rezkalec)

VI. 1 pripravnika (strojni brusilec)

Zaradi uvajanja nove dodatne dejavnosti vabimo k sodelovanju tudi strojne inženirje z izkušnjami pri delu ali konstrukciji tekstilnih strojev.

Pogoji:

Pod I:
dokončana visoka ali višja šola ekonomske smeri ter 2 leti delovnih izkušenj.

Pod II:
KV delavec zgoraj navedene smeri in 2 leti delovnih izkušenj.

Pod III:
KV delavec zgoraj navedene smeri in 2 leti delovnih izkušenj z opravljenim atestom varjenja.

Pod IV., V. in VI.:
uspešno končano šolanje srednjega usmerjenega izobraževanja IV. zahtevnostne stopnje zgoraj navedenih smeri oz. poklicev.

Delovno razmerje pod zaporedno številko I se sklone za določen čas. Nastop dela oz. nadomeščanja: 1. 8. 1984. Delovno razmerje pod zaporedno številko od II do vključno VI se sklone za nedoločen čas.

Nastop dela takoj ali po dogovoru. Za dela oz. naloge pod zap. številko II in III je določeno 3-mesečno poskusno delo. Osebnih dohodkov po pravilniku.

Prijave s potrebnimi dokumenti naj kandidati pošljejo v 15 dneh po dnevu objave na naslov:

Transport, metalizacija, kovinska obdelava „METKO“ Metlika, Cankarjeva cesta b. b., 68330 Metlika.
439/26-84

**Tovarna obutve Novo mesto, n. sol. o.,
Novo mesto, Bršljin 32
Delovna skupnost skupnih služb**

objavlja

po sklepu komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge:

1. materialnega in delno finančnega knjigovodja
2. obratovnega knjigovodja

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje pogoje:

Pod 1:

— srednja ekonomska šola
— 3 leta delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah

Pod 2:

— srednja ekonomska šola
— 1 leto delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah.

Kandidati naj pošljejo svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov Kadrovsko-splošni sektor, Tovarna obutve Novo mesto, DSSS, 68000 Novo mesto, Bršljin 32. O izidu razpisa bomo kandidate pisno obvestili v 8 dneh po dokončni izbiri.

440/26-84

sozd
regijski energetski kombinat
edvarda kardelja, trbovlje, n. sol. o.

**rudnik rjavega premoga
senovo p. o. senovo**

Komisija za delovna razmerja

objavlja

prosta dela oziroma naloge

za nedoločen čas, s 3-mesečnim poskusnim delom

4 jamskih nadzornikov II

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- rudarski tehnik ali nadzornik
- znanje in spremljanje teh. normativov in predpisov varstva pri delu ter rudarskega zakona
- opravljen strokovni izpit
- 2 leti delovnih izkušenj na jamskih delih
- organizacijska sposobnost, smisel za delo z ljudmi

Za poročene je zagotovljeno družinsko stanovanje, za samske pa komfortne samske garsonjere.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Komisija za delovna razmerja Rudnika rjavega premoga Senovo, 68281 Senovo.

Rok prijave: 8 dni po objavi.

Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po objavi.

**Razpisna komisija delovne organizacije
Dolenjski projektivni biro, p. o.
Novo mesto**

razpisuje
prosta dela in naloge

direktorja

za 4-letno obdobje

Poleg zakonskih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. da ima visoko strokovno izobrazbo pravne, ekonomske ali tehnične smeri, ki odgovarja dejavnosti delovne organizacije,
2. da ima najmanj 7 let delovne dobe in vodstveno oziroma vodilno prakso,
3. da je družbeno-politično aktiven in moralno neoporečen ter da ima organizatorske sposobnosti.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili in opisom dosedanjega dela naslovijo na Dolenjski projektivni biro, Novo mesto, Sokolska 1, z oznako „Za razpisno komisijo“. Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po preteku razpisa.
442/26-84

**Gradbeno in komunalno
podjetje Trebnje, n. sol. o.
delovna skupnost skupnih služb**

razpisuje

po določenih 29. do 34. členu statuta DSSS ter na podlagi sklepa delavskega sveta delovne organizacije

dela in naloge:

1. vodja tehnično — komercialne službe
2. vodja splošno — kadrovske službe

Kandidat pod 1 mora izpolnjevati naslednje pogoje:
— da ima visoko ali višjo izobrazbo gradbene, ekonomske ali organizacijske smeri

- da ima najmanj tri leta delovnih izkušenj
- da ima pozitiven odnos do samoupravljanja in socialistične družbene ureditve, da je moralno neoporečen in da izpolnjuje pogoje glede 511. člena Zakona o združenem delu
- da ob imenovanju poda program razvoja službe.

Mandat traja 4 leta.

Kandidat pod t. 2 mora izpolnjevati poleg splošnih pogojev še naslednje:

- da ima visoko ali višjo izobrazbo pravne smeri
- najmanj tri leta ustreznih delovnih izkušenj
- da ima pozitiven odnos do samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij in socialistične družbene ureditve, da je moralno neoporečen in da izpolnjuje pogoje glede 511. člena Zakona o združenem delu
- da ob imenovanju poda program razvoja službe. Mandat traja 4 leta.

**Razpisna komisija
TOZD Gradbeništvo
Trebnje**

razpisuje

po določenih 74. — 82. členu statuta TOZD Gradbeništvo Trebnje ter na podlagi sklepa delavskega sveta TOZD Gradbeništvo

dela in naloge

individualnega poslovnega organa TOZD

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- da je državljan SFRJ in ustreza splošnim pogojem za sprejem delavca v delovno razmerje
- da ima visoko ali višjo izobrazbo gradbene ali temu sorodne smeri
- da ima 5 let delovnih izkušenj
- da ima pozitiven odnos do samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij in socialistične družbene ureditve in je moralno neoporečen
- da ob imenovanju poda program razvoja TOZD.

Mandat traja 4 leta.

**Razpisna komisija
TOZD Komunala
Trebnje**

razpisuje

po določenih 67. — 75. členu statuta TOZD Komunala Trebnje ter na podlagi sklepa delavskega sveta TOZD Komunala

dela in naloge

individualnega poslovnega organa TOZD

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- da je državljan SFRJ in ustreza splošnim pogojem za sprejem delavca v delovno razmerje
- da ima višjo strokovno izobrazbo ustrezne smeri
- da ima pet let delovnih izkušenj
- da ima pozitiven odnos do samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij in socialistične družbene ureditve in je moralno neoporečen
- da ob imenovanju poda program razvoja TOZD.

Mandat traja 4 leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Gradbeno in komunalno podjetje Trebnje, Goliev trg 9, Trebnje, s posebnim pripisom „Za razpisno komisijo“. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

444/26-84

**Za dobro jutro, za dober dan,
si za poletje omislite novo oblačilo!**

**TRGOVSKA DELOVNA
ORGANIZACIJA**
Nama
LJUBLJANA n. sol. o. Veleblagovnica Kočevje

PIONIR

**SGP Pionir Novo mesto,
TOZD Lesni obrat**

objavlja

proste delovne naloge in opravila

vodje razvoja

Pogoji za sprejem:
diplomirani inženir lesarstva in 2 leti prakse.

Kandidati bodo sprejeti v delovno razmerje za nedoločen čas in s pogojem poskusnega dela. Vloge sprejema 15 dni po objavi oglasa kadrovskega oddelka DSSS, Kettejev drevored 37, Novo mesto. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v roku 30 dni od dneva zaključka razpisa.

450/26-84

**Svet Srednje šole
tehniških in zdravstvene usmeritve
Boris Kidrič, Novo mesto**

razpisuje

prosta dela in naloge

- 4 učitelj matematike, profesor ali visoka izobrazba smeri fizike, kemije, računalništva in informatike, elektrotehnike, strojništva, geologije, rudarstva, metalurgije, gradbeništva, geodezije s končanim programom izpopolnjevanja za matematiko
- 3 učitelj strojnih strokovnih predmetov, dipl. ing. strojništva
- 4 učitelj elektrostrokovnih predmetov, dipl. ing. elektrotehnike — elektronika
- učitelja lesarskih strokovnih predmetov, dipl. ing. lesarstva
- učitelja gradbenih strokovnih predmetov, dipl. ing. gradbeništva za določen čas (nadomeščanje delavca, ki bo služil vojaški rok)
- 2 učitelj obrambe in zaščite, visoka izobrazba SLO ali oficir JLA ali visoka izobrazba katerekoli smeri in ŠRO
- 6 učitelj praktičnega pouka kovinarske usmeritve, višja izobrazba strojne smeri s prejšnjim poklicem:

**rezkalec — 1 delavec
orodjar — 2 delavca
varilec — 1 delavec
kovač — 1 delavec
klepar — 1 delavec**

- učitelja praktičnega pouka smer elektronika, ing. el.
- snažilke

Vsa dela in naloge so razpisana za nedoločen čas, razen za dipl. ing. gradbeništva. Prijave z dokazili pošljite v 15 dneh po objavi razpisa. Vsi, ki se bodo prijavili na razpis, bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po izteku roka za zbiranje prijav. Za učitelje matematike in strokovnih predmetov je nekaj možnosti za rešitev stanovanjskega problema.

447/26-84

SGP Pionir Novo mesto
delovna skupnost skupnih
služb

objavlja

popravek

razpisa v Dolenjskem listu
dne 14. junija 1984 številka
406/24-84. Pod točko 1/2 se
razpis pravilno glasi:

— Direktorja
interne banke

Ostali pogoji ostanejo ne-
spremenjeni.

451/26-84

TURISTIČNE ZANIMIVOSTI

FOLKLORNE PRIREDITVE V POSTOJNI

POSTOJNA — Postojnsko Turistično društvo je tudi letos organizator „Poletnih kulturnih prireditev“. Vse prireditve bodo ob nedeljah, ogled bo brezplačen. Nastopile bodo slovenske folklorne skupine iz domovine, zamejstva, Evrope in prekomorskih dežel. Gostovali pa bosta še folklorni skupini Zvezda iz Beograda in Ambramovič iz Valjeva. Med prvimi bo 1. julija ob 10. in 15. uri nastopila novomeška folklorna skupina Kres pred Postojnsko jamo. Na istem

prizorišču bo 19. avgusta ob 10. uri dopoldne nastopila metliška folklorna skupina „Ivana Navratila“. Glavne prireditve bodo spremljale še nekatere druge, kot je srečanje kmetov, nastop pihalne godbe iz Postojne, ta bo prireditev 16. septembra tudi zaključila.

DEŽURNE BENCINSKE ČRPALKE

LJUBLJANA — Avto-moto zveza Slovenije je obvestila porabnike bencinskih servisov (črpalk), da neprekinjeno posluje v Sloveniji le 25 črpalk. Najbolj „bogata“ je cesta

med Ljubljano in Bregano, kjer lahko motorizirani nomad kupi bencin kar na osmih nonstop črpalnih, na območju celotne Primorske je tudi 8 takih črpalk, na Štajerskem 5, v Prekmurju 1, na Gorenjskem 4 itd. Še en dokaz, kako (ne)znamo načrpati deviz od tujih gostov, ki potujejo veliko tudi v poznih večernih urah in ponoči.

OH CET V LJUBLJANI

LJUBLJANA — Letos poteka mednarodna turistično-folklorna prireditev „Ohcet v Ljubljani“ od 27. do 30. junija 1984. V sredo, 27. junija, bodo v ljubljanskih Križankah na otvoritveni slovesnosti

predstavili poročne pare. Predstavitve bo spremljal folklorni večer. V četrtek in petek bodo spremljajoče prireditve po starih šegah in navaadah, v soboto pa bo poroka, svatovski sprevid in svatovanje.

AVTOKARTA JUGOSLAVIJE

LJUBLJANA — Avto-moto zveza Slovenije je izdala ažurirano avtokarto Jugoslavije v merilu 1 : 850.000, na kateri je vrisano stanje cest letošnjega junija. Za 150 dinov je možno kupiti v knjigarnah ali pa pri AMZ Slovenije.

J. SAJE

PIONIR

AVTOSERVIS

STARO ZA NOVO

hitro in ceneje do novega avtomobila

NOVO

V našem servisu lahko hitro in ceneje zamenjate rabljeni avto iz programa IMV RENAULT.

Vse informacije v Avtoservisu Pionir Ločna 48 tel. 23-421, 21-241

POKLIČITE NAS!

**60
labod**

„Labod“, tovarna oblačil
Novo mesto
TOZD Commerce

Komisija za delovna razmerja TOZD Commerce

objavlja

prosta dela in naloge:

1. Pregledovalec tkanin PŠ:

Pogoji:

- SS, tekstilno — kemijski tehnik
- 1 do 2 leti delovnih izkušenj
- 2-mesečno poskusno delo

2. Instruktor za kooperacijo:

Pogoji:

- VIŠ, SS
- ing. konfekcije oz. konfekcijski tehnik
- 1 do 2 leti delovnih izkušenj na takih ali podobnih delih
- 3-mesečno poskusno delo

3. Tehnolog v pripravi dela PŠ:

Pogoji:

- SS, konfekcijski tehnik
- 1 do 2 leti delovnih izkušenj
- 3-mesečno poskusno delo

Delovno razmerje za objavljena prosta dela in naloge se sklone za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po dnevu objave na naslov: Delovna organizacija „Labod“ — TOZD Commerce, Cesta herojev 29, Novo mesto (tel. 22-173).

445/26-84

**SIS za komunalno in cestno dejavnost
Enota za urejanje stavbnih zemljišč
Brežice, Cesta prvih borcev 11**

razpisuje

JAVNI NATEČAJ

**za oddajo stavbnega zemljišča za gradnjo
enodružinske stanovanjske hiše, vezano z garažo,
v stanovanjski soseski Trnje.**

Na javnem natečaju, ki bo v petek, 13. julija 1984, ob 8. uri na sedežu Enote za urejanje in upravljanje s stavbnimi zemljišči v občini Brežice, se oddaja pravica uporabe na stavbnem zemljišču:

za gradnjo enodružinske stanovanjske hiše, vezane z garažo, v stanovanjski soseski Trnje, lokacija št. 97 (590 m²); cena za zemljišče je 156,00 din za m².

Stroški minimalne komunalne opreme znabšajo 303,00 din za 1 m² zemljišča. V tem znesku je zajeta izgradnja primarnega vodovodnega, kanalizacijskega in cestnega omrežja v sklopu adamski izvedbi.

Uporabnik zemljišča trpi še naslednje stroške:

— priključek na vodovod, kanalizacijo, prispevek za električno omrežje, spremembo namembnosti zemljišča, objavo natečaja ter administrativno tehnične stroške enote.

Na javni natečaj se pristopi s pismeno ponudbo do 8. ure na dan javnega natečaja na sedežu enote v Brežicah.

K ponudbi se položi varščina 15.000,00 din.

446/26-84

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

KUPIM staro, avosobno stanovanje. Ponudbe pod šifro: "NAKUP".
MARIJA OMERZEL, Milavčeva 71, Brežice, preprodejcem svojemu možu, da karkoli od premešanih in nepremešanih prodaja, dokler ne bo vse sodniško rešeno.

POSEST

HIŠO z gospodarskim poslopjem in vrtom v Brežicah, Škvarčeva 17, prodamo najugodnejšemu ponudniku. Informacije in ogled možen vsako sботo popoldne in nedeljo dopoldne ali po telefonu pri Jožetu Vidmarju, Borisa Kraigherja 21, Brežice, telefon (68) 61-026.

NA LEPEM kraju na Bizelskem prodam trisobno komfortno hišo (elektrika, vodovod), z vrtom, sadovnjakom in plantažnim vinogradom. Vprašajte na telefon (041) 445-598, razen sobote in nedelje, ali pišite na naslov: Regel, Radičeva 54, 41000 Zagreb.

NEDOGRAJENO HIŠO z vinogradom, možna stalna nastanitve, v bližini Sentruperta, prodam. Informacije na telefon (063) 852-420.

STAREJŠO KMEČKO hišo z nekaj zemlje v bližini Novega mesta prodam. Naslov v upravi lista (3618/84).

VRSTNO HIŠO v Straži pri Novem mestu prodam. Prosen, Dol. Toplice 172.

ČESTITKE

IVANU KUŽNIKU iz Dobindola 25 želimo ob njegovi 90-letnici obilo zdravja in še veliko lepih in srečnih dni. Vsi njegovi.

3. julija bo praznovala 60. rojstni dan naša draga in skrbna mama **REZKA KRALJ** iz Geršič. Za jubilej ji iskreno čestitamo in želimo vse dobro, največ pa zdravja — hčerka Marija z možem Jožetom, sin Tone z ženo Ivanko ter vnuki Peter, Robert in Matjaž.

Ljubemu možu **PETRU BLATNIKU** in sinu **PETRČKU** iz Hrustulj 48 pri Škocjanu iskreno čestita za god in jima želi še veliko zdravih in srečnih let žena Anka, oziroma mamica s hčerko Anko, oziroma sestrico. Enako tudi atu iz Grmovelj za dvojno praznovanje.

OBVESTILA

CENJENE STRANKE obveščam, da bo v času od 2. julija do 28. julija 1984 delavnica zaprta zaradi letnega dopusta. Avgust MODIČ, Trdinova 49, Novo mesto, avtokleparstvo in ličarstvo.

OBVEŠČAM cenjene stranke, da bo mlin v Škocjanu od 15. julija do 15. avgusta 1984, zaradi letnega dopusta zaprt. Jože FERKOLJ, Hrustulje 20, Škocjan.

CENJENE GOSTE obveščamo, da bo lokal BIFE Štefan Srebrnjak, Mali Slatnik 32, zaradi letnega dopusta zaprt od 2. julija do 27. julija 1984.

OBVEŠČAM cenjene stranke, da v centru Šentjerneje obratuje Kemična čistilnica od 8. do 16. ure, v soboto pa od 8. do 12. ure in se priporočam!

ZAHVALA

ZAHVALJUJEMO se sosedom, krajanom Birčne vasi, Stranske vasi, uslužbencem Javne varnosti iz Novega mesta, GD Stranska vas in delavcem Kolodvorske restavracije, ki so nudili takojšnjo pomoč in sodelovali pri iskanju naše hčerke Teje, ki se je izgubila 21. junija 1984. Posebno se zahvaljujemo strojevodji vlaka št. 3104 tovarišu VINKU FABJANU in tovarišu JANEZU HEDŽETU za njuno pozornost in poštvovalnost, s katero sta preprečila smrt 2-letne Teje. Vsem še enkrat najlepša hvala. Tejni starši Milka in Vinko Moravec ter stara mama.

ZAHVALA

V 76. letu nas je zapustila naša draga mama, stara mama, babica in teta

MARIJA BON
 rojena VIŠČEK
 z Mirne

Zahvaljujemo se sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, delovnim organizacijam Novotehna, Dolenjka, IMV Novo mesto, Elektrotehna Ljubljana za podarjene vence in cvetje, izraženo sožalje ter tako številno spremstvo na zadnji poti. Posebna zahvala velja pevcem, tov. Potrbinovi za poslovljne besede in duhovniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: hčerke Valči, Darinka, Draga in Slavka z družinami ter ostali sorodniki

ZAHVALA

Vsa sreča je pri nas minila, ko tebe, dragi sinko, zemlje je pokrila. Vse bolj osamljene naše so poti, odkar v temnem grobu počivaš. Ljubi sinko ti.

ZAHVALA
 Ob nenadni tragični izgubi našega ljubljene sина in brata

CIRILA KUMA
 mlajšega
 iz Potoka pri Gornji Straži 40

se zahvaljujemo vsem, ki ste nas v največji bolečini tolažili in nam izrekli sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni podjetju TO ŽSAM Gorjanci Novo mesto, ŽSAM Novo mesto in Brežice, župniku za opravljeni obred, govornikom za poslovljne besede, pevcem in godbenikom. Še enkrat hvala vsem in vsakemu posebej, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na mnogo prerani zadnji poti, mu darovali vence in cvetje.

Neutolažljivi: mamica, očka, bratec Igor in ostalo sorodstvo

RAZNO

SPREJMEM upokojenko, zdravo, mlajšo, za družbo in skupno gospodinjstvo. Sem vdova, upokojenka, sama v svoji hiši. Šifra: "UGODNA PRILIKA".

22-letni fant nujno potrebuje 5 SM. Pošteno vrnem do 20. septembra. Ponudbe pod šifro: "NUJNO".

POCENI oddam vikend hiščo v Umagu. Telefon (068) 24-672.

PROSIM očividce, ki so videli prometno nesrečo dne 5. junija okrog 6. ure zjutraj v Starem trgu pri Trebnjem in ki je bila opisana v Dolenjskem listu št. 24 pod naslovom "Ustrašil se je", da se javijo na postajo milice v Trebnjem ali meni osebno. Janez Hočevar, Belšinja vas 5, 68210 Trebnje.

PREKLICI

BREDA BUNJEVAC, Dihančeva 6, Novo mesto, opozarjam vse, da nisem plačnik dolgov **PETRA BUNJEVACA**.

ANTON ŠKOF, Dragomlja vas 25, Suhor, opozarjam Marijo PETRIC in njenega moža MARTINA PETRICA, Dragomlja vas 22, zaradi preklica, ki je bil objavljen v DL 21. junija, da preneha z nesresničnimi izjavami in žaljkami zoper moje ženo **KATARINO ŠKOF**. V nasprotnem primeru ju bom prisiljen sodno preganjati.

TEREZIJA ŠPELKO, Jama 7, Dvor, preprodejcem pašo kokosi pri kozolcu in po košenici ter njeni Mariji LEGAN z Jame 11 in Lojzu Špelku z

UGODNO prodam FIAT 125, letnik 1976, registriran do maja 1985, prevoženih 1000 km. Milan Zdravje, Zalog 2, Novo mesto.

ZASTAVO 750, letnik 1981, 37000 km, prodam, Franc Janež, Majde Šile 21, Novo mesto, telefon 20-333.

UGODNO prodam osebni avto **ZASTAVA 750** luxe, letnik 1976. Dajti pol na kredit, pol za gotovino. Pokličite številko 72-480!

PRODIM škodo, letnik 1976 registrirano do 25. 5. 1985 Pajuan Jože, Bredavci št. 10, Dragatuš.

Z 101, letnik 1977, registrirano do aprila 1985, dobro ohranjeno, prodam. Informacije v četrtki in petek od 16. do 17. ure na telefon (068) 25-522 int. 32 — MAJERLE.

FIAT 126 P, letnik 1980, registriran do 20. junija 1984, prodam. Tomoč, šlan, blok, Straža 162.

126 P, letnik december 1978, dobro ohranjen, prodam. Irena Zaman, Hrvaški Brod 10, 68310 Šentjerneje. Ogled možen vsak dan po 16. uri.

PRODIM MZ 250, prevoženih 600 km. Anton Vrhovšek, Pugled 5, Mokronog.

R 4, letnik 1975, prodam. Feliks Hren, Česnjice 3, Trebelno.

FIAT 750, letnik 1980, prodam. Jože Benkič, Družinska vas 64, Šmarješke Toplice.

PRODIM motor za LADO 1200, motor in menjalnik za Z 750. Breg 22, Novo mesto.

PRODIM LADO 1600, letnik 1980, ali FIAT 125, letnik 1976. Breg 22, Novo mesto.

POCENI prodam CITROEN Diana 6 LC, letnik december 1978. Drenik, Malenska vas, telefon 84-326.

126 P, letnik 1978, dobro ohranjen, prodam. Sitar, Trebnje, telefon 44-523.

UGODNO prodam austin morris, leto izdelave 1972, prevoženih 35000 km. Telefon (068) 22-588.

ZASTAVO 101 po delih prodam. Rudi Hudoklin, Vrhi 7 pri Šentjerneju.

ZASTAVO 750, letnik 1980, prodam. Lindič, Kristanova 3/a, Novo mesto, telefon 24-350.

STAREJŠEGA FIČKA v voznem stanju, registriranega, ugodno prodam. Ogled: Adamičeva 32, Novo mesto.

UGODNO prodam ovco solčavko z mladičem. Kralj, Potočna vas 18, Novo mesto.

PRODIM BARVNI televizor Gorenje, star 5 let, za 3,5 M. Telefon (068) 24-259.

PRODIM belo poročno obleko številka 40 in klobuk. Ueman, Verdun 18, Stopiče, telefon 43-809.

PRODIM OVCE MEŠANE PASME IN JUNCA, STAREGA DVE LETI: Staniša, Vinja vas 34, Novo mesto.

PRODIM jadralni deski D1 in D2, kompletni, po 4,5 M, in jadrano obleko Camaro številka 46. Telefon dopoldne 71-017.

PRODIM Elanov čoln. Telefon 23-182, popoldne.

PRODIM dve omari, trosed in pisalno mizo, stol in cvetlično korito. Telefon (068) 22-612.

MOTORNO ŽAGO Stihl 038 AV superavtomatik, novo, prodam. Dol. Kamence 27, Novo mesto.

PRODIM kunce velika činčila in lisee za rejo. Štefka Frlič, Titova 86, Senovo.

TELICO, sivorjavo, brejo 6 mesecev, prodam. Angelca Urek, Drežji vrh 7, Trebelno.

PRODIM nov pony ekspres Tomos avtomatik, letnik 1983. Ogled popoldan in v nedeljo ves dan. Slavko Gramc, Vrhovska vas 14, Cerklje pri Brežicah.

UGODNO prodam kozolec topolar. Janko Švajger, Dol. Toplice 152, telefon 85-788.

PRODIM vlečno kljuko za R 4, Stane Žibert, Šentjerneje 60.

PRODIM plinski štedilnik (pečica na plin). Franc Jeralič, Šmarje pri Šentjerneju.

PRODIM nekaj kosov schiedel dimnika, nekaj vogalnikov, prezidne opeke ipd. Sonja Šimčič, Trdinova 11, Novo mesto.

PRODIM DVE AVTOMOBILSKI PRIKOLICI: Leopold Škedelj, Grmovlje 25, Škocjan.

PRODIM 6 tednov stare mladičke škotskega ovčarja. Ogled je možen od 15.30 do 18. ure. Marica Krapež, Zagrebška 18, Novo mesto.

PRODIM zračni vrtilni stroj za kamen. Telefon (061) 319-062.

PRODIM nemško ovčarko, staro 15 mesecev, z rodovnikom (telesna ocena prav dobra), in zajec angleške blekentangje. Radeček, Krka 22, Novo mesto, popoldne.

PRODIM šotor za štiri osebe. Sever. Pot na Gorjance 13, Novo mesto, telefon (068) 22-991.

PRODIM kosilnico BCS v lobrem stanju prodam. Cena 5.000 lin. Janez Ueman, Vel. Cerovec 8, Stopiče.

PRODIM traktor URSUS 35 in košilnico FIGARO. Franc Zupančič, Imenje 2, Šentjerneje.

PRODIM traktorske grablje (2 m) Santal, Ivan Irt, Praproče 9, Straža.

PRODIM novo kabino za traktor IMT. Leopold Zupančič, Cerovi log — Gaj pri Šentjerneju.

PRODIM traktor MASSEY FER-GUSON (32 KM). Jože Beve, Mihovića 23, Šentjerneje.

TRAKTORSKO ŠKROPILNICO (300 lit.), proizvod Metalna Maribor, prodam. Vinko But, Savska c. 3, Sevnica, tel. (068) 81-259.

PRODIM kosilnico diesel, novo, z vozičkom. Franc Košak, Tolčane 5, 61303 Zagradec.

KOSILNICO BCS (bencin, petrolej), staro 7 let, delno tudi na posojilo prodam. Naslov v upravi lista (3619/84).

TRAKTOR IMT 542 prodam. Informacije na telefon (068) 21-575, popoldne.

PRODIM prikluček za snopvezalko Figaro, gnojnični sod in črpalko na motor. Martin Kovačič, Gor. Vrhopolje 13, Šentjerneje.

PRODIM dobro ohranjen traktor Ursus C 35 s kabino ali Store 404. Gorenje Dole 9, Škocjan.

PRODIM traktor Steier (40 KM) s kosilnico in kabino. Sevnica 8, Otočec.

PRODIM prešo za žito kombajn Zmaj, novo. Karel Miklavčič, Gor. Brezovica 20, 68310 Šentjerneje.

PRODIM traktor Proseche, potreben manjšega popravila. Feliks Hren, Česnjice 3, Trebelno.

MOTOKULTIVATOR Goldoni (14 KM) Diesel s priklučki, malo rabljen, v dobrem stanju, prodam. Slavko Penc, Vel. Slatnik 24, Novo mesto.

PRODIM traktor Ursus, 1200 delovnih ur. Anderlič, Zbure 20, Šmarješke Toplice.

PRODIM koso (100 cm) za kultivator Gorenje. Tel. 24-297, zvečer.

PRODIM KOZE. Jože Retelj, Dol. Kamence 7a, Novo mesto, tel. 25-904.

PRODIM kamp dvoosno prikolico Adria. Tel. (068) 21-642.

CAMP PRIKOLICO ADRIA 380 ali Adria 450 najamem od 15. 7. do 15. 8. Pokličite na tel. (068) 51-073. Jože Sopič, Kolodvorska 56, Črnomelj.

TOMOS 18 motor, kratka os, ugodno prodam. Tel. 51-073.

PRODIM MOTOR po delih za motorino kolo MZ 250, starejši tip, štrbrinski, Peter Škufca, Obrh 17, 68350 Dolenjske Toplice.

UGODNO prodam TV COLOR sprejemnik in zastavo 750, letnik 1977. Informacije na tel. (068) 72-539.

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 28. junija — Leon Petek, 29. junija — Peter! Sobota, 20. junija — Emiljana Nedej, 1. julija — Julja Poredžek, 2. julija — Oton Torek, 3. julija — Tomaž Sreda, 4. julija — Dan borca Četrtek, 5. julija — Ciril

LUNINE MENE

29. junija ob 4.18 — mlaj 5. julija ob 22.04 — prvi krajec

KINIO

BREŽICE — 29. in 30. 6. japonski film Metuljeva mreža. 29. 6. ameriški film Nočne igre. 1. in 2. 7. italijanski film Razbojnik z nežnim srcem. 3. in 4. 7. ameriški film Veliko tveganje.

malio glasi

SLUŽBO DOBI

TAKOJ ali po dogovoru zaposlimo pridno dekle, ki ima veselje do stredbe v gostilni, lahko je priučena ali začevnica s primerno izobrazbo. Stanovanje in vsa oskrba v hiši brezplačno. Gosliina VOLK, Višnja gora, telefon (061) 784-031.

STANOVANJA

DVE DIJAKINJI iščeta sobo v Črnomlju. Telefon (068) 68-308 ali (061) 869-608.

ODDAM dvosobno stanovanje v Novem mestu, Drejetova pot 9. Telefon 21-826, interna 223.

M enosobno stanovanje ali s souporabo kopalnice. Telefon 47.

Motorna vozila

PRODIM kombi Zastava 850, let. 79, 435 K. Informacije K Roku 67. Novo mesto.

PRODIM 126 P, letnik 1980. Informacije na tel.: 24-572.

PRODIM PEUGEOT 504 in 2 električna šivalna stroja. Informacije na Dilančevi 5 vsak dan od 12. do 13. ure.

PRODIM Zastavo 750 L, letnik 1978, registrirana do marca 1985. Jenič Franc, Partizanska 29, Novo mesto.

PRODIM Z 101, letnik 1976 in FIAT 750, letnik 1983. Jože Sajc, Goriska vas 10, Mirna peč.

ZASTAVO 750 SC, letnik 1979, prodam. Muhič, Birčna vas 53, Novo mesto, telefon 21-737.

RENAULT 6, letnik 1971, registriran do maja 1985, po ugodni ceni prodam. Jože Krevs, Dol. Karteljevo 26, Mirna peč.

R 18, letnik 1979, francoski, prevoženih 56000 km, lepo ohranjen in garžiran, prodam. Informacije po telefonu (068) 84-554, po 14. uri.

ZASTAVO 101 comfort, letnik 1982, prodam. Telefon 56-270.

R 4, letnik 1980, prodam. Telefon 20-544.

PRODIM Z 101, letnik 1977, registrirano do aprila 1985, dobro ohranjeno, prodam. Informacije v četrtki in petek od 16. do 17. ure na telefon (068) 25-522 int. 32 — MAJERLE.

FIAT 126 P, letnik 1980, registriran do 20. junija 1984, prodam. Tomoč, šlan, blok, Straža 162.

126 P, letnik december 1978, dobro ohranjen, prodam. Irena Zaman, Hrvaški Brod 10, 68310 Šentjerneje. Ogled možen vsak dan po 16. uri.

PRODIM motor za LADO 1200, motor in menjalnik za Z 750. Breg 22, Novo mesto.

PRODIM LADO 1600, letnik 1980, ali FIAT 125, letnik 1976. Breg 22, Novo mesto.

POCENI prodam CITROEN Diana 6 LC, letnik december 1978. Drenik, Malenska vas, telefon 84-326.

126 P, letnik 1978, dobro ohranjen, prodam. Sitar, Trebnje, telefon 44-523.

UGODNO prodam austin morris, leto izdelave 1972, prevoženih 35000 km. Telefon (068) 22-588.

ZASTAVO 101 po delih prodam. Rudi Hudoklin, Vrhi 7 pri Šentjerneju.

ZASTAVO 750, letnik 1980, prodam. Lindič, Kristanova 3/a, Novo mesto, telefon 24-350.

STAREJŠEGA FIČKA v voznem stanju, registriranega, ugodno prodam. Ogled: Adamičeva 32, Novo mesto.

PRODIM kosilnico BCS v lobrem stanju prodam. Cena 5.000 lin. Janez Ueman, Vel. Cerovec 8, Stopiče.

PRODIM traktor URSUS 35 in košilnico FIGARO. Franc Zupančič, Imenje 2, Šentjerneje.

PRODIM traktorske grablje (2 m) Santal, Ivan Irt, Praproče 9, Straža.

PRODIM novo kabino za traktor IMT. Leopold Zupančič, Cerovi log — Gaj pri Šentjerneju.

PRODIM traktor MASSEY FER-GUSON (32 KM). Jože Beve, Mihovića 23, Šentjerneje.

TRAKTORSKO ŠKROPILNICO (300 lit.), proizvod Metalna Maribor, prodam. Vinko But, Savska c. 3, Sevnica, tel. (068) 81-259.

PRODIM kosilnico diesel, novo, z vozičkom. Franc Košak, Tolčane 5, 61303 Zagradec.

KOSILNICO BCS (bencin, petrolej), staro 7 let, delno tudi na posojilo prodam. Naslov v upravi lista (3619/84).

TRAKTOR IMT 542 prodam. Informacije na telefon (068) 21-575, popoldne.

PRODIM prikluček za snopvezalko Figaro, gnojnični sod in črpalko na motor. Martin Kovačič, Gor. Vrhopolje 13, Šentjerneje.

PRODIM dobro ohranjen traktor Ursus C 35 s kabino ali Store 404. Gorenje Dole 9, Škocjan.

PRODIM traktor Steier (40 KM) s kosilnico in kabino. Sevnica 8, Otočec.

PRODIM prešo za žito kombajn Zmaj, novo. Karel Miklavčič, Gor. Brezovica 20, 68310 Šentjerneje.

PRODIM traktor Proseche, potreben manjšega popravila. Feliks Hren, Česnjice 3, Trebelno.

MOTOKULTIVATOR Goldoni (14 KM) Diesel s priklučki, malo rabljen, v dobrem stanju, prodam. Slavko Penc, Vel. Slatnik 24, Novo mesto.

PRODIM traktor Ursus, 1200 delovnih ur. Anderlič, Zbure 20, Šmarješke Toplice.

PRODIM koso (100 cm) za kultivator Gorenje. Tel. 24-297, zvečer.

PRODIM KOZE. Jože Retelj, Dol. Kamence 7a, Novo mesto, tel. 25-904.

PRODIM kamp dvoosno prikolico Adria. Tel. (068) 21-642.

CAMP PRIKOLICO ADRIA 380 ali Adria 450 najamem od 15. 7. do 15. 8. Pokličite na tel. (068) 51-073. Jože Sopič, Kolodvorska 56, Črnomelj.

TOMOS 18 motor, kratka os, ugodno prodam. Tel. 51-073.

PRODIM MOTOR po delih za motorino kolo MZ 250, starejši tip, štrbrinski, Peter Škufca, Obrh 17, 68350 Dolenjske Toplice.

UGODNO prodam TV COLOR sprejemnik in zastavo 750, letnik 1977. Informacije na tel. (068) 72-539.

PRODIM kosilnico BCS v lobrem stanju prodam. Cena 5.000 lin. Janez Ueman, Vel. Cerovec 8, Stopiče.

PRODIM traktor URSUS 35 in košilnico FIGARO. Franc Zupančič, Imenje 2, Šentjerneje.

PRODIM traktorske grablje (2 m) Santal, Ivan Irt, Praproče 9, Straža.

PRODIM novo kabino za traktor IMT. Leopold Zupančič, Cerovi log — Gaj pri Šentjerneju.

PRODIM traktor MASSEY FER-GUSON (32 KM). Jože Beve, Mihovića 23, Šentjerneje.

TRAKTORSKO ŠKROPILNICO (300 lit.), proizvod Metalna Maribor, prodam. Vinko But, Savska c. 3, Sevnica, tel. (068) 81-259.

PRODIM kosilnico diesel, novo, z vozičkom. Franc Košak, Tolčane 5, 61303 Zagradec.

KOSILNICO BCS (bencin, petrolej), staro 7 let, delno tudi na posojilo prodam. Naslov v upravi lista (3619/84).

TRAKTOR IMT 542 prodam. Informacije na telefon (068) 21-575, popoldne.

PRODIM prikluček za snopvezalko Figaro, gnojnični sod in črpalko na motor. Martin Kovačič, Gor. Vrhopolje 13, Šentjerneje.

PRODIM dobro ohranjen traktor Ursus C 35 s kabino ali Store 404. Gorenje Dole 9, Škocjan.

PRODIM traktor Steier (40 KM) s kosilnico in kabino. Sevnica 8, Otočec.

PRODIM prešo za žito kombajn Zmaj, novo. Karel Miklavčič, Gor. Brezovica 20, 68310 Šentjerneje.

PRODIM traktor Proseche, potreben manjšega popravila. Feliks Hren, Česnjice 3, Trebelno.

MOTOKULTIVATOR Goldoni (14 KM) Diesel s priklučki, malo rabljen, v dobrem stanju, prodam. Slavko Penc, Vel. Slatnik 24, Novo mesto.

PRODIM traktor Ursus, 1200 delovnih ur. Anderlič, Zbure 20, Šmarješke Toplice.

PRODIM koso (100 cm) za kultivator Gorenje. Tel. 24-297, zvečer.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozđ Časopis Dolenjski list, Novo mesto.

USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.

UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (v. d. glavnega urednika in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačer, Andrej Bartel, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič—Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Tepepy, Ivan Zoran in Alfred Želznik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič, Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20 din. Letna naročnina 900 din — Za delovne in družbene organizacije 1.800 din, za inozemstvo 15 ameriških dolarjev oz. 40 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti). — Devizni račun 52100—620—970—257300—128—4405/9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 325 din, za razpise, licitacije ipd. 455 din, 1 cm na določeni srednji ali zadnji strani 495 din, 1 cm na prvi strani 650 din. Vsak mali oglas do 10 besed 180 din, vsaka nadaljnja beseda 18 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421—1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100—603—30624 — Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Germova 3, p. p. 33, telefon (068) 23—606 — Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. p. 33, telefon (068) 24—006 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vracamo — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozđ Grafika, Novo mesto — Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

PRODIM

PRODIM KOZE. Jože Retelj, Dol. Kamence 7a, Novo mesto, tel. 25-904.

PRODIM kamp dvoosno prikolico Adria. Tel. (068) 21-642.

CAMP PRIKOLICO ADRIA 380 ali Adria 450 najamem od 15. 7. do 15. 8. Pokličite na tel. (068) 51-073. Jože Sopič, Kolodvorska 56, Črnomelj.

TOMOS 18 motor, kratka os, ugodno prodam. Tel. 51-073.

PRODIM MOTOR po delih za motorino kolo MZ 250, starejši tip, štrbrinski, Peter Škufca, Obrh 17, 68350 Dolenjske Toplice.

UGODNO prodam TV COLOR sprejemnik in zastavo 750, letnik 1977. Informacije na tel. (068) 72-539.

KUPIM

KUPIM 350 kom. opeke — strešnik, rdeče barve. Vene, Zvabovo 3, 68310 Šentjerneje.

ZAHVALA

V težkih trenutkih, ko nas je v 76. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

ANTON SOMRAK

iz Gubčeve 7 a

se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste se poslovlili od njega in nam izrekli sožalje. Prav posebej se zahvaljujemo dr. Janžekoviču, dr. Bošnjaku in osebju nevrološkega oddelka, OO ZZB Novo mesto in ZZB NOV Kandija-Grm, Lovski zvezi in LD Novo mesto, darovalcem vencev in cvetja ter govornikom za tople poslovlilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Francka, hčerka Justina, sin Marjan z ženo Metko, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama, babica in teta

KAROLINA ERPE

rojena KUM
iz Uršnih sel 88

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni Hotelu Kandija in tov. Fonu za poslovlilni govor ter župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA
V 70. letu nas je nepričakovano zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

ANTON PLEVNIK

Vojinska 2, Črnomelj

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem ter delovnim organizacijam, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali in stali ob strani ter nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se kaplanu za opravljeni obred, govorniku in vsem, ki ste pokojnemu poklonili cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: vsi njegovi

Ljubil si zemljo in pesem,
ljubil si dom,
in v tem tihem cvetočem poletju,
odšel si v večni dom.

V SPOMIN

28. junija mineva leto dni od smrti našega nepozabljenega strica in brata

JANEZA DEBEVCA

iz Gabernika 7

Vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov zadnji dom, se iskreno zahvaljujemo!

Vsi njegovi

ZAHVALA

Tiho in za vedno nas je zapustila naša mama

ANGELA KASTELIC

s Hriba pri Rožnem dolu

Od nje smo se poslovlili 20. junija na pokopališču Ločna v Novem mestu. Pristrčno se zahvaljujemo dr. Vodniku za dolgoletno zdravljenje, patru Luki za lepo opravljen obred in poslovlilne besede, osebju nevrološkega oddelka bolnišnice Novo mesto, posebno dr. Bošnjaku, kolektivu KZ TOZD Agroservis, ZB Zabja vas, vsem sorodnikom, sosedom, posebno družini Eržen in prijateljem za pomoč v težkih trenutkih.

Sinova Franci in Stanko z družinama v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je v 36. letu starosti zapustila draga mamica, hčerka, sestra in teta

ŠTEFKA PLANIN

iz Ždinje vasi 10

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam pomagali, darovali vence in cvetje ter spremili pokojno na zadnji poti. Iskrena hvala sošolecem in tovarišicam OŠ Bršljin, ožjim sodelavkam DSSS CP Novo mesto in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sin Roman, hčerka Andrejka, mama, brat in sestra z družinama ter ostalo sorodstvo

Vse prijatelje in znance obveščamo, da je naš mož, brat in stric

ŠTEFAN JUG

vojaški vojni invalid iz NOB

nenadoma preminil. Na njegovo željo smo ga pokopali v najožjem družinskem krogu 18. VI. 1984 na ločenskem pokopališču v Novem mestu. Iskrena hvala zdravnikom in strežnemu osebju pljučnega oddelka novomeške bolnišnice in Onkološkega inštituta v Ljubljani ter dr. Gornikovi za njihovo nesebično pomoč pri zdravljenju. Hvala lepa vsem prijateljem in znancem za izraze sožalja in govorniku za poslovlilne besede ob odprtem grobu.

Žena Ela v imenu vseh sorodnikov

Novo mesto, Gibina, Zagreb, Toronto

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je po kratki bolzni za vedno zapustila naša draga mama, sestra, teta, stara mama in babica

JOŽEFA NOVŠAK

iz Znojil 2

Pristrčno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali cvetje ter pokojno spremili na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sinovi Martin, Franc in Matija z družinami, hčerki Lojzka z možem in Marija z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 67. letu starosti nas je nepričakovano za vedno zapustila dobra žena, mama in stara mama

MARIJA LISAC

rojena Žagar
iz Podna

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje in vence ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo domačemu župniku za poslovlilne besede in opravljeni obred, kakor tudi kostelskemu pevskemu zboru za zapete žalostinke.

Žalujoči: vsi njeni

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem,
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 79. letu nas je po težki bolzni zapustila naša draga mama, stara mama in teta

ANA PIRC

iz Oštrca pri Kostanjevici

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom in drugim vaščanom, ki so nam kakorkoli pomagali v dneh težke bolzni, delovnim organizacijam za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje, zdravnici Totovi, ki je požrtvovalno pomagala med bolzno. Hvala župniku za lepo opravljeni obred in tolažilne besede. Še enkrat hvala vsem, ki ste pokojno mamo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: sinovi Tšne in Tine z družinama, Jože in Nace, hčerke Mici, Pepca in Anica z družinami ter ostalo sorodstvo

Minil je cvetoči mesec maj,
mama, vas ne bo nikoli več nazaj.
Prav tiho ste odšli od nas,
kot mine vsaki letni čas.

Rada si božala pravnučke svoje,
omahnile so za vedno trudne roke tvoje,
nikoli te ne bomo pozabile,
na grob tvoj bomo rožice nosile.

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je po težki bolzni zapustila naša dobra mama, babica in prababica

PEPCA URBANČIČ

iz Vel. Cirknika pri Šentjanžu

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki so nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno spremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se DPO Šentjanž, bolnišnici Novo mesto, dr. Drenovcu, pevcem iz Mokronoga za zapete žalostinke, GD Veliki Cirknik in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Veliko prezgodaj nas je v 37. letu zapustila naša draga žena, mamica, hčerka, sestra in teta

JOŽICA DULAR

iz Dolenskih Toplic 166

Ob nenadni in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, pokojno v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti, nam pa izrekli sožalje. Vsem hvala za tiho žalost in številne vence. Hvala dobrim sosedom Kulovčevim in drugim ter tov. Mervarju za nesebično pomoč, sodelavcem in učencem osnovne šole Baza 20 iz Dolenskih Toplic, delavcem SGP Pionir TOZD MKI Novo mesto, govornikom za poslovlilne besede, pevcem, godbenikom in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: mož Janez, sinova Jani in Matjaž, mama, sestra Alenka z družino in teta Mari

ZAHVALA
Nepričakovano nas je zapustila naša draga sestra in teta

ANICA HROVAT

z Rateža

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sosedom in prijateljem, ki so nam kakorkoli pomagali, pokojni Anici darovali cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Zahvalo smo dolžni tudi župniku iz Brunsic za opravljeni obred. Vsem skupaj in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZVONKO KRAMAR

— Poznamo dve vrsti komandantov, take, ki poveljujejo: „Vojska za menoj!“ in take, ki ukazujejo: „Vojska naprej!“ Tako pravijo sodelavci polkovnika Zvonka Kramarja, katerega brez pomislekov uvrščajo med prve. V njegovi enoti v Cerkljah ga ne cenijo le zaradi strokovnih in vojaških sposobnosti, ampak tudi zaradi velikega zaupanja v ljudi.

Zvonko Kramar je odlični pilot. Zrasel je v oficirski družini, vendar ga za službo v vojski ni navdušila uniforma, ampak poklic. Zanj se je nepreklicno odločil pri šestnajstih letih, ko je v Tolminu končal nižjo gimnazijo, oziroma malo predtem, ko je na šolskem izletu v Lescah od blizu videl prvo letalo. Pilotiški poklic so mu doma vsi bratli: oče, mama in sestra. Zvonko je vztrajal in oče mu je tedaj dejal: „Kakor si boš postlal, tako boš spal.“ Bil je še mladoleten in je za sprejem v šolo potreboval pristanelek staršev. V sirahu, da ga ne bo dobil, je ponaredil podpis, in ko so ga poklicali v Beograd na pregled, je bil v množici prijavitelcev eden redkih srečnejšev, ki so mu njegove psihofizične sposobnosti odprle vrata v pilotsko šolo v Mostarju. Končal jo je 1959. Bil je najboljši v razredu in je za nagrado takoj letel v reaktivcu. Prihodnje leto je za dve leti odšel v vojaško akademijo. V Pulju so ga zaradi dobrega pilotiranja

določili za učitelja letenja. To delo je uspešno opravljal vrsto let in naučil pilotiranja več generacij. Napredoval je tudi v poveljevanju, končal štabno akademijo v Beogradu in pozneje našo najvišjo vojaško šolo, Šolo narodne obrambe v Beogradu. Zaradi svojih sposobnosti je dvakrat predčasno napredoval.

Pilotu je letenje vse in to velja tudi za polkovnika Kramarja. Seveda je pripomnil, da to ni poklic, ki se ga enkrat naučiš in ga za vselej obvladaš. Letenje je po njegovem mnenju nekaj takega kot glasba. Tudi glasbenik mora neprestano vaditi, da je zares mojster svojega instrumenta.

Pilot mora svoje zasebno življenje podrediti letenju. Uspe le tisti, kdor ima rad ta poklic, komur je letenje všeč. O tem Kramar ni nikoli podvomil. Služboval je že v vseh jugoslovanskih republikah, vselej na odgovornih dolžnostih. Družina se je selila z njim in hčerka se je šolala na različnih jezikovnih področjih. V Brežicah so prišli pred štiri leta iz Makedonije, zato ni mogla v slovensko gimnazijo. V Samoboru je naredila štirinajst diferencialnih izpitov, za gimnazijo bi jih morala opraviti še precej več. Davek otrok je res velik, vendar je zdaj tudi to mimo in dekle namerava nadaljevati študij medicine v Zagrebu.

Zvonko Kramar preživlja proste ure najraje z družino bodisi pri tenisu, bodisi na izletih v naravo ali pa doma, kjer je dobra knjiga njegova najboljša spremljevalka. Včasih sta ga navduševala podvodno ribištvo in rokomet in kot rokometaš je nič kolikokrat tekmoval v ekipah za svoje enote.

Od nekdaj je bil ponosen na svoje starše, na očeta partizana spomeničarja in na mamo, aktivistko od 1941. leta. Rodil se je 1940 v Ljubljani in otroštva do 1945 se na srečo ne spominja: prebil ga je pri raznih družinah, tako da matere ni poznal, ko se je 1945 vrnila iz zapore v Nemčiji.

JOŽICA TEPPEY

V nedeljo belokranjske igre brez meja

Tudi letošnje, 10. semiške igre ne bodo minile brez smeha

SEMIČ — V nedeljo, 1. julija, bo v Semiču znova živahno kot le kaj. Tamkajšnji TVD Partizan namreč pripravila že deseto turistično-sportno prireditev z naslovom Semiške igre, na kateri se bo v osmih igrah pomerilo prav toliko ekip iz vasi semiške krajevne skupnosti in Gradca.

Tekmovalci iz Črešnjeva, Črmošnjic, Gradca, Kota, Rožnega dola, Semiča, Stranske vasi in Štrekljevca bodo imeli kar veliko dela, saj so jim prireditelji — vsaj po naslovih iger

„Kuharice“, ki so na lanskih Semiških igrah polnile krvavice velikanske, so izzvale nemalo smeha.

sodeč — pripravili mnogo zank in ovir. Tako se bodo ubadali z žogo in s štrekljevskim telefonom, „jager“ bo šel na „jago“, deklički pa bodo delali pušle. Seveda ne bo izostala solidna postrežba, bo vinovod Semič — Metlika ter, kot vsako leto, vlečenje vrvi, v rdeči niti pa bodo tekmovalci trepetali pred cenami.

Seveda pa ne bo veselo le na teh belokranjskih igrah „brez meja“, ki se bodo pričele ob 15. uri na igrišču v Semiču, ampak tudi potem, saj tamkajšnje gasilsko društvo prireja veselico, na kateri bodo za ples poskrbeli Fantje z vseh vetrov.

OLIMPIJSKO MOŠTVO NA SENOVM

SENOVO — V nedeljo zvečer bodo ljubitelji rokometu v Posavju vsekar prišli na svoj račun. V okviru priprav pred odhodom na olimpiado v Los Angeles bosta v domu XIV. divizije dve tekmi. Ob 18. uri se bo naše vrhunsko moštvo pomerilo z Radečani, čez eno uro pa s prirediteljem tega večera, rokometiši Sevnice. Slednjim je žal, ker te tekme ne bo pred domačim občinstvom. Naši olimpijci zahtevajo nastop v dvorani, te pa v Sevnici ni.

88 brez v Titovem parku

V parku bo kip predsednika Tita, delo akademskega kiparja Staneta Jarma — Otvoritev čez leto dni

KOČEVJE — Ob vhodu v Kočevje ob Ljubljanski cesti pri Kajuhovem naselju je bilo nekdanj močvirje, potem pa so se občani odločili, da je treba to zemljišče urediti v park, po smrti tovariša Tita pa so sklenili, naj bo tu Titov spominski park.

Načrte zanj je izdelal Projektivni atelje (arhitektka Alenka Masterl v sodelovanju z akademskim kiparjem Stanetom Jarmom) in ves projekt je bil po javni razpravi tudi potrjen.

Zemljišče so začeli urejati že leta 1980. Letos so tu posadili tudi 88 brez. Za breze so se odločili zato, ker je bila breza Titovo priljubljeno drevo. Park bo predvidoma dokončan prihodnje leto, do občinskega praznika. Potrebno je le z investitorji podpisati

samoupravni sporazum o financiranju gradnje in zagotovitvi denar. V osrednjem delu parka bo stal doprni kip predsednika Tita s spominskim posvetilom. Kip je delo domačega akademskega kiparja Staneta Jarma.

J. PRIMC

Henček po belokranjsko

Nova Henčkova „belokranjska“ pesem je „Jurjevanje“ — Zlata „Metliška črna“

NOVO MESTO — Jeseni bo izšla nova plošča in kaseta dolenskega narodnozabavnega muzikanta Henčka Burkata oziroma njegovega ansambla z naslovom „Polka, valček, rock'n'roll“, nekaj pesmi s te nove plošče pa bodo prvi predstavili v jutrišnji radijski oddaji „Četrtek večer“. Naslovno pesem z nove plošče je napisal Bert Rodošek, poje pa Henčkova nova pevka Metka Kastrevc iz Bučne vasi. Na plošči in v jutrišnji oddaji pa bo tudi nova Henčkova belokranjska pesem „Jurjevanje“, za katero je, kot za prejšnji belokranjski pesmi „Metliška črna“ in „Noč na Kolpi“, napisal besedilo Toni Gašperič.

Ansambl „Henček in njegovi fantje“ že dve leti nastopa v belokranjskih narodnih nošah, zato Henček pravi, da se čuti prav dolžnega, da vsake toliko časa napiše kaj belokranjskega. Očitno pa so tega „dolga“ veselji tudi poslušalci, saj je „Metliška črna“ ena najbolj priljubljenih narodnozabavnih pesmi v zadnjem času, kaseta s tem naslovom pa je postala „zlata“. To zlato kaseto bodo Henčku podelili jeseni na velikem koncertu v novomeški športni dvorani.

A. B.

Ameriški novinarji pri nas

Gostje z one strani Atlantika navdušeni nad Otočcem

NOVO MESTO — Ob koncu prejšnjega tedna se je na Dolenjskem, v organizaciji Turistične zveze Slovenije in škofjeloškega Alpetoura, zadrževala večja skupina ameriških turističnih novinarjev. V času svojega kratkega bivanja na Dolenjskem, potem jih je pot vodila še na Gorenjsko in Primorsko, so na Otočcu in v gornjem delu Krke preizkusili svoje ribiške sposobnosti. Navdušili jih je Otočec, zlasti so pohvalili njegovo izvirnost in prirodno ohranjenost ter živalski svet.

Prevezel jih je tudi gornji del Krke od Straže do Zagradca, ki je postregel s svojim bogastvom ribjega sveta. Amerikanci so izrekli precej pohval na račun našega odnosa do narave in čuvanja naravnih lepote. Obljubili so, da bodo lepote dolenske Krke in njene ribolovne možnosti predstavili širokemu ameriškemu občinstvu. Prav bi bilo, da bi dolenski turistični delavci organizirali več takšnih obiskov tujih turističnih novinarjev, ker je to lepa

priložnost, da se predstavi naše naravno bogastvo.

S. DOKL

PRAZNIK ČEŠENJ V BRUSNICAH

BRUSNICA — V tem kraju pod Gorjanci bo v nedeljo, 1. julija, tradicionalni praznik češenj, ki ga pripravljajo člani kulturnega društva. Otvoritev razstave bo ob 10. uri, ob 15. pa bo skozi kraj krenil sprevod, v katerem bodo domačini prikazali razna opravila pri gojenju češenj. Za zaključek je pripravljena prodaja pravih brusniških hrustav in zabava.

Anica se z morja ni več vrnila

Podrobnosti o tragični smrti Anice Maver, učenske osnovne šole Žužemberk, doma iz Gradenca

ŽUŽEMBERK — V nedeljo dopoldan so se z zaključnega šolskega izleta predčasno vrnili učenci 8. razreda žužemberške osnovne šole. V avtobusu ni bilo običajnega petja in razigranega veselja, na otroških obrazih je bila sled strahu in žalosti. Vrnili so se brez Anice Maver, sošolke, doma iz Gradenca, katere mlado življenje je ugasnilo v Poreču, v morju ob otoku Sv. Nikole.

Koliko pričakovanj je bilo povezanosti s tem nesrečnim izletom! Nanj so se pripravljali skoraj vse leto, denar so zbirali s pogodovanjem in z delom v Iskri. V soboto, 23. junija, je bil prelep sončen dan, zato so takoj po prihodu v Poreč hoteli učenci čimprej v vodo. Z ladjico so se odpeljali na otok Sv. Nikole in se razigrano predali morju in soncu. Ko so se čez čas premaknili na bolj primeren prostor, kjer ni bilo neprijetnih morskih ježkov, niso niti opazili, da med njimi ni sošolke Anice, kaj šele, da bi kdo slutil tragedijo.

Anico je našel kake tri metre globoko v morju med skalami neznan nemški turist, potapljač. Naradil je vse, kar je bilo v njegovi moči. Ubogo dekletce je privlekel do obale, vendar ji ni pomagal ne umetno dihanje, ne strokovna pomoč zdravnika, ki je že po 20 minutah prišel na kraj nesreče. Ugotovil je lahko le najhujše: smrt. Ne učenci, ne učiteljci, ne šofer, ki otroke popeljal na to žalostno pot, še dolgo niso mogli dojeti, kaj se je v resnici zgodilo.

Ravnatelj osnovne šole Žužemberk Ciril Kosmina nam je ob nesreči, ki je pretresla vso Suho krajino, dejal: „Anica Maver je bila vzorna in marljiva učenka. Še dan pred izletom je opravila sprejemni izpit na šoli usmerjenega izobraževanja. Bila je odlična plavalnica in ena najboljših tekačic na dolge proge. Kako se je moglo to zgoditi, ne moremo in ne moremo doumeti.“

J. P.

IZLET

Učenci 7. in 8. razredov smo se 14. junija odpravili na tridnevni izlet po Sloveniji. Pot nas je vodila na Gorenjsko in Primorsko. Ogledali smo si veliko muzejev in naravnih znamenitosti. Na Kaninu nas je zima pošeno ohladila, na poti na Vrščic so nas spremljale pomladanske cvetice, poletje pa nam je na morju podarilo sonce.

IRENA PETROVIČ, 7.r. OŠ Koprivnica

Topliško poletje

Ze jutri koncert

DOLENJSKE TOPLICE — Organizatorji so pripravili cikel kulturnih prireditev, ki bodo pod skupnim naslovom „Topliško poletje 84“ potekale tja do septembra.

Ze jutri ob 18. uri bodo obiskovalci v zdraviliškem parku lahko prisluhnili koncertu rockovske glasbe, na katerem bo nastopilo osem skupin, od tega tudi vse znane iz Novega mesta oz. iz Dolenjske.

Jutri ob 18. uri bo v zdraviliškem domu nastopil tudi komorni pevski zbor Loka iz Škofje Loke pod vodstvom dirigenta Janeza Jocića. Dve uri kasneje bodo komorniki iz Škofje Loke peli tudi v gradu na Otočcu.

Sredi julija bo nastopilo pet zborov na koncertu zborovske pesmi. Sredi avgusta predvidevajo koncert narodnozabavnega ansambla, zadnje dni avgusta pa koncert kitarista S. Beronja iz Črnomlja.

V restavraciji zdraviliškega doma se bodo julija in avgusta vrstile najrazličnejše likovne razstave.

Vsi nastopajoči so se že vnaprej odrekli honorarjem. Izkupitniki od prireditev pa bodo namenili za obnovo topliškega kulturnega doma.

Vesele počitnice

Bogat spored počitničkovanja objavljen v posebnem biltenu

NOVO MESTO — Svet za letovanje in rekreacijo otrok pri občinski Zvezi prijateljev mladine je za letošnje letne počitnice otrok pripravil bilten, v katerem je svoj počitniški program ponudilo kar 36 različnih ustanov, organizacij in društev novomeške občine.

Svoj počitniški prostor v biltenu so naprej zapolnili vzgojnovarstveni zavodi, ki za juljski čas pripravljajo za predšolske in šolske otroke ure pravljic, zabavne igre, pohode v naravo, veseli tobogan, modeliranje z glino, risanje po asfaltu, ogled risanih filmov, igre z žogami, učenje novih pesmic in vrsto drugih zanimivih aktivnosti.

Skromnost daljša življenje

Franč Kužnik iz Gor. Nemške vasi je morda najstarejši Trebanjec — Sedem let in pol vojak

GOR. NEMŠKA VAS — Ko so 94-letnega Franca Kužnika pred časom vprašali, ali potrebuje ta zeno poleg kmečke pokojnine še dodatno pomoč, je dejal, da je ne potrebuje. „Država je brez denarja, kakor naj še jaz jemljem od nje,“ se je odrezal čili starec.

Z eno Jožefo sta ravno pokosila makarone, na mizi je bil Dolenjski list, toda Franč Kužnik je bil takoj pripravljen povedati zgodbo svojega življenja. Z osmimi leti je šel za pastirja, ker pa je služil pri dobrniškem županu, mu kljub zakonom ni bilo treba v šolo. Potem je napredoval v blapca, ko pa je dovolj odrasel, so ga poslali še v vojsko. „Sedem let in pol sem bil v vojski. Najprej sem služil vojašino, potem pa sem štiri leta zmrzoval in stradal na fronti. Mati-Avstrija je bila slaba in meni se je boljše godilo v ruskem ujetništvu, kjer je bilo hrane dovolj pa tudi obleke.“

Ko se je bolan iz izčrpan vrnil domov, ni imel kam. Doma so bili „osebenjki“ in moral je s tremehom za kruhom. V Italijo, Kanado, kjer je preživel štiri leta v zlatih rudnikih. „Ni nisem imel vse, kar imam, sem si ustvaril s svojimi rokami,“ pripoveduje Kužnik.

Kar pri močeh je še, čeprav pri hoji potrebuje dve palici. Kadar pa ne sliši dobro, mu „prevede“ njegova osemdesetletna žena Jožefa. Početi nima kaj, zato bere kmečki glas in Dolenjski list ter je na tekočem s sodobnim

dogajanjem. Ženi je že osemdeset let, pa še obdeluje košček zemlje, medtem ko živali nimata več v hlevu. Pravita, da težko živita s štirimi tisočaki kmečke pokojnine. A vajena skromnosti in ob pomoči Francetovih otrok se le prebitja skozi mesece.

„Če vas kdo vpraša, kakšen je recept za dolgo življenje, potem mu recite, da je to skromnost,“ je dejal ob koncu Kužnik in se zahvalil za obisk. J. S.

KONCERT NA LOKI

Glasbena zadruga bo organizirala 4. julija 1984 koncert novomeških ansamblov. Nastopali bodo: Drevored, Bacili, Goga band, Strip, Eksotični ptiči. Koncert bo na Loki, od 19. ure dalje.

Istega dne dopoldne pa bo na igrišču na Loki košarkarski turnir med ansambli in Glasbeno zadrugo s pričetkom ob 9. uri.

KRESNA NOČ S ČARODEJI

MOKRONOG — Tukajšnje turistično društvo bo v soboto, 30. junija, pripravilo na mokronoškem gradu tradicionalno, že osmo Kresno noč. Na prireditvi bodo poleg pevcev in folkloristov domačega KUD Emil Adamič nastopili solisti ljubljanskega baletnega ansambla, čarodeji z mednarodnimi priznanji (Marjan Drolešnik, Vlado Mikeš in Franc Zupan), domačin Frane Videčnik v posodobljeni vlogi Jurčičevega Krjavlja, ansambl Amidi in drugi. Program bo povezovala Barica Kraljevska. Letošnja kresna noč bo potekala pod pokroviteljstvom mokronoške Iskre.

NAJMODERNEJŠE CELO ZA FRITZA

Ze dolgo časa prijateljujem s Fritzem, ki je družaben dečko. Spoznala sva se pred leti na morju, ko je pil „mineral Wasser“, jaz pa sem se utapljal v vinu. Nevede sem se znašel za njegovo mizo, naročil sem liter dalmatinskega vina, še prej pa sem velel natakarkarju, naj odnese vodo, ki še v čevlju ni dobra. In tako se je pričelo.

Pred dnevi je potrkalo na moja vrata. Prej bi pričakoval, da bom uzrl hudiča kot Fritz. Široko se je režal, ko mi je padel okoli vratu, mene pa je obil mrzel pot. „Ostanem dan, dva,

potem dalje proti morju,“ je rekel po nemško, četudi je znal klatiti malo po naše.

Razkazal sem mu vse, kar premoreta naše mesto in okolica: bila sva v muzeju, v stari kovačnici, pri mlinarju, obiskala sva še edinega živečega lončarja, kovala sva se v bazenu, pri človeku, ki se gre kmečki turizem, sva se ga pošteno nazgala in Fritz je govoril: „Gut, gut, Shoen, schoen.“ Rekel je, da je prijeto presenečen, da je moja dečela lepa, da je videti na vsakem koraku napredek, da so ljudje sila prijazni, vina pa

vraže močna. Priznam, da sem bil pohval veseli, zadovoljen sem bil, ker je bil zadovoljen tudi Fritz.

„Kaj pa industrija?“ je zanimalo Fritz. Povedal sem mu, da imamo moderno čevljarstvo tovarno, in glej ga, zlomka, Fritzu se je zahotelo videti jo. „Poskusil se bom dogovoriti za ogled,“ sem mu obljubil. Uspešno mi je pregovoriti sekretarja, ki je sicer godrnjal, da tujci ne smejo v proizvodne prostore, a se je končno le omečal. „Peljite ga v nočno izmeno.“

Fritz je z zanimanjem gledal ne preveč moderne stroje, najbolj pa ga je presenetilo to, da ni bilo nikjer nobenega človeka — delavca.

Pojasniti sem mu: „Pri nas je doseglja avtomatizacija že zelo visoko raven.“ Še sreča, da je imela sobica v kotu proizvodne hale dovolj goste zavese, tako da Fritz ni mogel videti dveh skupin delavcev, kako so metali karte.

„Najmodernejši, kar sem videl!“ je rekel Fritz, ko sva odhajala domov.

TONI GAŠPERIČ

Franč Kužnik: Kako naj jemljem denar od države, ko pa ga sama nima?

PRVA IZMENA ŽE NA MORJU — V dom OO RK Novo mesto Lucija pri Portorožu je v soboto, 23. junija, že prispela prva od petih izmen otrok iz novomeške občine, ki bodo tu preživeli po 11 dni. V prvi izmeni je 84-pretežno zdravstveno in socialno šibkih otrok, ki bivajo v domu in petih prikolicah. Ze prvi dan so tovarišice ugovile, da je med njimi polovica neplavalcev, za katere bodo pripravili tečaj in na koncu tekmovanje za plavalno značko. Na sliki: drugi dan bivanja v Fazanu, ko smo jih obiskali, so imeli pravo zimsko vreme, zato so se stisnili v dom in prikolice in čas porabili za igre in sklepanja prvih poznanstev. (Foto: J. Pavlin)